

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 23 september 2024

Tid:

kl. 16:00-21:49

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-29

Justerat den 30 september 2024 Anslaget den 1 oktober 2024

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattson (V) om svenskkunskaperna hos förskolepersonal
- §2 Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) angående skolornas ekonomi
- §3 Interpellation av Dennis Wedin (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) - respektera Stockholms småföretagare
- §4 Bordläggning av interpellationer
- §5 Nya interpellationer
- §6 Sammanträdet ajournerades mellan kl. 16.50 till kl. 17.00
- §7 Frågestund
- §8 Mötets öppnas
- §9 Närvaro
- §10 Justering
- §11 Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2024
- §12 Valärenden i kommunfullmäktige 2024
- §13 Revisionsberättelser rörande räkenskaper och förvaltning år 2023 för vissa institutioner utanför den egentliga kommunalförvaltningen (bihang 2024:2)
- §14 Genomförandebeslut projekt Upprustning och ombyggnad av Vällingby sim- och idrottshall, fastigheten Kanslisilket 5, i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde
- §15 Miljöprogram 2030 för Stockholms stad
- §16 Reviderat utredningsbeslut för projekt Älvsjö-Örby
- §17 Projekt Sjästadshöjden

- §18 Reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen samt reviderat delgenomförandebeslut för marksanering i Kolkajen-Ropsten
- §19 Exploateringsavtal med försäljning för bostäder inom delar av fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen med Region Stockholm - projekt Tegelbruket 4
- §20 Förändring av markanvisning samt överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Ribosomen, del av fastigheten Vasastaden 1:16, Hagastaden, Vasastaden
- §21 Lägesredovisning samt beslut om reviderat utredningsbeslut för projekt Valparaiso och projekt Södra Värtan
- §22 Genomförandebeslut för projekt Stora Sköndal etapp 2A Exploateringsavtal med markförvärv för skol- och garageändamål inom fastigheten Sköndal 1:26 i Sköndal med Stora Sköndal Framtidsutveckling AB med flera
- §23 Detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1750 bostäder, skola, förskola, M-hus) DP 2019-09138
- §24 Revidering av riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- §25 Motion om ekodukt över västra stambanan i Älvsjö
- §26 Motion om att behålla Bromma flygplats och undvika att avsluta kommunala markavtalet i förtid
- §27 Bordlagda motioner
- §28 Nyväckta motioner
- §29 Mötet avslutas

§ 1

Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattson (V) om svenskkunskaperna hos förskolepersonal

KS 2024/379

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Linne Vingé (SD) har ställt en interpellation om svenskkunskaperna hos förskolepersonal.

Kommunfullmäktige beslutade den 25 mars 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Mattson (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2

Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) angående skolornas ekonomi

KS 2024/497

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Andréa Hedin (M) har ställt en interpellation om skolornas ekonomi.

Kommunfullmäktige beslutade den 22 april 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Bjuggren (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3**Interpellation av Dennis Wedin (M) till trafikborgarrådet
Lars Strömgren (MP) - respektera Stockholms
småföretagare**

KS 2024/499

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Wedin (M) har ställt en interpellation om att respektera Stockholms småföretagare.

Kommunfullmäktige beslutade den 6 maj 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Strömgren (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 1, 3, 5 och 7-18 i kungörelsen.

§ 5 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

1. Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om situationen i Skärholmen.

Rotel I Dnr KS 2024/937

2. Interpellation av Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om stadens samarbete med civilsamhället.

Rotel I Dnr KS 2024/938

3. Interpellation av Johan Kling (C) till borgarrådet Emilia Bjuggren (S) gällande SJ:s beslut att dra in Uppsala pendeln.

Rotel III Dnr KS 2024/946

§ 6

Sammanträdet ajournerades mellan kl. 16.50 till kl. 17.00

§ 7 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om Ibn Rushd.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Liliane Åkerlund (SD) ställer en fråga om hur borgarråden kan garantera att våra äldre får den omsorgsinsats som de är berättigade till.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om hur arbetet med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare går.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Jonas Naddebo (C) ställer en fråga om stadens bostadsförsörningsansvar.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om stadens stöd till Ibn Rushd.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om miljözonens framtid.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 7

Sergej Salnikov (SD) ställer en fråga om borgarrådet kommer att inrätta en särskild stödlinje för att motverka bedrägerier mot utsatta grupper såsom äldre.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 8

Åsa Nilsson Söderström (L) ställer en fråga om det ska vara möjligt för fristående aktörer att etablera sig och bedriva verksamhet i Stockholms stad.

Borgarrådet Mattson (V) svarar på frågan.

§ 8
Mötets öppnas

**§ 9
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 10
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 30 september 2024.

§ 11
Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2024
KS 2024/12

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige:

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige
under tiden 29/8 2024 – 18/8 2024

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2024-09-13 om ny ersättare för ledamot i
kommunfullmäktige för Socialdemokraterna efter avgången
ersättare Carolina Sinisalo.
KS 2024/11-12

Länsstyrelsens beslut 2024-09-13 om ny ersättare för ledamot i
kommunfullmäktige för Socialdemokraterna efter avgången
ledamot Catharina Piazzolla.
KS 2024/11-13

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Dom (2024-09-17) med anledning av kommunfullmäktiges beslut
2023-12-11 § 17 angående detaljplan för fastigheten Yxan 4 (Norra
Högalid) i stadsdelen Södermalm, mål nr P 71-24.
Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från vissa
överklagande.
Mark- och miljödomstolen avslår yrkandena om syn.
Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om att inhämta yttrande
från Riksantikvarieämbetet.
Mark- och miljödomstolen avslår överklagande.
Mark- och miljödomstolen upphäver Stockholms kommuns beslut
den 11 december 2023, § 17, i ärende nr Dp 2016-14530.
KS 2023/1478-72.

§ 12 Valärenden i kommunfullmäktige 2024

KS 2024/8

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet delas ut på sammanträdet.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 23 september behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 13**Revisionsberättelser rörande räkenskaper och förvaltning år 2023 för vissa institutioner utanför den egentliga kommunalförvaltningen (bihang 2024:2)**

KS 2024/908

Beslut

1. Direktionen för Stockholms kommuns arbetstagares understödsstiftelse beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.
2. För sin del beviljas styrelsen för Handelshögskolan i Stockholm ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning
3. Styrelsen för Stiftelsen SHIS Bostäder beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.
4. Styrelsen för Stiftelsen Stockholms Sjöfartshotell beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.
5. Styrelsen för Stiftelsen Strindbergsmuseet beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.
6. Styrelsen för Stiftelsen Tyrestaskogen beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.
7. Styrelsen för Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum beviljas ansvarsfrihet för 2023 års förvaltning.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Revisionsberättelser rörande räkenskaper och förvaltning år 2023 för vissa institutioner utanför den egentliga kommunalförvaltningen (bihang 2024:2).

I debatten yttrar sig, se bilaga 2

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 14**Genomförandebeslut projekt Upprustning och ombyggnad av Vällingby sim- och idrottshall, fastigheten Kanslisilket 5, i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde**

Framställan från idrottsnämnden och fastighetsnämnden
KS 2024/790

Beslut

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projektet Upprustning och ombyggnad av Vällingby sim- och idrottshall, Kanslisilket 5, till en projektutgift som framgår av bilaga till utlåandet, dnr KS 2024/790-1.2.
2. Utgifterna för 2024 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2025.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut projekt Upprustning och ombyggnad av Vällingby sim- och idrottshall, fastigheten Kanslisilket 5, i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Hassan Jama (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Anna Cederschiöld Stuart (M), Björn Ljung (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15
Miljöprogram 2030 för Stockholms stad
Uppdrag från kommunfullmäktige
KS 2023/682

Beslut

1. Miljöprogram 2030 för Stockholms stad godkänns enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Samtliga nämnder ska inarbeta Miljöprogram 2030 för Stockholms stad i sin verksamhetsplanering.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del samt att även ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta och inarbeta Miljöprogram 2030 för Stockholms stad i sin verksamhetsplanering enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
4. Uppföljning av Miljöprogram 2030 för Stockholms stad ska ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS).
5. Miljöprogram 2020-2023 för Stockholms stad (dnr KS 2019/1040), Riktlinjer för förnybar energi i stadens egna fastigheter (310-1382/2013), Fossilbränslefri organisation 2030 (2018/000015) och Trädplan för Stockholm del 1: Policy Vård och förnyelse (Utlåtande 1994:5 RIII (dnr KS 177/91)) upphör därmed att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Miljöprogram 2030 för Stockholms stad.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), Felicia Schartner Giertha (S), Maria Mustonen (V), borgarrådet Lindhagen (MP), borgarrådet Strömgren (MP) och Lisa Carlbom (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Fritz Lennaárd (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Elin Hjelmestam (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Ashna Ibrahim (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Nike Öbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16

Reviderat utredningsbeslut för projekt Älvsjö-Örby

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2024/600

Beslut

1. Reviderat utredningsbeslut för projekt Älvsjö-Örby godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta utredning av förutsättningarna för projekt Älvsjö-Örby till en utredningsutgift upp till 55 miljoner kronor som underlag för ett kommande inriktningsbeslut.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderat utredningsbeslut för projekt Älvsjö-Örby.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), Ulf Walther (S), André Nilsson (L) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Anders Edin (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Projekt Sjöstadshöjden**

Reviderat inriktningsbeslut

Hemställen från exploateringsnämnden

KS 2024/565

Beslut

1. Inriktningen för projekt Sjöstadshöjden godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för exploatering inom Hammarbyhöjden 1:1 för projekt Sjöstadshöjden till en projektutgift upp till 59 miljoner kronor, som underlag för kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för 2024 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifter för kommande år behandlas i budget för 2025.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Projekt Sjöstadshöjden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S) och André Nilsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18

Reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen samt reviderat delgenomförandebeslut för marksanering i Kolkajen-Ropsten

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2024/782

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta utrednings- och projekteringsarbete samt övriga förberedande arbeten för Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden till en utgift upp till 560 miljoner kronor som underlag för kommande genomförandebeslut.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra marksanering för Kolkajen-Ropsten till en utgift upp till 1 131 miljoner kronor.
3. Utgifterna för år 2024 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2025.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen samt reviderat delgenomförandebeslut för marksanering i Kolkajen-Ropsten.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Göransson (S) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M), André Nilsson (L), Svante Linusson (C) och Aron Modig (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19

Exploateringsavtal med försäljning för bostäder inom delar av fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen med Region Stockholm - projekt Tegelbruket 4

Genomförandebeslut

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2024/781

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom del av fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen, till en projektutgift om 74,3 mnkr, en projektinkomst om 72,5 mnkr och en försäljningsinkomst om 83,4 mnkr, och att träffa exploateringsavtal i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.
2. Utgifterna för år 2024 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2025.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Exploateringsavtal med försäljning för bostäder inom delar av fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen med Region Stockholm - projekt Tegelbruket 4.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Förändring av markanvisning samt överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Ribosomen, del av fastigheten Vasastaden 1:16, Hagastaden, Vasastaden

Hemställan från exploateringsnämnden
KS 2024/599

Beslut

1. Försäljning av del av fastigheten Vasastaden 1:16 till Ribosomen Kontor AB till en preliminär köpeskilling om cirka 196 miljoner kronor respektive Ribosomen Bostäder AB till en preliminär köpeskilling om cirka 134 miljoner kronor godkänns.
2. Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Ribosomen, del av fastigheten Vasastaden 1:16, enligt bilaga 1 till utlåtandet till utlåtandet, godkänns och exploateringsnämnden medges rätt att träffa överenskommelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Förändring av markanvisning samt överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Ribosomen, del av fastigheten Vasastaden 1:16, Hagastaden, Vasastaden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Emil Bustos (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Lägesredovisning samt beslut om reviderat
utredningsbeslut för projekt Valparaiso och projekt
Södra Värtan**

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2024/784

Beslut

1. Anmälan av lägesredovisning för projekten Valparaiso och Södra Värtan, godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planering för projekt Valparaiso till en utgift upp till 80 miljoner kronor som underlag för ett kommande reviderat inriktningsbeslut.
3. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planering för projekt Södra Värtan till en utgift upp till 250 miljoner kronor som underlag för ett kommande reviderat inriktningsbeslut.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Lägesredovisning samt beslut om reviderat utredningsbeslut för projekt Valparaiso och projekt Södra Värtan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22

**Genomförandebeslut för projekt Stora Sköndal etapp 2A
Exploateringsavtal med markförvärv för skol- och
garageändamål inom fastigheten Sköndal 1:26 i Sköndal
med Stora Sköndal Framtidsutveckling AB med flera**
Hemställan från exploateringsnämnden
KS 2024/783

Beslut

1. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom fastigheterna Sköndal 1:8, Sköndal 1:26, Kollekten 1, Sköndal 1:14, till en projektutgift om 74,8 miljoner kronor och en projektinkomst om 72,5 miljoner, genomförandebeslut för projekt Stora Sköndal etapp 2A, och att träffa exploateringsavtal och överenskommelser om exploatering enligt bilagorna 1 - 4 till utlåtandet.
2. Utgifterna för år 2024 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2025.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut för projekt Stora Sköndal etapp 2A Exploateringsavtal med markförvärv för skol- och garageändamål inom fastigheten Sköndal 1:26 i Sköndal med Stora Sköndal Framtidsutveckling AB med flera.

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr KS 2024/783 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr KS 2024/755. I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Maria Mustonen (V), Jonas Naddebo (C) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1750 bostäder, skola, förskola, M-hus) DP 2019-09138**

Hemställan från stadsbyggnadsnämnden
KS 2024/755

Beslut

Detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1750 bostäder, skola, förskola, M-hus) DP 2019-09138, antas.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1750 bostäder, skola, förskola, M-hus) DP 2019-09138.

Kommunstyrelsens utlåtande, dnr KS 2024/755 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande, dnr KS 2024/783. I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Maria Mustonen (V), Jonas Naddebo (C) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Handlingar i ärendet

1. R2 utlåtande, dnr KS 2024/755
2. Plankarta, dnr KS 2024/755-1.2 2
3. Planbeskrivning, dnr KS 2024/755-1.3 3
4. Samrådsredogörelse, dnr KS 2024/755-1.4 4
5. Granskningsutlåtande, dnr KS 2024/755-1.6

§ 24**Revidering av riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning**

Hemställan från socialnämnden och äldrenämnden
KS 2024/396

Beslut

1. Revidering av riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning godkänns enligt bilaga 1 till utlåtandet.
2. Tidigare beslutade riktlinjer, Riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning (dnr 152-1057/2016), upphör att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Ojanne (S) och Rashid Mohammed (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25

Motion om ekodukt över västra stambanan i Älvsjö

Motion från Ashna Ibrahim (C)

KS 2023/771

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om ekodukt över västra stambanan i Älvsjö.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Bjarne Snis Sigtryggsson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ashna Ibrahim (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Motion om att behålla Bromma flygplats och undvika att avsluta kommunala markavtalet i förtid**

Motion av Gabriel Kroon m.fl. (alla SD)

KS 2023/513

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att behålla Bromma flygplats och undvika att avsluta kommunala markavtalet i förtid.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S), Johan Heinonen (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sverigedemokraterna föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Bordlagda motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 42-73 i kungörelsen.

§ 28 Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 3 september till 23 september 2024:

1. Motion av Nike Örbrink (KD) om att införa en Stockholmskanon.
Rotel VI. Dnr KS 2024/959
2. Motion av Nike Örbrink (KD) om HBTQ-certifiering inom hemtjänsten.
Rotel VI. Dnr KS 2024/989
3. Motion av Jonas Naddebo och Svante Linusson (båda C) om att främja blandade boendeformer i utsatta områden.
Rotel II. Dnr KS 2024/995
4. Motion av Per Rosencrantz (M) om förbättrad framkomlighet för cyklisterna på Erik Dahlbergsgatan
Rotel VIII. Dnr KS 2024/1017
5. Motion av Dennis Wedin och Kristina Lutz (båda M) samt Jan Jönsson och Isabel Smedberg-Palmqvist (båda L) om en permanent plats för Sveriges museum om Förintelsen.
Rotel I. Dnr KS 2024/1018
6. Motion av Emelie Wassermann (SD) om försök med fri ledsagning.
Rotel IV. Dnr KS 2024/1023
7. Motion av Sergej Salnikov (SD) om införande av bakgrundskontroller vid upplåtelse av bostäder i allmännyttiga bostadsaktiebolag.
Rotel V. Dnr KS 2024/1024
8. Motion av Linnéa Vinge och Anders Lindman (båda SD) om stadsövergripande hantering av ledighetsansökningar i grundskolan.
Rotel III. Dnr KS 2024/1025

§ 29
Mötet avslutas

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle , §§ 8-15,		S	17:12	21:49
77	Brinck, Cecilia, §§7, 17-29		M	17:12	21:49
47	Stenudd, Sara, §§1-6, 16		V	15:57	21:49
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	18:01	21:49
105	Ali Hassan, Shamso		V	16:39	21:49
42	Ali, Ismail		C	17:38	21:49
102	Aranda de Gutiérrez, Norma	Tengmark, Bengt-Olov	S	17:23	21:49
92	Armstad, Stian	William-Olsson, Ellen	S	17:55	21:49
89	Badeli, Aida	Carlbom, Lisa	MP	16:04	21:49
96	Bengtsson, Frida		S	17:11	21:49
23	Bjuggren, Emilia		S	15:57	19:30
8	Boucher, Torun	Zandian, Aidin	V	17:35	21:49
93	Bustos, Emil		S	17:47	21:49
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	16:11	21:49
94	Carlsson, Alma	Hansson, Curre	S	15:57	21:49
13	Cederschiöld, Anna		M	17:48	19:35
80	Edin, Anders		SD	17:10	21:49
53	Edlund, Ingela		S	16:06	21:49
40	Elfvén, Anne-Lie		L	17:32	21:49
67	Elmlund, Annika		M	17:49	21:49
95	Finnveden, Felix		S	16:31	21:49
14	Forslund, Maurice		KD	17:56	21:49
69	Friberg, Annika		M	17:38	21:49
12	Granswed Baat, Sophia		M	16:29	21:49
103	Güler, Esme		S	17:17	21:49
52	Göransson, Anders		S	17:00	21:49
51	Hansson, Martin		MP	16:28	21:49
4	Hedin, Andréa		M	16:05	21:49
66	Hedrup, Tom		M	17:49	21:49
61	Heinonen, Johan		S	16:02	21:49
34	Hellström, Anette		M	16:58	18:02
106	Herrström, Cecilia		V	16:08	21:49
37	Hollis, Michaela	Valier Furtenbach, Mikael	KD	17:57	21:49
107	Holm, Jens		V	17:49	21:49
70	Hökmark, Christoffer	Karlsson, Anders	M	16:24	21:49
43	Ibrahim, Ashna		C	17:37	21:49
19	Jacobsson, Kristin		C	16:40	21:49
30	Jama, Hassan		V	17:50	21:49
88	Jama, Mansur		MP	17:38	21:49
31	Johansson, Tobias		V	17:39	21:49

Kommunfullmäktige 2024-09-23

39	Jonlund, Rasmus	Hjelmestam, Elin	L	17:18	21:49	Sida 43 (141)
79	Juntunen, Tapani		SD	17:51	21:49	
18	Jönsson, Jan		L	16:46	21:49	
101	Kazinic, Elvir		S	16:56	21:49	
62	Kratz, Tina		V	17:52	21:49	
86	Kroon, Gabriel		SD	17:08	21:49	
81	Kroon, Julian	Nordström, Åke	SD	15:57	21:49	
104	Körhan, Özlem		V	17:34	17:34	
104	Körhan, Özlem		V	18:03	21:49	
36	Lennaárd, Fritz		M	17:47	21:49	
99	Lind, Andreas		S	18:01	21:49	
7	Lindblom, Clara		V	18:00	18:02	
60	Lindgren, Jimmy		S	16:37	21:49	
71	Lindström, Therese		M	17:53	21:49	
45	Linusson, Svante		C	17:19	21:49	
16	Ljung, Björn		L	17:18	20:45	
64	Ljuslin, Maria	Jama, Hashim Mohamed	V	17:01	21:49	
97	Lorentzi, Ulrika		S	16:37	21:49	
11	Lutz, Kristina	Brege, Johan	M	17:04	21:49	
9	Mattsson, Alexandra		V	15:57	21:49	
63	Mjörnberg, Robert		V	15:57	21:49	
38	Modig, Aron		KD	17:57	21:49	
28	Mohammed, Rashid		V	17:41	21:49	
29	Mustonen, Maria		V	17:16	21:49	
20	Naddebo, Jonas		C	16:41	21:49	
41	Nilsson Söderström, Åsa		L	18:00	20:55	
32	Nilsson, Johan		M	15:59	21:49	
10	Nilsson, Jonas		M	17:32	21:49	
44	Nyberg, Claes		C	16:11	21:49	
87	Obermüller, Cecilia		MP	18:02	21:49	
24	Ojanne, Alexander		S	17:00	21:49	
33	Paccamonti, Johan		M	17:58	21:49	
100	Palm, Ulrika		S	16:38	21:49	
91	Risberg, Eva		S	15:57	21:49	
72	Rosencrantz, Per		M	17:07	21:35	
90	Runsten, Magnus		MP	17:58	21:49	
83	Salnikov, Sergej		SD	16:37	21:49	
27	Salvo, Maria-Elsa	Schartner Giertha, Felicia	S	17:55	21:49	
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	17:29	21:49	
54	Sjöberg, Ulla	Nyberg, Berit	S	17:33	21:49	
35	Sjölander, Henrik	Jönsson, Peter	M	17:52	21:49	
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	17:59	21:01	

Kommunfullmäktige 2024-09-23

98	Snis Sigtryggsson, Bjarne		S	16:40	21:49	Sida 44 (141)
57	Stavling, Margareta		S	16:25	21:49	
50	Strömgren, Lars		MP	15:58	21:49	
74	Svanström, Sara		L	17:55	20:51	
84	Söderström, Leif		SD	16:42	21:49	
75	Tufvesson, Christina	Nilsson, André	L	17:07	21:49	
22	Valeskog, Jan		S	17:53	21:49	
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	16:30	21:49	
85	Vinge, Linnéa		SD	15:57	21:49	
55	Walther, Ulf		S	17:54	21:49	
21	Wanngård, Karin		S	16:58	21:49	
82	Wassermann, Emelie	Lindman, Anders	SD	16:12	21:49	
5	Wedin, Dennis		M	16:01	21:49	
68	Wejke Norberg, Lou-Ann	Virro, Henrik	M	17:21	21:49	
73	Werner, Hanna		M	16:51	21:49	
46	Wihlman, Thomas	Kling, Johan	C	16:31	21:49	
78	Åkerlund, Liliane		SD	16:31	21:49	
15	Örbrink, Nike		KD	16:11	21:49	
25	Österberg, Anders	Stark, Emelie	S	17:06	21:49	
59	Österman, Gustav		S	16:31	21:49	
6	Fjellner, Christofer		M	17:51	21:49	
49	Lindhagen, Åsa		MP	17:59	21:49	

Yttranden 2024-09-23

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 23 september 2024

§ 1 Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattson (V) om svenskkunskaperna hos förskolepersonal

Anförande nr 1

Borgarrådet M a t t s o n (V): Jag hänvisar till svaret.

Anförande nr 2

L i n n é a V i n g e (SD): Jag hade verkligen sett fram emot att få debattera dessa viktiga frågor, tills jag läste interpellationssvaret och insåg att borgarrådet faktiskt inte har svarat på en enda av de fem frågor som interpellationen handlar om. I stället ägnas svaret åt att anklaga Sverigedemokraterna för att bedriva en enfrågepolitik inom förskolan, vilket i och för sig kan tyckas lite magstarkt när det enda förslag som ni i majoriteten har för förskolan är att anställa fler förskollärare. Det är inte genomförbart, men det är en annan debatt.

Jag skulle gärna vilja veta vilken av våra frågor som är enfrågepolitik. Är det våra förslag om mindre barngrupper i förskolan, förslagen om att motverka övergrepp mot barn eller förslagen om utökad tillsyn i förskolan? Eller är det kanske att inget annat parti här inne lägger mer pengar på förskolan än vad Sverigedemokraterna gör? Det är faktiskt så. Inget annat parti har lyft fram förskolefrågorna i Stockholm så mycket som Sverigedemokraterna.

Det otroligt bristfälliga interpellationssvaret säger också en hel del om majoritetens nonchalanta inställning i denna helt avgörande fråga. Vi vet att mycket av det förebyggande arbetet mot utanförskap och kriminalitet måste starta redan i förskolan och att den enskilt viktigaste skyddsfaktorn är att lära sig svenska.

Jag har aldrig under mina sex år i denna församling varit med om ett så oengagerat och nonchalant interpellationssvar. I stället för att svara på frågorna, som är helt avgörande för många barns utveckling och framtid, fick jag ett svar om hur högt ni i majoriteten prioriterar förskolan genom att tillsätta fler politiker i en nämnd. Jag kan säga att när jag har pratat med rektorer och medarbetare och med föräldrar också för den delen är inte detta en av de åtgärder som de lyfter fram som något som ska rädda förskolan.

Eftersom borgarrådet inte svarar på frågorna får jag helt enkelt tolka det som att hon inte anser att det ska finnas någon lägstanivå i svenska för att arbeta i förskolan och att hon inte vet om nuvarande insatser har fungerat eller hur utbredd problematiken är. Det är kanske just detta som är anledningen till att det ser ut som det gör.

Anförande nr 3

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! Om det nu är så att Sverigedemokraterna helt plötsligt tycker att förskolan är den viktigaste frågan och att de satsar mest på förskolan kan jag inte låta bli att nämna här i talarstolen att regeringen nyligen släppte sin budget. Den har 60 miljarder kronor i reformutrymme och stöds av Sverigedemokraterna, men det är noll kronor till kommunerna och noll kronor till förskolan. Jag låter detta tala för sig självt.

När det gäller svenska språket i förskolan har vi svarat på de frågor som finns. Det finns inte, i alla fall inte i dagsläget, några rekommendationer om vilken svenskanivå som personalen bör ha inom förskolan. Jag vet att det jobbas med detta nu och att det finns inom äldreomsorgen, och vi får se vad de kommer fram till.

Stockholms stad har i ganska många år gett personal inom förskolan som behöver det utbildning i svenska. Det är ett arbete som fortsätter. Det här är ett försök att blåsa liv i en fråga som vi redan jobbar aktivt med. Det är kanske snarare detta som svaret andas.

Jag vill också lägga till att Skolverket har haft kostnadsfri utbildning för förskolepersonal som kommunerna har kunnat nyttja. Detta upphör också vid årsskiftet, så Sverigedemokraterna blir svaret skyldiga när det gäller den här frågan.

Anförande nr 4

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Det stämmer, Alexandra, att ni skriver att 170 medarbetare i Stockholm deltog i utbildning för att stärka sin yrkessvenska under förra året. Det låter förstås jättebra, men i vår förskolerapport konstateras samtidigt att det inte går att påvisa att insatserna över huvud taget har lett till någon språklig kompetenshöjning. Jag skulle vilja veta hur du konkret avser att följa upp insatserna och vilka åtgärder du kommer att vidta om det visar sig att de faktiskt inte har fungerat, vilket väldigt mycket tyder på.

Ni säger dessutom nej till våra förslag om att göra en kartläggning av svenskkunskaperna hos förskolepersonal för att på så vis kunna rikta insatserna rätt. I dag bygger de helt och hållet på att den enskilda medarbetaren deltar frivilligt. Ni har alltså ingen aning om hur många som inte ens nås av insatsen men som kanske skulle behöva den.

Jag hör alltså mest gissningar men inga konkreta exempel på hur det följs upp.

Anförande nr 5

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Ordförande! När det gäller olika stadsövergripande insatser som rör förskolans område är bakgrunden till att den rödgröna majoriteten har bildat en egen förvaltning för förskolan och bildat en egen nämnd att vi behöver ta tag i dessa frågor.

Vi behöver till exempel utvärdera alla de kompetensutvecklingsinsatser som vi gör för förskolans medarbetare. Om de träffar bättre och ger rätt effekt får vi en högre kvalitet i förskolan. Detta är ett arbete som vi har inlett och som vi kommer att fortsätta med.

Vi tar verkligen kompetensutvecklingsfrågorna på allvar, och där är svenska språket en del tillsammans med mycket annat.

Anförande nr 6

L i n n é a V i n g e (SD): Det blir mer och mer tydligt att vänsterstyret inte avser att ta tag i denna fråga. Återigen hänvisar man till att man har gjort jättemycket genom att tillsätta fler politiker i en nämnd, men det är inte detta som kommer att lösa problemet med bristfälliga språkkunskaper i förskolan.

Vi hade nyligen en motion från mig uppe om att införa språkrav vid rekrytering av förskolepersonal. Då sa borgarrådet att det var föga förvånande att SD lade fram den motionen och insinuerade att det började bli lite tröttsamt att debattera dessa frågor. Men skälet till att vi gång på gång behöver lyfta upp denna debatt, Alexandra, är ju att ni inte gör något åt saken, och detta tycker jag börjar bli väldigt tröttsamt. Det är heller inget emot hur det kommer att bli om ni fortsätter att lämna så ansvarslösa och oseriösa interpellationssvar.

Du har fortfarande inte svarat på en enda av mina frågor. Jag kommer i alla fall att fortsätta att lägga fram förslag och interpellationer, om och om igen, tills vi får en förändring. Till dess kommer mitt största fokus att vara att bekämpa de politiska krafter som försöker använda förskolan och våra barns framtid i ett slags misslyckat integrationsprojekt.

Anförande nr 7

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Jag noterar att Linnea Vinge vägrar att svara på de frågor som jag har när det gäller den statliga nivån. Om man nu tycker att förskolan och de yngsta barnen är så viktiga, varför har man då gått med på en budget med 60 miljarder kronor i reformutrymme men noll kronor till barnen och noll kronor till förskolan? Det är skamligt.

§ 2 Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) angående skolornas ekonomi

Anförande nr 8

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag tackar skolborgarrådet för svaret på min interpellation.

Ordning och reda i skolornas ekonomi är avgörande för att ge skolorna stabila förutsättningar och möjlighet för rektorerna att organisera sitt arbete. Stockholm står inför stora utmaningar de kommande åren med vikande elevantal. Det handlar om tusentals färre elever de kommande tio åren, och det är en situation som kommer att kräva stora åtgärder och politisk handlingskraft.

Än så länge har vi under mandatperioden sett en ryckighet och en osäker situation för våra skolor. Så sent som förra hösten stod stora delar av vår lärarkår här utanför huset och demonstrerade på grund av neddragningar som man inte hade kunnat förutse. Det har varit svårt för våra skolor att överblicka situationen, och till slut sköts det till mer medel. Det var positivt, men fortfarande har våra skolor tuffa förutsättningar. På enskilda skolor är situationen mer krisartad än i andra.

I den förra budgeten gavs ett uppdrag till utbildningsförvaltningen att se över skolpengens utformning för att säkra en grundfinansiering. Det är en aktivitet i verksamhetsplanen som vi tycker är intressant, men nu i tertialrapport 2 kan vi se att aktiviteten är avslutad. Man pekar på att det finns både möjligheter och begränsningar i att förändra ersättningsystemet, men mer än så är svårt att utläsa.

Min fråga i dag till skolborgarrådet är: Kan man säga något mer om denna aktivitet? Kommer man att förändra systemet för att skapa bättre grundförutsättningar för våra skolor?

Anförande nr 10

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack för frågan, Andréa Hedin! Det stämmer att våra skolor har en tuff period bakom sig. Vi hade en inflationskris som ledde till en välfärdskris som grävde stora hål i många av våra skolors budgetar. Det var tur i oturen att vi precis innan dess hade haft en S-regering på plats, för tack vare att vi under några år haft ordentliga statsbidrag hade de flesta av våra skolor en buffert i form av fyllda fonder. Det gjorde att man kunde klara sig igenom förra året i de flesta fall.

I år är den ekonomiska situationen lite bättre än förra året. Det beror inte på att den blå regeringen har tagit sitt förnuft till fånga, utan tvärtom har skattekollektivet i Stockholm själva burit ansvaret. Vi har tack vare den skattehöjning som genomförts i år kunnat säkra en tryggare ekonomi för våra skolor.

Vi är inte klara med vår budget för nästa år, men det står klart att regeringens budget inte kommer att göra något för att underlätta för våra skolor. Trots ett reformutrymme på 60 miljarder kronor prioriterar den moderatledda regeringen skattesänkningar. Det säger något om hur skolornas ekonomi här i Stockholm hade sett ut om Moderaterna hade fått göra prioriteringarna även lokalt.

Med detta sagt kommer vi att återkomma i budgeten med förslag om hur man utifrån rådande system ändå kan försöka säkra skolornas ekonomi. Det kan dock konstateras att man, för att göra de stora förändringar som skulle behövas av finansieringen av skolan, måste titta mer på helheten, på behoven hos eleverna och på om klasspeng kan vara en möjlighet, men då måste man först få till en lagändring.

Redan i dag vet vi att vi överkompenserar de fristående skolorna i Stockholm med minst 400 miljoner kronor. Det motsvarar minst 600 lärare. Om vi skulle göra ett annat system skulle denna överkompensation förmodligen skena, något som jag inte tror att skattekollektivet i Stockholm orkar eller bör bära. Det vore därför tacksamt om Moderaterna ville lägga lite mer kraft på att se till att vi får en lagstiftning som gör att vi kan prioritera och stärka skolornas ekonomi, i stället för låtsas att det hade funnits mer pengar i en oppositionsbudget.

Anförande nr 11

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag måste säga att det är väldigt kul att se så många unga på läktaren, för det är faktiskt deras skolor vi pratar om.

Jag gissade att frågan om statsbidrag skulle komma upp. Det är viktigt att säga att statsbidragen inte har varit så här höga utom under pandemin. Att använda den nationella politiken som ett svepskäl för att återigen göra skatthöjningar i Stockholm, vilket de socialdemokratiska ledningarna faktiskt har gjort varje gång man har styrt i denna stad i modern tid, blir väldigt märkligt. Man borde stå för att man vill höja skatten i stället för att skylla på regeringen eller statsbidragen, för det stämmer helt enkelt inte.

När Moderaterna styr vill vi att människor ska få behålla mer pengar i plånboken, och när Socialdemokraterna styr gör man det omvända. Men vi ska inte fastna där utan snarare se på hur det faktiskt ser ut just nu på våra skolor. Vi kan läsa i T2:an att vi har 61 resultatenheter som redovisar underskott. Av dessa har 17 negativ fond, och där antar jag att fler kommer att bli anslagsenheter framöver. Där blir min fråga till skolborgarrådet: Hur ska man se till att de enskilda skolorna stötts? Det vore väldigt olyckligt om allt fler skolor blir anslagsenheter.

Skolborgarrådet lyfte själv upp fonderna. Det var precis så: Fonderna var fyllda efter det att Moderaterna var med och styrde under den förra mandatperioden. Många av våra skolor hade väldigt god ekonomi, och under två års tid har vi sett att fonderna successivt har tömts. Kommer skolorna att få förutsättningar i höstens budget att fylla på och gå en tryggare framtid till mötes, eller kommer antalet anslagsenheter att skena?

Anförande nr 12

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Andréa Hedin talar om en ursäkt för att göra skattehöjningar, men det är ju ingen ursäkt. Vi pratar om 800 miljoner kronor mer till skolan – 900 miljoner, om man räknar in fritidshem och fritidsklubbar – i år jämfört med året innan, vilket motsvarar ungefär lika mycket som den skattehöjning som gjordes. Det säger sig självt för alla som kan räkna lite plus och minus att man utan dessa pengar hade fått göra kraftiga neddragningar i välfärden någonstans i Stockholm.

Andréa Hedin frågade mig också om de skolor som fortfarande har vissa underskott i dag och som eventuellt skulle kunna bli anslagsenheter framöver. Då vill jag gärna påminna dig, Andréa Hedin, om att du själv i din interpellation lyfter upp just det arbete som vi nu gör med att stötta de skolor som har den tuffaste ekonomiska situationen för att ge dem stöd att nå en budget i balans.

När det gäller de skolor som ändå inte klarar sig hela vägen och därmed blir anslagsenheter kan jag passa på att förklara lite för alla som undrar vad detta innebär. Det betyder att utbildningsförvaltningen och utbildningsnämnden tar över ansvaret för att dessa skolorna ska nå en budget i balans så att inte enskilda skolor år efter år behöver hämta in sina underskott. Det är ett sätt att ta ansvar och stötta dessa skolor och se till att eleverna inte drabbas.

Det kan ju vara så, i det läge som vi befinner oss i med ett kraftigt minskande elevunderlag, att en del skolor faktiskt inte har tillräckligt många elever för att på egen hand klara av att få en budget i balans, med den skeva marknadsskola vi har där man måste förhålla sig till elevpeng per huvud för att inte ytterligare öka den överkompensation och därmed vinstutdelning som vi varje år tvingas bidra till. I denna situation kan det vara så att det, om man har för få elever i varje klass, inte blir möjligt att nå en budget i balans, och då är detta ett ansvar som jag tycker att vi som utbildningsnämnd ska ta. Det är därför systemet ser ut som det gör.

Med detta sagt känner jag mig trygg med att många av våra skolor de facto kommer att nå en budget i balans och tvärtom faktiskt börja bygga upp sina resultatfonder igen, något som såklart är bättre eftersom detta ger mer frihet för den enskilda skolan att fokusera på undervisning och på all skolutveckling som man vill arbeta med i stället för att fokusera på ekonomin.

Anförande nr 13

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Det låter så bra när man hör om att det skulle ha kommit mer skatteintäkter som går direkt till skolan eftersom det var så man presenterade skattehöjningen. Men den hade inte alls behövt göras för att man skulle få mer pengar till våra skolor. Den har i stället använts till att fylla på central medelsreserv.

Låt oss inte glömma att staden hade 3 miljarder kronor i överskott i det förra bokslutet, så vi hade inte behövt höja skatten. Vi hade kunnat få både mer pengar till våra skolor, bättre långsiktiga förutsättningar och mer pengar i plånboken för stockholmarna, så som det hade blivit om Moderaterna suttit vid rodret i detta hus.

För de elever, skolor och rektorer som kanske lyssnar på debatten här i kväll tror jag att det blir svårt att riktigt veta vad man kommer härifrån med och om känslan verkligen är att man får bättre, stabilare förutsättningar. I stället handlar debatten om friskolorna och möjligheten att välja eller välja bort en skola, något som alla elever i denna stad förtjänar.

Det som skolborgarrådet nämnde och som jag tycker är intressant är det arbete som görs på ett gäng utvalda skolor, som tittar närmare på vilka strukturella utmaningar som finns på just den skolan. Det var länge sedan vi fick en uppdatering om hur detta arbete har gått, så jag undrar om borgarrådet kan berätta lite grann om arbetets slutsatser och hur lärdomarna sprids till våra andra skolor och rektorer, det vill säga hur man tar vara på det arbete som görs. Vad andra skolor har att vänta kanske kan bli ett medskick från denna debatt.

Anförande nr 14

Borgarrådet B j u g g r e n (S): När det gäller det arbete som nu görs, framför allt i de skolor som har de absolut tuffaste ekonomiska förutsättningarna, är det självklart att vi kommer att se till att detta arbete också kommer de skolor till del som inte har en riktigt lika tuff situation men som kan behöva ta del av lärdomarna.

När det gäller de skolor där det är tydligt att de exceptionellt tuffa förutsättningarna beror på ett kraftigt minskat elevunderlag behöver nämnden däremot ta höjd för att arbeta med dem på ett annat sätt. Där kommer jag tillbaka till att om man verkligen vill se mer pengar ut till våra elever, som skolpengen finns till för, behöver man göra något åt den enorma överkompensation som vi tvingas betala ut till de fristående skolorna för ett uppdrag som de inte har men som kommunen har, nämligen att säkra plats för alla elever.

Man behöver göra något åt den fria etablering som vi har och som gör att vi får nyöppnade skolor även i områden där det finns få barn redan i dag. Man behöver göra något åt det faktum att vi kan ha skolköer som är helt påhittade och som ingen behöver redovisa men som används som underlag för att öppna dessa skolor, som konkurrerar ut både de kommunala skolorna och de fristående skolor som redan är etablerade och fungerar i dag.

Vi kan låtsas att vi kan använda pengarna från markförsäljning till driftsbudgeten för våra skolor, men jag är helt övertygad om att Andréa Hedin, när det väl kommer till kritan, egentligen vet att det inte är ett tillåtet sätt att hantera sålda investeringar.

Svart på vitt talar för sig självt. I Stockholms stad beslutade vi att höja skatten och kunde satsa 800 miljoner kronor extra på skolan i år. Regeringen har nu ett reformutrymme på 60 miljarder kronor, och domen är extremt tydlig. Alla som rapporterar om budgeten är överens om att de som vinner på detta är rika män, inte några skolbarn, därför att när Moderaterna får prioritera så prioriterar man skattesänkningar, inte Sveriges barn och elever.

§ 3 Interpellation av Dennis Wedin (M) till trafikborgarrådet Lars Strömberg (MP) – respektera Stockholms småföretagare

Anförande nr 15

Borgarrådet S t r ö m b e r g (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

Borgarrådet W e d i n (M): Fru ordförande! Denna interpellation handlar om att vi borde respektera Stockholms småföretagare mer. Det kan låta som något som borde vara helt givet. Det är människor som kämpar och sliter hårt varje dag och som jobbar mer än många andra stockholmare. De borde förtjäna vår respekt, men ju fler småföretagare jag träffar i Stockholm, desto mer noterar jag att de inte känner sig respekterade. De känner inte att stadens processer är anpassade efter dem utan snarare att vi har ett rödgrönt styre som ibland motarbetar dem.

Det verkar finnas en oförståelse i stadens byråkrati och i det nuvarande politiska styret när det gäller vilken utsatt situation våra småföretagare har. Efter pandemin är många fortfarande tyngda av skulder som måste betalas av. De processer som staden har är väldigt krångliga och svåra att ha koll på, och ju mindre aktör man är, desto svagare röst har man gentemot staden.

Det ska inte krävas stora protester och att man får uppmärksamhet i medierna och från oppositionen för att man som småföretagare ska känna sig hörd och sedd och för att det politiska styret till slut ska backa och lyssna in att det faktiskt finns något som har gjorts fel.

Vi märkte detta när det kommer till Garo och Östermalmsgrillen. Vi stod här och debatterade länge om honom medan han satt och svettades på läktaren över sitt livsverk som var hotat. Han fick höra gång på gång att man inte kunde göra något och att hans kiosk måste bort. Till slut blev trycket för stort. Det krävdes att Aftonbladet skulle skriva om det för att styret till slut skulle lyssna och respektera att hans livsverk måste få stå kvar.

Så här kan vi inte ha det. Ju fler jag möter, desto fler märker jag har en svagare röst. Garo är nöjd över att kiosken faktiskt får stå kvar, men Peyman, som drivit S:t Göransgrillen, är inte lika glad kopplat till att man efter 18 år tvingade bort honom från hans plats. Cykelvägen skulle fram. Må så vara – det kanske alla var överens om. Men han har inte fått någon ersättningsplats, och han får själv betala för att hans kiosk ska tas bort. Att han sitter på Arbetsförmedlingen nu är inte bra för Stockholm eller för Kungsholmen, i det här fallet, och det är verkligen inte bra för honom själv.

Om man är en småföretagare som har funnits på samma plats i 20, 30 eller 40 år förtjänar man vår respekt. Så var det inte heller när det kommer till Johnny, som hade vår äldsta fiskvagn vid Luma torg. Han tvingades bort, och som jag skriver i interpellationen var det av felaktiga skäl. Handläggaren sa att vi ska fasa ut den typen av vagnar, men jag kan inte hitta i något beslut att så faktiskt är fallet.

Här vill jag fortfarande ha svar från trafikborgarrådet om vad det är som gäller. Respekterar du Stockholms småföretagare, Lars Strömgren?

Anförande nr 17

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Fru ordförande! Tack, borgarrådet Dennis Wedin, för frågan!

Småföretagare i Stockholm är avgörande för att det ska skapas en småstadskänsla där vi känner oss hemma i våra kvarter och där vi kan bidra till det som runt om i världen brukar kallas 15-minuters staden, det vill säga en stad där man kan hitta de viktigaste och vanligaste matvarorna på gångavstånd eller cykelavstånd och bidra till en stad som blir både trevligare och tryggare, en stad som inte bidrar till lika stora utsläpp som om man skulle behöva åka till externa köpcentrum för att göra dessa inköp.

Stockholm ska vara en attraktiv plats att driva och starta företag i, och det ska vara lätt för företagare att komma i kontakt med trafikkontoret. Detta arbete pågår hela tiden. Vi har en näringslivspolicy som ligger till grund för arbetet, som sköts via de handläggare som jobbar på trafikkontoret. Under 2024 har näringslivspolicyn reviderats just för att verkligen säkerställa att lokala företagare kommer i kontakt med och får rätt hjälp av trafikkontoret.

Trafikkontoret arbetar också med att förbättra servicen genom att samordna tillstånds- och tillsynsprocesser. Det är viktigt att det är lätt att få tillstånd, men vi behöver också utöva tillsyn så att de som har tillstånden sköter sig och så att tillstånden går till rätt personer och seriösa aktörer. Vi jobbar också med att det ska bli en snabbare ärendehantering och ett effektivare arbetssätt. Under det gångna året har man försökt hitta samverkans-, samordnings- och samarbetsformer tillsammans med polisen eftersom det rätt ofta är både polisen och trafikkontoret som handhar dessa processer.

För att skapa trygga och attraktiva offentliga rum med god framkomlighet för människor och gods är det viktigt att förutsättningarna för ett attraktivt företagsklimat är goda. Trafikkontoret arbetar sedan ett tag tillbaka också med platssamverkan. Det innebär att man pekar ut en plats specifikt och samlar fastighetsägare, näringsidkare och boende i närområdet för att hitta ett sätt att jobba som är specifikt anpassat efter en unik plats. Detta är något som blir vanligare och något som jag tror kommer att bädda för ökad trivsel och ökad samverkan mellan boende och näringsidkare i området.

Utöver detta deltar trafikkontoret löpande i allehanda grupperingar och forum, lokala näringslivsråd, företagarföreningar och samverkansforum, allt för att hålla en tät kontakt med företagare. Däremot tror jag det är olämpligt att jag som borgarråd och politiker går in i enskilda ärenden och tycker till.

Anförande nr 18

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Tack så mycket för svaret, trafikborgarrådet! Detta är en viktig fråga, som diskuteras alldeles för lite i denna sal. Det är som sagt människor som sliter varje dag för sitt levebröd. De upplever inte att vi härifrån

uppmuntrar dem, utan de tycker att de trycks ned av byråkrati och av handläggare som ibland inte är lösningsorienterade och som inte har instruktionen att lösa det i stället för att skapa problem.

Jag menar att vi behöver ett lex Östermalmsgrillen eller snarare en kulturförändring som innebär att vi ser möjligheterna när en förändring görs så att vi stärker rösten för dem som i dag har en alldeles för svag röst, och det är just våra småföretagare.

Jag nämnde Peyman, som fick skriva in sig på Arbetsförmedlingen efter 25 år som egenföretagare. Johnny tvingades gå i pension kopplat till att hans fiskvagn helt plötsligt inte fick stå kvar fast det inte fanns några regler som sa att han skulle tvingas bort. Han orkade inte längre. Han var 70 år och kände att han inte orkade slåss mot väderkvarnarna längre. Därför står Luma torg tomt i dag i stället för att ha en trevlig verksamhet som alla kände berikade detta torg.

Jag blir oroad över vilken signal detta skickar från Stadshuset. Snart kommer Svenskt Näringslivs företagsrankning att presenteras. Vad tror borgarrådet själv att vi kommer att få för rankning där? När det kommer till SKR vet vi redan vad den senaste statistiken sa, och det är att Malmö till och med går om Stockholm och att Stockholm sjunker i alla mätbara delar i undersökningen kopplat till just företagandet. Vi har mycket att göra för att ändra denna kultur.

Jag tänker på fler personer som jag har träffat. Jag tänker exempelvis på Vincent som driver Nybroe Smørrebröd och som vill öppna en uteservering utanför Hötorgshallen. Det finns uteserveringar precis bredvid, men just där känner staden att det är omöjligt. Där kan man absolut inte ha en uteservering.

Jag tänker på Anna som jag träffade i Gamla stan och som med tårar i ögonen beskrev att hon går knappt runt när det kommer till att driva Entropia, just kopplat till att staden lägger ytterligare en börda på henne och hennes kollegor genom att införa en zon som tvingar bort bilen och gör det svårare för hennes leveranser och kunder att komma fram. Jag tänker också på Mats som driver Corvina, också i Gamla stan, och som helt plötsligt fått nej av Stockholms stad och trafikkontoret till en uteservering som han har haft i tio år, utan att det finns någon rimlig anledning.

Detta är människor som sliter. Jag förstår att borgarrådet inte vill nämna enskilda exempel, men jag menar att vi måste börja prata om dem. Detta är öden där Stockholms stad försvårar.

Anförande nr 19

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill återigen upprepa att det är viktigt för Stockholm att vi har ett småskaligt näringsliv som berikar våra torg och gör våra områden trygga och trivsamma. För att möjliggöra detta har vi en hel del grupperingar, råd och forum.

Vi har också från Miljöpartiets sida, emot alla odds kan man säga, för åtta år sedan initierat det som vi kallar Levande Stockholm. Det är när man under sommaren tillfälligt tar bort parkering för bilar och tar bort genomfartstrafik för att i stället ge

plats för uteserveringar. Där kan man handla eller bara sitta och svalka sig en varm sommarkväll. Gatan som förut har varit monoton och trafikdominerad blir nu lekfull och full av variation. Det är ett sätt som vi från trafikkontoret arbetar på.

Utöver det som sker innanför fasadväggarna och som vi inte styr så mycket över har vi med hjälp av Levande Stockholm kunnat få gaturummet att bidra till småföretagarna. Det är många som är glada över dessa initiativ och att de har spridits ut. När man exempelvis behövde dra om rör på Rörstrandsgatan och Levande Stockholm och sommargågatan på Rörstrandsgatan var hotade under den gångna sommaren blev det snarare negativa och ledsna miner för att en sommargågata skulle tas bort.

Det är helt uppenbart att det sätt på vilket vi har jobbat med att levandegöra gatan har varit framgångsrikt. Vi har jobbat i exempelvis Gamla stan med stadsmiljözonen och möjligheten för fler restauranger att ta del av stadsrummet. Detta har svarats upp mot genom att fler vill vistas och dröja sig kvar i dessa områden och att fler på det sättet vill stödja det lokala näringslivet.

Sedan är det så som det är med allting när vi jobbar här från den politiska talarstolen, nämligen att det behöver finnas klara och tydliga regler. Det behöver vara så att man behandlas lika, och det behöver vara rättssäkert. Det är olyckligt när enskilda hamnar i kläm, och stadens olika delar försöker hela tiden samordna och synka sig och bidra med bättre information och kommunikation för att så inte ska bli fallet.

Det behöver finnas regler och riktlinjer, inte minst eftersom det är verksamhet som också kräver polistillstånd, bygglov eller liknande. Om det finns regler om bygglov och regler om tillstånd utifrån ordningslagen behöver dessa följas, och då behöver vi från kommunen ha en process och ett regelverk som inte gör att enskilda exempel godtyckligt lyfts upp efter att de har varit i medierna utan i stället gör att man litat på att regelverket fungerar och att de policyer och riktlinjer som finns förbättras.

Anförande nr 20

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Om det påpekas att regelverken behöver följas måste jag gå tillbaka till det som i grunden var poängen med interpellationen, nämligen Johnny Tufvesson som stod vid Luma torg i över 20 år.

Trafikkontoret hänvisade till att man arbetade med att fasa ut vagnar på stadens torg och krävde att han skulle gå över till ett tält i stället. Det står inte i något som helst beslut att så är fallet, men det var den anledning som han fick höra. Det var därför hans levebröd tvingades bort. Han ville inte göra detta. Kombinationen med höjda avgifter, höjda parkeringsavgifter på platsen och ökad byråkrati gjorde att han i stället pensionerade sig och skrotade sin fiskvagn.

När någon hamnar i kläm och man felaktigt hänvisar till en regel som inte finns menar jag att politiken till syvende och sist måste skicka en signal till stadens byråkrati och medarbetare om att vi ska ändra oss. Det får inte vara prestige som styr och gör att vi håller fast vid ett fel, för det innebär bara att ytterligare fel görs och att det kommer

ytterligare regler som tynger våra småföretagare. Vi måste släppa prestigen när det kommer till sådana lägen.

Det är därför jag menar att ett lex Östermalmsgrillen behövs. Det visar att vi inte ska behöva gå igenom en hel medial dramaturgi för att någon till slut ska lyssna och inse att det är staden som gjort fel. Här är det en liten aktör med en liten röst som faktiskt har en poäng, som vi behöver stärka och som vi behöver underlätta för. Det behövs alltså en kulturförändring.

Jag vädjar till borgarrådet. Du ansvarar inte för alla regler som handlar om småföretagare i Stockholm, Lars Strömgren, men du ansvarar för en stor del av det som tynger många småföretagare, i alla fall dem som jag pratar med. Om du agerar för en kulturförändring när det kommer till tillståndsprocesser där småföretagare i stället börjar uppmuntras och respekteras kommer det att göra rejäl skillnad.

Ett medskick som jag har i min interpellation är att det skulle behövas ett småföretagaråd. Då skulle man på ett mer systematiskt sätt kunna jobba in att vi i ett läge där vi ser att större kedjor breder ut sig över hela Stockholm värnar den mindre aktören som kanske bor i Stockholm, verkar i sin mindre verksamhet och har ett enskilt levebröd. Det är ju särskilt dem vi måste stärka.

Min vädjan till trafikborgarrådet är att han, även när det kommer till hans egna kärnfrågor, exempelvis att få bort bilen från varje given punkt i Stockholm, ska notera när detta drabbar mindre aktörer. Ge dem en röst! Se i alla fall till att dialogen funkar för dem som utsätts när bilen tvingas bort, för det innebär till slut att du i alla fall får ett respektfull givande och tagande och kanske kan släppa prestigen i enskilda frågor. Det är detta som skulle behövas i exempelvis Gamla stan, där människor i dag är förfärade över hur zonen slår.

Anförande nr 21

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag tackar frågeställaren Dennis Wedin. Jag tycker att man i Köpenhamn har jobbat väldigt bra med att göra gatan levande. Den som har varit tongivande i Köpenhamn är arkitekten Jan Gehl, och han har sagt att man alltid börjar med människan i staden, sedan platsen och sist byggnaderna. Huruvida kunderna ska komma till kiosken med bil eller inte låter jag vara osagt, men jag tror att det viktigaste är att man hela tiden utgår från vilka platser som människor trivs på.

Sedan, återigen, är det viktigt att vi har regler och att det finns en rättssäker hantering. Jag vet att trafikkontoret har varit i kontakt med fiskvagnsägaren på Luma torg, och enligt dem valde han självmant att gå i pension därför att han tyckte att det var dags för den fasen i hans liv. Jag har inte pratat med honom själv och kan inte bedöma sanningshalten i detta, men det var vad de sa till mig.

Det är samma sak på Hötorget, som vi från trafikkontoret har jobbat aktivt med för att göra det till en tryggare plats där folk vill dröja sig kvar och vistas en längre tid av dygnet. Där vill vi hitta en balans mellan seriösa torghandlare och uteserveringar. Jag

har upplevt personligen att det har blivit bättre och bättre, och restauranger med fasad ut mot Hötorget har även kunnat ställa ut uteserveringar.

Slutligen, när det gäller exemplet Östermalmsgrillen, eller lex Östermalmsgrillen som Dennis Wedin vill kalla denna fråga eller det behov han ser, vet jag inte om Dennis Wedin tycker att det är rimligt och lämpligt att grillar står på Östermalmstorg utan bygglov. Det som var början till denna fråga var helt enkelt att grillen, så som den var utformad och med den storlek den hade, inte hade bygglov. Då kan man antingen se mellan fingrarna och tycka att det ska vara en hantering som inte följer riktlinjer och regler, eller också kan man ta itu med det, vilket vi från det rödgröna styret har gjort.

Vi gör nu en ny detaljplan där det finns utrymme för restauranglokal och kioskverksamhet, just för att det ska vara möjligt att njuta av ett glas chablis om man så vill eller en korv. Men det som byggs ska hålla sig inom ramen för det som är tillåtet i detaljplanen.

Det finns många sådana här frågor som man kan engagera sig i, men jag tycker det är viktigt att vi från politiskt håll utvecklar processer och riktlinjer så att alla som söker tillstånd hos trafikkontoret behandlas lika och rättssäkert. Detta tror jag bäddar för en levande, trivsamt och trygg stad.

§ 7 Frågestund

Fråga nr 1. Ibn Rushd

Anförande nr 22

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande och kära kollegor! Stockholms stads bidrag till det islamiska studieförbundet Ibn Rushd är en sorglig följetong. I december förra året beslutade Folkbildningsrådet att återkräva bidrag efter att Ibn Rushd hade avslöjats med studiematerial som innehöll grov antisemitism och homofobi och där könsstympling ursäktas. Men ändå beviljade ni 4 miljoner i bidrag till Ibn Rushd.

I maj beslutar Region Skåne att stoppa utbetalningen till Ibn Rushd efter att man spritt material som gör gällande att stening är ett giltigt straff för otrohet, att hustrumisshandel är okej om skadorna inte är synliga och att barnaga kan vara okej. Men ni fortsätter att ge dem bidrag. I juni beslutar era socialdemokratiska kollegor i Region Stockholm att dra in pengarna till Ibn Rushd, men ni fortsätter betala ut pengarna.

Listan över kommuner och regioner som stoppar pengar till Ibn Rushd kan göras lång, men ni fortsätter ge dem pengar. Här om veckan beslöt dock ansvarig myndighet, Folkbildningsrådet, att helt strypa bidraget till Ibn Rushd, men ni har fortsatt betala ut pengarna. Räcker det inte nu? Varför stryper ni inte bidraget till Ibn Rushd?

Anförande nr 23

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, borgarrådet Fjellner, för frågan! Det du beskriver är inte något annat än helt förskräckligt, naturligtvis. Stadens pengar ska gå till den tänkta verksamheten och det man ansöker om pengar för, ingenting annat. Det är därför oerhört viktigt att vi tittar på innehållet och beviljar stöd utifrån det.

Folkbildningsrådets beslut handlar om att Ibn Rushd inte längre är ett godkänt studieförbund. Rådets beslut baseras på att det inte är en nationell verksamhet. Detta gör i sin tur att Ibn Rushd inte längre kommer att få stöd från Stockholms stad eftersom vi stöder oss på Folkbildningsrådets beslut. Jag anser naturligtvis att vi ska följa Folkbildningsrådets rekommendation; det finns inget annat. Om det har förekommit brister är det hela tiden stadens regelverk som gäller, och vi försöker göra de kontroller som är möjliga för oss att göra. Men det handlar till syvende och sist om att just det som du exemplifierar med inte direkt är det som vi har funnit i verksamheten.

När det gäller andras beslut vill jag tydliggöra att vi i Stockholms stad alltid har ögonen på oss. I stort sett alla våra beslut blir överklagade. Det gör att vi alltid måste överväga kloka juridiska bedömningar. Jag tycker att vi hamnar klokt när vi slår fast att vi ska följa Folkbildningsrådets rekommendation, vilket gör att Ibn Rushd inte längre kommer att få stöd från Stockholms stad.

Anförande nr 24

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det är goda nyheter. Vi har stått här en gång, och jag tror att flera kollegor på den andra sidan har stått här flera gånger och ifrågasatt de stöd som ni återkommande har betalat till Ibn Rushd. Om jag nu uppfattar dig korrekt är detta en nyhet för oss alla – om Stockholms stad här och nu i talarstolen, efter att jag ställt frågan, väljer att meddela att Ibn Rushd inte kommer att få något stöd. Det är som sagt i så fall goda nyheter.

Jag tycker dock att det är sent. Region Stockholm och dina partikollegor där fattade ju det här beslutet redan i juni. Då konstaterade den socialdemokratiska ordföranden i kulturnämnden att inte en enda skattekrona från Region Stockholm ska gå till Ibn Rushd, och det var precis vad vi krävde precis då. Men det var exakt motsatsen till vad ni ville göra just då. Att de fattade det beslutet ledde i sin tur till att Folkbildningsrådet inledde den granskning som nu har lett till att man har strypt pengarna. Lite mer av ledarskap från er sida i Stockholms stad hade kunnat bidra till att detta beslut tagits mycket tidigare, och det hade varit välkommet.

Anförande nr 25

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det känns lite som att vi nu debatterar en fråga som är lite passé. Men jag vill ändå vara tydlig med att när Folkbildningsrådet nu drar in sitt stöd handlar det till stor del om att organisationen inte längre klarar av att ha verksamhet i hela landet. Detta är ett krav man har för att en organisation ska få bidrag. Stockholm stads regler följer Folkbildningsrådets regler, och det är därför vi har haft det upplägg vi har haft, vilket jag tycker är klokt. Att andra gör egna bedömningar får stå för dem. Jag tycker ändå att det känns skönt att Stockholms stad stöder sig på Folkbildningsrådets rekommendationer och beslut om vilka studieförbund som får stöd och icke.

Anförande nr 26

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag ska säga igen att det är välkommet att ni kommer med det här beskedet just här i dag, för så har det inte alltid låtit. Jag minns när kulturborgarrådet Torun Boucher stod här och hävdade att organisationen Ibn Rushd är en viktig verksamhet för Järva, något som tvärtom gör mig orolig. Det är lite av ett hån mot alla dem som arbetar mot hederskultur, inte minst i Järva, när en sådan organisation får skattepengar av Stockholms stad.

Anledningen till att denna fråga är lite passé är att ni har gjort den passé, just här och nu, genom att ni med anledning av att jag ställer den här frågan väljer just det här tillfället att meddela att ni nu gör om och gör rätt och anpassar er mot bakgrund av den kritik som vi har framfört.

Jag hade tänkt avsluta med att säga att jag är beredd att slå vad om att du innan den här mandatperioden är slut kommer att stå här i talarstolen och säga: Ja, vi drar in pengarna till Ibn Rushd – det blir inga pengar. Aldrig hade jag trott att jag skulle bli sannspådd så snabbt. Men tack för det här beskedet!

Anförande nr 27

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det är väl bra att du får höra det även muntligen, för det är ingen nyhet att vi följer Folkbildningsrådets rekommendationer. Det är något som staden har arbetat efter länge. Det är också därför även ni, när ni har varit i majoritet, har gett pengar till Ibn Rushd. Det handlar alltså inte om någon ny riktning från Stockholms stad. Vi har de här rekommendationerna, och de går jättebra att läsa innantill. Men jag har förstått att du också behöver bekräftelse muntligt, och visst kan du få det. Det kan du alltid få, men det framgår oerhört tydligt i Stockholms stads regelverk.

Fråga nr 2. Hur kan borgarråden garantera att våra äldre får den omsorgsinsats som de är berättigade till?

Anförande nr 28

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): När våldtäkt eller övergrepp sker mot sårbara, försvarslösa personer som äldre kvinnor som får hemtjänst är det särskilt avskyvärt. Att under anställningsintervjun fråga efter ett utdrag ur belastningsregistret för vårdpersonal är en åtgärd som förbättrar tryggheten för våra äldre personer i behov av omsorg, förebygger risker och skapar tryggare arbetsmiljö för dem som vårdas. Detta ökar förtroendet bland brukare och anhöriga, vilket är avgörande inom vårdsektorn.

Samtidigt är det avgörande att alla som arbetar inom vård och omsorg har den utbildning och kompetens som krävs för att utföra uppgifterna på ett tryggt och ansvarsfullt sätt. Att kombinera förfrågan om utdrag ur belastningsregistret med ordentlig utbildning och fortlöpande kompetensutveckling bidrar till högre kvalitet i vården och en säkrare miljö för våra äldre.

Hur anser borgarrådet att vi ska kunna garantera att våra äldre får den omsorg de behöver?

Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Liliane, för frågan! Det du beskriver är naturligtvis fruktansvärt – att man befinner sig i en utsatt situation och inte kan lita på alla medarbetare.

Vi har en lagstiftning att förhålla oss till när det gäller dessa frågor. När det gäller utdrag ur belastningsregister och liknande krävs det vid nyanställning. Det är inget vi kan efterfråga under pågående anställning. Detta är något du kan ta med dig till den sverigedemokratiska regeringen – om man vill se över det regelverket. När det gäller vår äldreomsorg och generellt sett i välfärden när vi tar hand om sköra människor ska man självklart kunna ha en hög tilltro och kunna lita på den vård och omsorg som levereras. Tyvärr förekommer avskyvärda skräckexempel, och vi gör naturligtvis allt vi kan för att sådant inte ska ske igen.

Vi ser en demografisk utveckling där vi blir allt äldre och måste utöka vår äldreomsorg. Vi måste naturligtvis lägga mer resurser på våra äldre. Det hade varit behjärtansvärt

om er regering säkerställt att stöd till äldre skjuts till i den här budgeten, med reformer för 60 miljarder som mest gick till skattesänkningar medan noll kronor gick till äldreomsorgen. Det blir väldigt tungt för kommunerna runt om i Sverige att lösa allt med god kvalitet, bra kompetens och utbildning. Vi behöver högre generella statsstöd.

Anförande nr 30

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Sverigedemokraterna prioriterar de äldre i ordet äldreomsorg. Det innebär också att de inte ska tvingas vårdas av kriminella som vill dem illa, vill stjäla från dem eller vill utsätta dem för andra allvarliga kränkningar. I Stockholms stad saknar man helt kontroll över vilken bakgrund de anställda inom äldreomsorgen har, och det är på tiden att detta ändras.

Det är förståeligt om Socialdemokraterna inte vill ha en lika tydlig linje mot bedrägerier och gängkriminella då de i stället verkar samarbeta med dem för att utföra bedrägerier mot just äldre. Någonstans kanske Socialdemokraterna i Stockholms stad vill ta avstånd från lotteribedrägerier genom att ta krafttag mot kriminalitet mot äldre.

Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Nu kom vi in på en annan fråga: Det handlar om Kombilotteriet och de fasansfulla rapporter som har kommit. Jag stöder inte detta över huvud taget. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att det har fått fortgå, och jag förutsätter nu att ny ledning rensar upp i detta. Jag vill verkligen be alla som har råkat illa ut i samband med den här försäljningen om ursäkt. Detta är alltså inget jag stöder över huvud taget, och det är också en helt annan typ av fråga.

När det gäller din första frågeställning om att Sverigedemokraterna prioriterar äldreomsorgen är det nästan ett skämt; ni lägger inte en enda krona på äldreomsorgen fast ni styr regeringen i budgetarbetet. Det blir 60 miljarder kronor i skattesänkningar. Hur ska skattesänkningar hjälpa äldre på äldreboenden? Vi måste få ökade generella statsstöd.

Anförande nr 32

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Uppsala kommun kommer snarast att införa bakgrundskontroller och kontroll i belastningsregistret vid nyanställning för yrkesgrupper som arbetar nära brukare inom vård och omsorg. Förväntat startdatum för detta är den 25 september. Anledningen är de hemska våldtäkter som har inträffat i Uppsalas hemtjänst.

Att reagera är självklart bra, men det är alltid bättre att agera proaktivt för att förhindra att äldre kränks och skadas av sina vårdare. Därför ska Stockholms stad införa bakgrundskontroller och kontroll i belastningsregistret vid nyanställning för yrkesgrupper som arbetar nära äldre. Vi prioriterar äldre i ordet äldreomsorg, och vi anser inte att staden ska anställa kriminella för att hantera äldres omsorg.

Anförande nr 33

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Du insinuerar att vi med flit anställer kriminella i äldreomsorgen, vilket jag tycker är ganska anmärkningsvärt – att vi skulle göra det medvetet. Det är inte alls så det går till. Det handlar om att de här kontrollerna bara kan ske vid nyanställningar med dagens lagstiftning. Påverka din egen regering så att vi kan få en lagstiftning på plats och man kan ta fram ett bättre beslutsunderlag och också säkerställa att ingenting händer under anställningens gång. Det är ju inte så att man för evigt sköter sig bara för att man en gång har tagit en anställning.

Sedan talar du inte sanning. Ni prioriterar inte äldreomsorgen; ni lägger inte resurser. Äldreomsorg kostar pengar. Då måste man också våga betala och lägga budgetpengar på våra äldre.

Fråga nr 3. Hur går arbetet med att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare?

Anförande nr 34

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Både socialborgarrådet och jag var på SSR:s debatt häromveckan, och då skulle man kunna tänka sig att en gammal facklig ombudsman skulle trivas som fisken i vattnet. Men det vi fick veta då var att arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare enligt SSR själva i mångt och mycket har avstannat ute i stadsdelarna. Detta var en total överraskning för mig eftersom detta var ett arbete som när vi utvärderade det precis före valet inte hade kommit hela vägen men ändå var fullt ut levande.

Min fråga är därför: Vad avser socialborgarrådet att göra nu med anledning av det som framkom under denna debatt?

Anförande nr 35

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag delar inte helt bilden av att arbetet har avstannat. Jag tror att man ska ha med sig en bakgrundshistorik, så jag tänker att jag ska breda ut mig; jag har ändå två minuter på mig.

Vi hade en handlingsplan som i mångt och mycket var välformulerad och omfattande men som det inte jobbades aktivt med, för den hade inga indikatorer – det gjordes inga återkommande uppföljningar. Detta ville vi ta tag i när vi kom till makten. Vi ville göra om handlingsplanen, och en av de viktigaste saker som jag gick fram med till vår förvaltning var att de fackliga parterna måste vara med. Vi måste ha dem på banan när vi lägger fram den nya handlingsplanen.

När vi kom till hösten 2023, ungefär ett år efter valet, var vi inte riktigt färdiga. Vi var inte riktigt i hamn så att alla parter var nöjda. Då gick jag till fackföreningarna och sa att vi nu har att göra ett av två val. Antingen går vi fram i viss oenighet och hamnar i ett läge där vi har ett dokument som vi inte är helt nöjda med, men vi kommer att hinna få in åtgärder i verksamhetsplanerna för 2024. Eller också får vi skjuta fram detta och ta det på decembernämnden, men då kommer det inte att komma med i

verksamhetsplanerna. Vi kommer att kunna jobba med det på central nivå, men inte lika mycket ute lokalt. Då valde vi samstämmt – Vision, SSR och staden – att ta det på decemberrådet, helt enkelt.

Detta betyder dock inte att det har avstannat. Det är klart att vi gör jättemycket saker. Vi har rutiner och arbetsätt på gång för ärenden där det förekommer allvarliga hot och våld. Vi har stadsövergripande utbildningar på gång för både medarbetare och chefer när det gäller otillåten påverkan. Vi sprider goda exempel genom konferenser. Jag vet att så snart som i morgon har styrgruppen för handlingsplanen ett sammanträde.

Anförande nr 36

Borgarrådet Jönsson (L): Äras den som äras bör – det var faktiskt Åsa Lindhagen och Clara Lindblom som i huvudsak tog fram den handlingsplan som jag jobbade utifrån när jag var socialborgarråd. Vi valde att göra väldigt små justeringar utifrån den planen eftersom vi såg att det var viktigt att jobba långsiktigt med dessa frågor.

Jag hade då väldigt mycket kontakt med de olika fackförbund som är inkopplade på denna handlingsplan just för att hela tiden se om det sker ett aktivt arbete. De varnade vid flera tillfällen om att vissa stadsdelsförvaltningar inte var igång, och då togs förstås kontakt med de stadsdelsförvaltningarna via stadsdirektören och dåvarande socialdirektören för att få igång arbetet. Jag håller alltså inte med om den bild som du har.

Anförande nr 37

Borgarrådet Öjanne (S): Vi kan träta om hur det såg ut och inte såg ut förra mandatperioden. Men om vi fokuserar på hur det ser ut nu vet vi att vi antog den nya handlingsplanen i december, och då var verksamhetsplanerna redan antagna ute i de olika stadsdelarna. Vi har jobbat aktivt med den här handlingsplanen, kanske mer på socialförvaltningsnivå men också ute i stadsdelarna, och jag tror att vi kommer att få se ett ännu mer aktivt arbete nästa år. Den nuvarande verksamhetsplanen, som kommer att gälla för 2025, antas med beaktande av att den här handlingsplanen finns. Den fanns ju inte när de antog handlingsplanerna för 2024. Så jag är helt övertygad om att detta kommer att gå ännu snabbare nästa år.

Anförande nr 38

Borgarrådet Jönsson (L): En synpunkt som var väldigt tydlig under debatten gällde frågan om friskvårdstimme kontra friskvårdsbidrag. De allra flesta förvaltningar har tyvärr valt att använda sig av bidraget så att man inte får använda sig av friskvårdstimme. Detta är ju också en väldigt viktig del i arbetsmiljön. Inte minst socialsekreterarna har framfört att de hellre vill ha friskvårdstimmen än bidraget. Så min fråga är: Kommer socialborgarrådet att se till att det blir möjligt för medarbetare att välja det, vilket faktiskt är fallet i de flesta kommuner och hos de flesta arbetsgivare, eller kommer borgarrådet att fortsätta hänvisa till att det är våra byråkratiska system som sätter hinder för en god arbetsmiljö för våra medarbetare inom socialtjänsten?

Anförande nr 39

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Vi kan återigen komma ihåg hur det såg ut när vi kom till makten. Vi hade ett friskvårdsbidrag som varierade väldigt mycket mellan olika stadsdelar och olika förvaltningar och där kvinnligt dominerade arbetsplatser hade sämre friskvård än manligt dominerade arbetsplatser. Vi ville få till en likställighet. Vi ville att det ska vara lika oavsett om det är män eller kvinnor som dominerar på arbetsplatsen. Då fick man på förvaltningsnivå välja om man skulle ha 2 500 kronor med en friskvårdstimme eller 3 000 kronor.

Då kommer man in på nästa problematik, nämligen att i de förvaltningar som har väldigt mycket arbetare är det svårt att få ut friskvårdstimmen. Då valde många av de förvaltningarna att gå på det högre friskvårdsbeloppet i stället, för att kommunalarbetarna helt enkelt ska kunna ta till vara hela friskvårdssatsningen.

Fråga nr 4. Stadens bostadsförsörjningsansvar

Anförande nr 40

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! För två veckor sedan lanserade vi i Centerpartiet vår bostadsrapport med åtta konkreta förslag för att på riktigt göra något åt Stockholms bostadsmarknad. Rapportens titel är *Avskaffa Stockholms bostadskö*. I debatten har du, Karin Wanngård, mer eller mindre uttryckt att Socialdemokraterna tycker att systemet funkar alldeles utmärkt som det är i dag, vilket är oerhört märkligt med 800 000 i bostadskö och i princip noll rörlighet på hyresmarknaden. I innerstaden är det 0,5 procent av lägenheterna som lämnas tillbaka till bostadskön. Jag tror att alla förutom Socialdemokraterna förstår att bostadsmarknaden i Stockholm inte fungerar.

Hur menar finansborgarrådet att en polis som fått jobb i Stockholm, en 26-åring som fortfarande bor hemma eller en familj som växer men inte har råd att köpa en bostadsrätt ska kunna hitta en bostad i Stockholm med dagens system?

Anförande nr 41

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Jonas Naddebo, för frågeställningen! Det känns ganska skönt att en gång för alla kunna konstatera att Stockholms bostadsmarknad inte fungerar. Jag har inte på något sätt påstått att Stockholms bostadsmarknad fungerar. Men det som är förödande för en redan icke-fungerande bostadsmarknad är när man säljer ut hyresrätter, när man vill ha marknadshyror, när man inte bygger tillräckligt många lägenheter eller när man vill avskaffa ett kösystem där det faktiskt finns en möjlighet att få tag på en hyresrätt.

Sedan slänger du dig med siffror. Du nämner alla 800 000 som står i bostadsförmedlingens kö som om de vore bostadslösa och aktivt sökande för stunden – så är det inte heller. Bostadsförmedlingens kö är helt och hållet avgiftsfinansierad. Det läggs inte en enda skattekrona på detta. Däremot har vi om vi jämför med hur det såg ut på 90-talet fått igång ett system där också de privata fastighetsägarna lämnar lägenheter till bostadsförmedlingens kö, där man har ett rakt kösystem.

Därutöver har vi också förturer. Vi har sociala och medicinska förturer. Vi har en separat möjlighet att få små lägenheter i ytterstaden för 18–24-åringar. Vi har alltså också regleringar.

Men till syvende och sist handlar det om att få fler hyresrätter. Du, Jonas Naddebo, eller Centerpartiet har sedan 2000 varit med och ombildat 38 000 allmännyttiga lägenheter, som vi nu saknar på Stockholms bostadsmarknad. Så nej, ditt förslag löser inga problem.

Anförande nr 42

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Karin! Jag förstår att du vill vända denna fråga till att det skulle handla om lägenheter som ombildas, men det är nog för att du inte vågar göra något åt den situation som råder i dag. Vi vet nämligen alla att det krävs politiskt mod för att lösa bostadsproblematiken i Stockholm. Du biter dig i stället fast vid att vi ska bygga mer, men det är en ganska klen tröst när stadens egna bolag knappt bygger någonting alls. Och vilka unga tror du klarar av att betala hyran i nyproducerade lägenheter?

Du vill också gärna få det att låta som att våra förslag enbart skulle gynna dem med tuffast socioekonomisk utgångspunkt, och det är direkt fel. Vårt förslag skulle gynna alla stockholmare och inte minst de unga vuxna som fortfarande bor hemma, familjer som skulle behöva ett rum till eller helt vanliga löntagare, som poliser och sjuksyrror, som vill flytta till Stockholm för att kunna jobba här. Snälla Karin, ta av de ideologiska skyggglapparna och se verkligheten som den är!

Anförande nr 43

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Ja, nyproduktionshyran är hög. Det är dyrt med nyproduktion. Det är jättedyrt att bo i en nyproducerad lägenhet, men det blir inte billigare av att du vill införa marknadshyra på nyproduktion, vilket enligt Hyresgästföreningens rapport skulle öka hyrorna med 50 procent. Det är inte så att nu är det dyrt, och sedan är det, hm, dyrt, när du får bestämma över bostadspolitiken.

Sedan får man se detta som en helhet. Du vill använda allmännyttan – den ska bara gå till förturer för att privata fastighetsägare ska kunna tjäna multum på marknadshyror. Det är ett system som sår split i den bostadspolitik vi har, där vi bär de egna kostnaderna när vi bygger nya fastigheter. Du måste se detta ur ett mycket större perspektiv, och en viktig del i det är att bygga mycket.

Anförande nr 44

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Karin! I en radiointervju med anledning av vårt förslag sa du: Först kommer man in på bostadsmarknaden, sedan på bytesmarknaden – det är logiskt enligt mig. Detta är alltså Socialdemokraternas politik. Först ska man köa i en evighet. Sedan när man har fått en lägenhet tycker ni att det är logiskt att använda den som någon sorts valuta på en helt världsfrånvärd bytesmarknad, som inte fungerar och som gynnar svarthandel med pengar emellan.

Samtidigt som detta pågår finns det massor av människor i akut behov av en lägenhet. Du hänvisar till att det finns social förtur, men vad du glömmer att tala om är att det var 10 000 som ansökte om detta förra året. Av dessa beviljades 30 personer, alltså 3 promille, social förtur. Det tycker inte jag är ett system som fungerar.

Så ärligt talat, Karin, hur kan du som socialdemokrat försvara det här systemet?

Anförande nr 45

Borgarrådet W a n n g å r d (S): För att ytterligare tydliggöra: Bostadsmarknaden i Stockholm fungerar inte. Med ditt förslag, med marknadshyror och där vi använder allmännyttan för förtur, kommer bostadsmarknaden i Stockholm att helt slås sönder. Nu finns möjlighet att köa för att få en bostad, och ja, det finns en bytesmarknad. Det är inget konstigt. Man kan behöva flytta till större eller mindre, flytta ihop eller separera. Det är ganska naturligt att det också finns en bytesmarknad. Det kan inte vara så att man inte ska kunna byta bostad.

Men vi behöver bygga mycket mer. Låt aldrig Centerpartiet styra över bostäderna i Stockholm, för ni säljer ut allmännyttan. Ni har sålt ut 38 000 lägenheter. Bra jobbat! Ni vill ha social housing och marknadshyror. Bra jobbat!

Fråga nr 5. Stadens stöd till Ibn Rushd

Anförande nr 46

N i k e Ö r b r i n k (KD): Barnaga, homofobi och ren och skär antisemitism – även jag hade för avsikt att ställa en fråga till finansborgarrådet om det faktum att Stockholms stad hade beslutat att betala ut nära 4 miljoner kronor till det muslimska studieförbundet Ibn Rushd. Även om det förvånar mig att det har tagit så här lång tid för styret att landa i det som borde vara självklart, nämligen att det inte är rätt att betala ut de här pengarna, gläder jag mig nu åt det yrvakna beskedet om att staden inte heller kommer att göra det. Men då tycker jag också att en rimlig följdfråga blir: Kommer ni att begära återbetalning av de 1,3 miljoner som studieförbundet får för i år?

Anförande nr 47

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Nike Örbrink, för frågan! Det är svårt att inte upprepa sig när det gäller Ibn Rushd. Det handlar alltså om Folkbildningsrådets beslut om att inte betala ut pengar till Ibn Rushd och om att Stockholms stad naturligtvis följer Folkbildningsrådets rekommendationer. Man kan argumentera lite kul och säga att detta är yrvaket. Vi har styrt staden i två år. Ni styrde staden i fyra år och gjorde inget åt det som du anser att studieförbundet håller på med. Vi har ett väldigt tydligt regelverk i den här staden. Det är inget speciellt nytt regelverk, och vi följer det naturligtvis.

När det gäller att kräva tillbaka medel är detta något som kulturförvaltningen får titta vidare på. Jag har inte den detaljkunskapen och ska inte heller besitta den, utan det får kollas på den verksamhet som har bedrivits i Stockholms stad. När man diskuterar Ibn

Rushd är det också så att vi kollar på den verksamhet som bedrivs i Stockholms stad och inte vad de har för verksamheter i andra kommuner eller vad de är föremål för i regionen. Detta får kulturförvaltningen naturligtvis titta på och återkomma till kulturborgarrådet, troligtvis, eller kulturnämnden om vad som gäller.

Anförande nr 48

N i k e Ö r b r i n k (KD): Du talar om att titta vidare på vad som sker i Stockholms stad. Här har ni ändå tagit steget och fattat ett beslut baserat på den bedömning Folkbildningsrådet gör av organisationen nationellt. Det är detta som ligger till grund för det beslut ni fattar om att de nu inte ska få mer pengar från Stockholms stad. Men det är alltså 1,3 miljoner som den här organisationen redan har fått – 1,3 miljoner av Stockholms skattebetalares pengar.

Jag tycker att det är intressant att i Region Stockholm var denna fråga alldeles självklar. De beslutade redan i juni att stoppa bidragen och kräva en återbetalning. Folkbildningsrådet, som vi har nämnt och vars beslut ligger till grund för er bedömning, begärde redan i vintras en återbetalning från Ibn Rushd. Varför kan inte ni i den här salen ge samma besked till Stockholms skattebetalare i denna fråga?

Anförande nr 49

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det handlar om att man måste titta vidare på detta och verkligen säkerställa att man fattar rätt beslut. Nu får de inga pengar från Folkbildningsrådet. Det är fler som drar in sin ersättning. Det skulle förvåna mig om det över huvud taget finns några pengar att kräva tillbaka av denna organisation – det måste man göra en juridisk bedömning av. Det är inte jag som ska göra den bedömningen, utan det är helt andra tjänstemän som är skickliga på att göra sådana bedömningar.

Det handlar till syvende och sist om att det regelverk som Stockholms stad har också ska följas. Vi stöder oss väldigt mycket på vad Folkbildningsrådet beslutar i alla frågor som berör föreningsliv i Stockholm. Det handlar alltså om att vi följer Folkbildningsrådets rekommendationer. Och den här frågan lär väl dyka upp igen.

Anförande nr 50

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag försöker bara få klarhet. När det gäller framtida utbetalningar litar vi på Folkbildningsrådet; då har ni valt att lyssna på dem. Det är mot den bakgrunden ni har beslutat att de inte ska få närmare 3 ytterligare miljoner. Men detta år rullas alltså över 1 miljon av Stockholms skattebetalares pengar ut till en organisation som vid ett flertal tillfällen visat sig predika värderingar som står i skarp kontrast mot våra gemensamma svenska värderingar och som bidrar till att skapa kulturella parallellsamhällen. Det är mot den bakgrunden ni har beslutat att de inte fortsatt ska få pengar från Stockholms stad. Varför är det då inte för er ett självklart beslut att de inte ska få förbruka denna dryga miljon av Stockholms skattebetalares pengar utan måste betala tillbaka dem?

Anförande nr 51

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! Detta handlar direkt om vilken verksamhet de har bedrivit i Stockholms stad. Många av exemplen gäller vad Ibn Rushd gör i stort och vad de har gjort på andra ställen. Vi tittar på vad de har bedrivit för verksamhet här och vad vi har betalat ut pengar för. Har de levererat det eller inte? Om man inte gör det som man har ansökt om pengar för är det ganska självklart vad som händer. Har man gjort det man har ansökt om pengar för och det följer våra demokrativillkor och vårt regelverk är det svårt att kräva pengarna tillbaka. Det är därför man måste betala i de här pengarna. Vad avser vad? Vad är gjort, och vad är inte gjort? Det har jag inte insyn i här och nu, utan det måste kulturförvaltningen få titta vidare på.

Fråga nr 6. Miljözonens framtid

Anförande nr 52

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Stockholm förbereder kraftfulla begränsningar i trafiken, förklarade Lars Strömgrens kollega Åsa Lindhagen i en intervju i Dagens Nyheter den 1 september. Hon pekade ut Hornsgatan, Sankt Eriksgatan, Norrlandsgatan, Valhallavägen och Sveavägen. Dessa gator kan helt stängas av för biltrafik eller för all biltrafik utom elbilar. Konsekvenserna av detta vore fullständigt ödesdigra och omfattande – det förstår vem som helst. Det skulle vara att helt lämna sunt förnuft som princip när det gäller trafikpolitiken.

Det är oansvarigt att ge detta besked och skapa oro utan att presentera någon som helst tidsram, så nu förväntar jag mig detta av trafikborgarrådet. Det har blivit stor oro kopplat till den miljözon 3 som nu håller på att implementeras. Det har kommit stark kritik mot den beslutsprocessen och tidsramen. Hur kommer du att jobba när det gäller detta hot mot Stockholmstrafiken?

Anförande nr 53

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande och Dennis Wedin! Temat för frågan är miljözonen och miljözonens framtid. Som alla här inne vet vill vi för att råda bot på de alldeles för höga nivåerna av kvävedioxider i Stockholms innerstad införa en miljözon klass 3 den 31 december 2024. Syftet med detta är helt enkelt att göra något åt det faktum att barn som växer upp på högtrafikerade gator i Stockholm redan från sex månaders ålder har påverkad lungkapacitet på grund av utsläppen från de fordon som kör längs dessa gator. Detta är i min värld lika oacceptabelt som att man för inte länge sedan fick röka på krogen. Det har vi gjort stora saker åt, och nu är det dags att göra det även här.

Viktiga leveranser och transporter är dock också nödvändiga, varför man i och med införande av miljözon klass 3 har flera olika sätt att angripa problemet. Dels vill man minska utsläppen av i synnerhet kvävedioxider, dels vill man minska bullret och dels vill man vara teknikdrivande.

Det är ganska ofta som det var exempelvis då man föreslog införande av rökförbud på krogen. Då sa till och med barpersonal att det aldrig kommer att gå; vi kommer inte att se röken av gästerna. På samma sätt har vi från exempelvis Transportföretagen initialt fått höra att detta inte kommer att gå. Dessa fordon finns inte, och så vidare.

Därför var det med stor glädje som Transportföretagen när de ordnade sitt första *TF Talks*, sin nya filmade podcast, hade med personal från trafikkontoret, nämligen Amanda Baumgartner. Johan Dufva från Transportföretagen konstaterade att de fordon som krävs för att lösa godstransporterna, både lätta och tunga, redan finns. På samma sätt fungerar den här typen av interventioner. De drar fram och driver på teknikutvecklingen.

Anförande nr 54

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Jag får inga svar på min fråga om vilken tidsram som är aktuell för dessa hårda ingrepp i Stockholmstrafiken. Det är väldigt bekymrande. Den genomsnittliga årliga tillväxttakten i Stockholmstrafiken är enligt Trafikverket över 2 procent. En viktig aspekt är då att uppmuntra grön omställning. En annan är att minska genomfartstrafiken och därmed onödiga utsläpp i just innerstaden. Regeringens besked om att ge grönt ljus för att färdigställa en ringled runt Stockholm i form av Östlig förbindelse skulle möjliggöra för just detta.

Mindre kollektivtrafik har vi fått med Miljöpartiet, men givet de förändringar som du beskriver att ni vill göra skulle detta kunna rimma med att välkomna en investering i Stockholms infrastruktur. Kommer du att bidra till ett grönt ljus för en östlig förbindelse?

Anförande nr 55

Borgarrådet *S t r ö m g r e n* (MP): Det är ett väldigt etablerat faktum i transportforskning att bygger man så kommer de. Vi har under de gångna åren satsat mycket på cykelbanor. Detta märks väldigt tydligt om man befinner sig ute i stadsrummet i Stockholm. Fler och fler väljer att cykla för att det känns attraktivt, säkert och tryggt, och man upptäcker hur smidigt och hälsosamt det är att ta sig till jobbet med cykel.

På samma sätt är det med biltrafik. Bygger man en led som gör att det blir väldigt smidigt för alla som bor på Värmdö att ta sig till jobbet i exempelvis Värtan med bil och satsar på det i stället för på kollektivtrafik kommer detta att leda till att den komparativa fördelen med trafikslaget väg kommer att öka i relation till kollektivtrafik.

Vi vill i Stockholm bygga en stad där fler människor går, cyklar och åker kollektivt, inte minst för deras egen hälsa men också för miljön och livskvaliteten i staden. Därför är det där vi vill satsa pengarna.

Anförande nr 56

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Att borgarrådet säger "vi" är väldigt bekymrande. Det konstateras att en stor avstängning av Stockholmstrafiken hotar i

innerstaden. Dessutom verkar det nu som att man kommer att ge rött ljus till en östlig förbindelse, som alltså skulle leda om trafiken och minska infartstrafiken till Stockholm.

Medan Miljöpartiet ägnar sig åt att skära ned i kollektivtrafiken hindrar man en grön omställning när man i varje givet läge genom tvång hindrar människor och företag som behöver bilen i sin vardag. Man vill ha bort bilen i stället för att bidra till laddstolpar och möjliggöra för miljöbilar och uppmuntra deras framväxt. Detta är en radikal politik som egentligen inte har brett stöd i den här salen.

Rödgröna företrädare har gett olika besked kring Östlig förbindelse i medierna. Socialdemokraterna har inte i exempelvis Dagens Nyheter uttryckt sig på det sätt som du gör nu. Talar du verkligen för hela det rödgröna styret när du säger nej till Östlig förbindelse?

Anförande nr 57

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Syftet med den miljözon som vi vill införa och som den här frågans titel beskriver är att förbättra luftkvaliteten i Stockholm. Det handlar både om utsläppen av kvävedioxid och om de bullerstörningar som diesel- och bensintrafiken orsakar. Sedan är det också tänkt att detta ska vara teknikdrivande.

Vi har valt ett område i city, väldigt varsamt och med omsorg. Det här är ett område som har väldigt mycket lastning och lossning via underjordiska far. Det är ett område som man kan åka runt om man inte ska till det. Och det är ett område som vi ser kommer att gå att förse med leveranser av gods, såväl lätta som tunga, med de fordon som finns i dag.

Det lät för något år sedan som att detta var omöjligt, men nu säger till och med Transportföretagen själva att de är redo för det här. Fordonen finns, och de är tacksamma för tydliga och klara regler från politiken. Det är så jag tycker att näringsliv och politik kan jobba hand i hand för att skapa en bättre livsmiljö.

Fråga nr 7. Kommer borgarrådet att inrätta en särskild stömlinje för att motverka bedrägerier mot utsatta grupper såsom äldre?

Anförande nr 58

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Bedrägerier mot äldre och andra utsatta grupper har blivit en allt större utmaning, särskilt i en tid då telefonförsäljning och oseriösa lotterier riktar in sig på våra mest sårbara. Äldre personer blir lurade att teckna avtal de inte förstår eller delta i lotterier som de egentligen inte är medvetna om.

Utöver de tyvärr vanliga fallen av phishing har vi nyligen sett hur man för till exempel Socialdemokraternas kombilotter har använt tvivelaktiga försäljningsmetoder, vilket har lett till skarp kritik. Utöver det faktum att personer som är efterlysta i Sverige har varit engagerade i dessa försäljningsbolag är det konstaterat att både äldre, dementa och personer med spelmissbruk har blivit utsatta för försök att sälja kombilotter.

Det är givetvis oacceptabelt att våra äldre utnyttjas på detta sätt, utan tillräckligt skydd eller vägledning. Så min fråga är: Kommer borgarrådet att inrätta en särskild stömlinje för att motverka bedrägerier mot utsatta grupper som till exempel äldre personer?

Anförande nr 59

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag kan börja med att säga att äldrefrågorna inte tillhör min rotel. Men eftersom äldreborgarrådet har förhinder i dag förstår jag att det är rimligt att ändå ställa frågan till mig. Jag har fått sätta mig in i denna fråga under eftermiddagen genom att ta kontakt med hennes rotel och bli uppdaterad i frågorna, helt enkelt.

Vi har ett väldigt nära samarbete mellan äldreförvaltningen, stadsdelarna och polisen. Om man känner sig utsatt för ett bedrägeri är det i första hand polisen man ska vända sig till. Vi och jag tror inte att en kommunal stömlinje är det bästa sättet att hantera en äldre person som känner att man har råkat ut för ett bedrägeri. Då är det en polisanmälan som ska till, helt enkelt. Det är vår skarpa uppmaning. Känner man att man har blivit utsatt för ett bedrägeri, kontakta polisen! Jag har väldigt svårt att se att en kommunal stömlinje skulle vara vägen framåt.

Sedan gäller det att jobba aktivt med denna fråga – vara ute på äldreboenden och informera, informera via hemtjänsten och ha den här nära dialogen. I den nya samverkansöverenskommelsen mellan Stockholms stad och polisen är särskilt sårbara brottsoffer, där äldre särskilt pekats ut, en av huvudfokuspunkterna som vi fick jobba väldigt intensivt kring för att se till så att alla äldre känner sig trygga och ingen råkar ut för några bedrägerier. Men om man råkar ut för detta är det polisen man ska vända sig till, inte en kommunal stömlinje.

Anförande nr 60

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag förstår att detta ligger lite utanför din rotel och uppskattar att du ändå tagit dig an frågan. Jag försökte formulera den så att den inte bara riktar in sig på pensionärer utan även på personer med spelmissbruk etcetera.

Bedrägerier blir allt vanligare. Personligen får jag dagliga mejl om att jag har ärvt miljoner som väntar på mig, och jag har flera gånger fått mejl från avsändare i Clara Lindbloms och Olle Burells namn om att köpa presentkort och skicka över till dem. Vissa typer av bedrägerier kan man identifiera ganska enkelt medan andra är lite mer sofistikerade.

Från Sverigedemokraternas håll har vi föreslagit konkreta åtgärder för att motverka bedrägerier. Vi har till exempel explicit motionerat om att genomföra en informationskampanj i syfte att motverka bedrägerier mot äldre. Motionen skulle faktiskt komma upp i dag men har tyvärr blivit bordlagd då Torun Boucher har fått förhinder.

Vi har alltså konkreta åtgärder, men vilka konkreta åtgärder har ni föreslagit för att motverka bedrägerier och försäljning av lotter till utsatta grupper?

Anförande nr 61

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag får samma mejl. Jag tror att jag någon gång blev så osäker att jag hörde av mig till Karin och undrade om det var ett riktigt mejl eller inte.

Du frågar vad vi föreslår, och jag skulle säga att vi inte föreslår utan agerar. Exempelvis genomför äldreförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna flera informationsinsatser i syfte att motverka bedrägerier mot äldre. Stadsdelsförvaltningarna i samverkan med lokalpolisen håller informationsmöten, och polismyndigheten har ett material som heter Försök inte lura mig, som används i stadens verksamheter. Det finns alltså ett informationsmaterial som är polisens, och det använder vi för att sprida information på träffpunkter, via hemtjänsten och via äldreboenden. Vi jobbar alltså hela tiden med den här frågan för att se till att äldre har goda förutsättningar att känna igen ett bedrägeri när det kommer.

Anförande nr 62

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag blickar tillbaka lite till de kombilotter som jag pratade om i början. Det återstår att se vad som händer med dem eftersom de har sålts till bland andra pensionärer och andra utsatta grupper.

Stockholms stad utgör ungefär 10 procent av Sveriges befolkning, och det finns onekligen många drabbade parter i Stockholms stad. Hela situationen är beklaglig, och vi har fått höra från Karin Wanngård att hon tar avstånd från det hela. Min fråga till dig är: Tar du avstånd från det, och är du redo att ersätta utsatta pensionärer och andra personer från Socialdemokraternas partikassa i Stockholms stad?

Anförande nr 63

O r d f ö r a n d e n : Nu ställde du en helt ny fråga under pågående frågedebatt. Alexander, du får själv bestämma om du vill besvara den eller inte.

Anförande nr 64

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag kan bara säga det som även Karin har sagt: Allt det som har framkommit är oacceptabelt, och jag tycker att det från Socialdemokraternas partiledning nationellt också har markerats tydligt. Det har gjorts insatser. Vd har fått gå på dagen med omedelbar verkan. Styrelsen för Kombilotteriet har uppmanats att avgå. Insatser har satts in, och jag tycker att man utifrån det otroligt tragiska läge man har hamnat i har agerat så resolut som man kan agera i den situationen. Jag har inget annat att säga än det som har framkommit i uttalandena från partiledningen och från Karin.

Fråga nr 8. Ska det vara möjligt för fristående aktörer att etablera sig och bedriva verksamhet i Stockholms stad?

Anförande nr 65

Åsa Nilsson Söderström (L): Fru ordförande! I våras kunde vi läsa i tidningarna om hur du, Alexandra Mattsson, vill utmana den fria etableringsrätten, och så har du bestämt att Norlandia inte ska få öppna någon förskola i Hägersten-Älvsjö. Detta gör mig väldigt orolig. Stockholm behöver både privata och kommunala förskolor. Valfrihet är viktigt, och många privata förskolor är också väldigt bra och ger oss en mångfald som vi behöver i Stockholm. Men vad vi ser nu är att majoriteten bedriver ett korståg mot privata aktörer i stället för att jobba med kvaliteten i de kommunala förskolorna, som behöver förbättras.

Jag vill därför fråga dig, Alexandra, hur du tänker framåt. Ska det över huvud taget vara möjligt för fristående aktörer att etablera sig och driva verksamhet i Stockholms stad?

Anförande nr 66

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande! Tack, Åsa, för frågan! Jag tänkte berätta lite om hur det ser ut i Stockholms stad när det gäller förskolor. Vi har 928 förskolor i Stockholm. Av dem är 431 fristående, vilket gör att 38 procent av våra barn går i fristående verksamheter. Det är ju vårdnadshavarna själva som väljer vilken förskola de vill ha för sina barn, och så kommer det att förbli. Sedan får man inte alltid sitt förstahandsval, och då har det i vissa stadsdelar funnits garantiförskolor, kan vi kalla dem, som man hamnar på för att man inte får plats där man vill. Nu har vi ett barntapp, vilket gör att det är lättare att få plats på den förskola man önskar.

Vi har inga problem med fristående aktörer, som I Ur och Skur och kooperativ. Det finns otroligt många välfungerande fristående verksamheter – det har vi redan diskuterat här många gånger. Det jag har problem med är att man tjänar pengar och gör vinst på bekostnad av barnen genom att skära ned på kvaliteten.

Det stämmer att det här var första gången Stockholms stad fattade beslut om att neka en aktör som i övrigt nådde upp till de krav som finns att öppna, med hänvisning till risken för överetablering. Det finns väldigt många problem med överetablering, och vi har just nu ett ganska stort överskott på förskoleplatser i Stockholm. När vi finansierar förskolorna med en barnpeng per barn är det inte bra om den sprids ut så att alla förskolor som vi har i en stadsdel blir lite halvdåliga i stället för att det finns några som fungerar väldigt bra. Det är mot den bakgrunden och mot bakgrund av vad vi bedömer är bäst för barnen som detta beslut har fattats.

Anförande nr 67

Åsa Nilsson Söderström (L): Inte nog med att ert agerande hotar valfriheten – jag tycker också att det är ett ganska felaktigt agerande. När det gäller tillsyn och tillståndsgivning för privata aktörer är kommunens roll att vara myndighetsutövare, och då ska vi tillämpa lagen, inte utmana den. Visst behövs det

vissa förändringar i skollagen just för att bli av med oseriösa aktörer, som du pratar om. Och dessa förändringar är på gång tack vare att vi har Liberalerna i riksdagen och regeringen. Men det är inte Stockholms stad som ska stifta nya lagar och utforma dem.

Jag tycker inte heller att det är borgarrådets uppgift att svartmåla privata aktörer, som jag hör här, bara för att de gör vinst. Vi ser i stadens egna undersökningar att föräldrarna är mer nöjda med de privata förskolorna än med de kommunala.

Anförande nr 68

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Det saknas en del praxis på det här området. Det är också bakgrunden till att vi går fram med detta ärende eftersom hela Kommunsverige står inför en jättestor utmaning när barntappet är så pass stort. SKR pratar om att kanske var tionde förskola kommer att tvingas lägga ned. Just i den här stadsdelen har man 28 tomma avdelningar. Det är otroligt tuffa beslut som våra stadsdelar nu måste fatta mot bakgrund av det minskade barnantalet. Tycker du inte att det är även fristående aktörers roll att ta ansvar för detta så att vi gemensamt ser till att de förskolor vi har är fyllda och håller god kvalitet?

Du värnar de här aktörerna, men det är ändå så att vi ser stora skillnader. Det är därför vi har valt att lägga mer pengar på den tillsyn som vi bedriver i kommunerna. Det har i många fall verkligen visat sig behövas. Vi ser att de fristående aktörerna har mycket mindre utbildad personal. Hos 38 procent fanns till exempel förra året omfattande brister när det gäller barnsäkerhet. Jag är helt på det klara med att detta är ett arbete som måste fortsätta.

Anförande nr 69

Å s a **N i l s s o n S ö d e r s t r ö m** (L): Alexandra, du pratar om barntappet generellt, och det är stort. Men det är också kommunens uppgift att anpassa därefter. Då kan man kanske i stället stänga de förskolor som nu står tomma.

Jag menar att all politik är lokal, och det gäller speciellt förskolepolitiken. Man vill inte ha en förskola i andra änden av stadsdelen, utan man vill ha den nära, helst i sitt kvarter. I det område där den här förskolan ska öppnas är det inga problem, utan där är alla överens om att antalet barn kommer att öka med 100–300 fram till 2033. Det finns inga stängda förskoleavdelningar på Telefonplans förskolor, och det är extremt få tomma platser på Telefonplans förskolor. Det finns endast sex lediga platser där – 1,6 procent som är obesatta. Stadsdelsförvaltningen har inte heller konkretiserat att de tänker avveckla någon förskola på grund av ett vikande barnunderlag. Dessutom håller de på att planera för nya.

Anförande nr 70

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Det är självklart så att stadsdelarna redan nu gör olika omorganiseringar. Det finns redan nu förskolor som är populära. Vi tvingas lägga ned för att det saknas barn, så det ansvaret tar både jag och våra stadsdelsnämndspolitiker. Men jag menar att det är dags att också de fristående aktörerna tar det ansvaret. Det kan inte bara vara kommunens ansvar.

När det gäller den aktör som du hänvisar till i det här fallet fick vi akut stänga den förskola de drev i Grimsta för att det fanns sådana omfattande barnsäkerhetsbrister. Barn kunde gå in dit där man förvarade kemikalier och städgrejer; det var inte ens låst. Det var inga petskydd på eluttag. Det fanns inga leksaker, och det fanns inget för barnen att göra på gården. Detta är alltså den aktör vars sida du nu väljer. Just detta bolag är just nu snabbt växande när det gäller förskolor. Vi tycker att det är dags att stå på barnens sida framför i alla fall dessa aktörer.

§ 14 Genomförandebeslut projekt Upprustning och ombyggnad av Vällingby sim- och idrottshall, fastigheten Kanslisilket 5, i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndsområde

Anförande nr 71

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det är verkligen glädjande att vi äntligen kan komma igång med renovering av Vällingby sim- och idrottshall. Västerort förtjänar verkligen en modern anläggning i toppskick, och det kommer det också att bli på den här platsen.

Som framgår av ärendet möjliggör renoveringen en ytterligare undervisningsbassäng, vilket är viktigt för att få fler ska få möjlighet att lära sig simma. Simkunnigheten bland barn och unga måste öka i Stockholm. Simskolorna är därför en av både idrottsförvaltningens och simföreningarnas kanske viktigaste uppgifter. När Vällingby sim- och idrottshall blir klar kommer även kampsporterna och pingisen att få större ytor att bedriva sina verksamheter på.

Vid renoveringen av Vällingby sim- och idrottshall uppstår, som alltid när vi gör renoveringar, ett behov av att kunna evakuera föreningsverksamhet som normalt bedrivs på anläggningen, och så även här. Det är dock helt nödvändigt att renovera anläggningen i Vällingby, och det går tyvärr inte att göra utan att besökare påverkas. Att renovera i etapper hade både blivit dyrare och tagit längre tid. Nälstabadet och utnyttjande av det nämns i ärendet som en resurs under ombyggnadstiden, även om det inte är tillräckligt. Förvaltningen tittar också på en upprustning av Nälsta motionsanläggning där intill. Ulvsunda nämns i ärendet, men efter kontakter med föreningarna är det nog på kort sikt mer realistiskt med Vinsta bollplan. Ulvsunda idrottscenter kommer dock också att bli en fin extraresurs när det är klart.

Det är viktigt att idrottsförvaltningen har nära och löpande kontakt med föreningslivet före och under byggtiden av Vällingby sim- och idrottshall. I budgeten kommer också ytterligare uppdrag om att hitta fler tillfälliga idrottsytor.

År 2028 ser vi fram emot att kunna inviga en upprustad och modern simhall med god tillgänglighet. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 72

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vällingby sim- och idrottshall är en både populär och välanvänd idrottsanläggning i Västerort. Frågan om Vällingbyhallens renovering har diskuterats ända sedan millennieskiftet, och de aktiva föreningarna har varit i kontakt med staden angående detta vid otaliga tillfällen. När det nu ska fattas ett genomförandebeslut för hallen är det inte en dag för tidigt. Det räcker att göra en kort rundvandring i hallen för att inse att det borde ha skett redan för flera år sedan.

Som vi alltid tjarar om i Centerpartiet är kontakten och dialogen med föreningsverksamheterna A och O när det gäller vad vi gör för idrotten i vår stad. I det här fallet har vi minst tolv idrottsföreningar som ska evakueras från anläggningen, och det är av största vikt att verksamheten kan fortgå på ett så smidigt och bra sätt som

möjligt. Därför blir jag lite fundersam när föredragande borgarråd är så nöjda och belåtna med de lösningar som har tagits fram för de här evakueringarna, för det är inte de signaler vi får från idrottsföreningarna.

Eftersom Gjutmästaren i Ulvsunda är försenad kommer de här två projekten inte att överlappa, och därför kan man inte evakuera dit. Nu sa faktiskt borgarrådet här att man kanske har lagt undan den idén, och det är nog ganska klokt. I underlaget var det också tänkt att det skulle finnas en tillfällig tältlösning i anslutning till Ulvsunda. Det är ju jättebra att det kan finnas temporära tältlösningar, men det är nästan en mil mellan Vällingbyhallen och Gjutmästaren, och det tar 45 minuter att åka med kollektivtrafiken. Det här är föreningar som arbetar i socioekonomiskt svagare områden, där alla barn inte har föräldrar som kan köra dem till träningen. Jag förstår faktiskt inte varför man inte har lyssnat tydligare på föreningarna och gjort det kanske absolut mest självklara, det vill säga att skapa en tillfällig lösning i deras närområde.

I Västerort saknas fyra fullstora idrottshallar, och i och med den här upprustningen kommer man att tillfälligt ta bort två hallar. Och det här gör man samtidigt som vi har en pingisboom efter ett lyckat pingis-OS. Det kommer absolut inte att räcka med en evakueringshall för Ängby bordtennisklubb. Det finns mycket mer att göra här. Man har också blivit omdelegerad att evakueras ett år på ett ställe och två år på ett annat ställe. Det säger sig självt att det inte är bra för en ideell idrottsorganisation att vara utlokaliserad på olika ställen.

De här evakueringsplanerna håller faktiskt inte måttet, och därför undrar jag hur ni tänker när ni skriver att ni är så nöjda med de evakueringslösningar som presenteras i det här fallet. Jag undrar verkligen om ni kan försäkra barnen och de aktiva inom de här föreningarna att de kan fortsätta att ta sig till sina träningar.

Bifall till Centerpartiets reservation!

Anförande nr 73

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag uppfattar inte att det uttrycks som att man är helt nöjd. Det är såklart alltid utmaningar med evakueringslokaler vid renoveringar; det är inga konstigheter med det.

En plan har varit Gjutmästaren, som vi har varit inne på. Det har tyvärr blivit förseningar, så det har högst troligen fallit. Men med det sagt är det fler förslag som kommer här. Det är inte bara tältlösningen. Tältlösningen är också en nyhet, som har gjorts mycket för att möta föreningarna. Jag har själv träffat vissa av dem, och de kände inte riktigt till tältlösningen. Jag tror därför att den kan tas emot mer välvilligt än vad ni bedömer.

Med detta sagt: Vi har dels överbyggnaden på Nälstabadet, som är tänkt att vara en ersättning, dels Nälsta motionsanläggning, som också är tänkt att vara ersättningslokal för brottningen. Ovanpå detta har vi tältlösningen vid Ulvsunda. Dessa tre tillsammans ska man se som evakueringslokalerna.

Anförande nr 74

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Om ni verkligen hade pratat med idrottsföreningarna i tid och presenterat er tärtlösning hade vi kanske inte stått här med så mycket kritik kring det här förslaget. Det är faktiskt nu vi fattar beslutet. Det är jättebra att ni tar till er av kritiken, men det är ganska mycket under galgen, skulle jag vilja säga, som vi nu fattar det här beslutet. Idrottsföreningarna vet fortfarande inte riktigt vad det är för ersättningslösning som kommer att genomföras.

Jag tror att vi måste jobba mycket mer mellan stuprören i den här staden för att få processerna att fungera. Det är faktiskt inte sunt att vi sätter barn och unga i kläm när det gäller evakueringar. Den här otydligheten tyder bara på att ni inte har haft tillräckligt med kontakt med föreningslivet när det gäller evakueringarna. De känner ju tydligen inte ens till de här lösningarna. Jag tycker att vi i framtiden måste ha mycket tätare kontakt med föreningslivet när vi ska göra evakueringar. Hade vi haft det kanske vi hade kunnat slippa det här tråkiga anförandet. Jag hoppas att vi kan göra så i framtiden.

Anförande nr 75

M a r t i n H a n s s o n (MP): Med det sagt, Jonas, är detta ändå ett väldigt roligt och efterlängtat ärende i sig. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg det, för det här har vi ju verkat och kämpat för väldigt länge. Det gäller alltså upprustningen och ombyggnaden av Vällingby sim- och idrottshall.

Detta är inte bara en renovering, utan efter ombyggnaden kommer det också att bland annat finnas en ny undervisningsbassäng. Det behövs för att utöka nuvarande antal platser inom simskolan. Det som har varit en utmaning för anläggningen är att den faktiskt är en av de anläggningar i hela staden som förbrukar mest energi i dag. Det här är en gammal anläggning. I och med upprustningen kan vi nu göra kraftiga energieffektiviseringar för att helt enkelt minska förbrukningen av energi. Byggnadens tak kommer att förses med solceller, och projektet ska sträva efter att uppnå minst Miljöbyggnad Silver efter den avslutade upprustningen. För att minimera miljöpåverkan också under själva produktionsskedet har en återbruksinventering och en LCA-analys, alltså en livscykelanalys, utförts för att identifiera de möjliga förebyggande åtgärder för miljön som vi kan vidta. Vi har också en del förekomster av PCB och asbest, och dessa kommer såklart att saneras i och med projektet. Vi kommer också att möta dagens krav på tillgänglighet, vilket det såklart behövs en uppdatering av.

Som Centerpartiet har varit inne på lite grann uppstår såklart alltid utmaningar med ersättningslokaler vid renoveringar. Staden har tittat på det nu, och det gäller speciellt föreningsverksamheten, som det ibland kan vara kämpigt för. I och med att Gjutmästaren och de nya idrottshallar som är tänkta att snart komma till troligen inte är på plats innan detta ska ske är spåret just nu delvis överbyggnaden på Nälstabadet, som har funnits med sedan tidigare. Nälstas motionsanläggning kommer att kunna fungera som ersättning, och vi har även den tillfälliga tärtlösningen i anslutning till Ulvsunda. Med det här sammantaget bedömer idrottsförvaltningen nu att evakueringssituationen ska fungera. Det är inte så att vi står och jublar över att det här

blir fantastiskt, givet att det alltid är knepiga förutsättningar, men det ska fungera för föreningarna. Det är ändå viktigt att komma ihåg.

Vällingby sim- och idrottshall kommer genom detta efterlängtade beslut att fortsätta att vara en viktig plats för rekreation, fysisk aktivitet och sociala möten. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 76

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Du insinuerade lite grann, Martin, att vi inte skulle vara positiva till det här projektet. Vi är jätteglada att detta äntligen kommer igång; det ska inte råda något som helst tvivel om det! Men även om ett projekt är positivt och enormt efterlängtat måste man fundera på hur man gör evakueringsplanerna och vilka konsekvenser det får. Renoveringsprocessen måste synkas både med idrottsförvaltningen, med fastighetskontoret och med idrottsrörelsen. Det är där vi upplever att ni fallerar. Det är jättebra att man får den här informationen vid sittande möte.

Men en annan sak som idrottsrörelsen har tryckt på är att kunna göra perioderna för evakuering så korta som möjligt. Man skulle kunna dela upp projektet och kanske först ta sig an idrottshallen eller simhallen. Då kunde de alternativa verksamheterna pågå samtidigt. Det är någonting som ni inte kommer att efterleva i det här fallet, vilket idrottsrörelsen verkligen hade önskat.

Anförande nr 77

M a r t i n H a n s s o n (MP): Vid sittande möte är det inte, utan den tillfälliga tältlösningen står med i handlingarna. Den har ändå varit känd i en vecka. Men med det sagt: Den har inte planerats sedan projektets start – så är det. Det beror såklart på att huvudspåret hela tiden har varit att de nya idrottshallarna i Gjutmästaren skulle fungera som ersättningslokaler. Sedan kan man tolka det åt två håll. Det är förstås beklagligt att de försenades så att vi behövde ta fram den här tältlösningen i stället. Men man kan också se det positivt och tänka att renoveringen av Vällingby sim- och idrottshall har gått så snabbt att Gjutmästaren inte riktigt hann med. Så vill jag gärna se på det i stället.

Anförande nr 78

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande! Ordföranden råkade svära och bad om ursäkt för detta. Ursäkten godtas! Som lärare, som jag är numera, svär jag ibland plötsligen. Men eleverna får inte svära, utan då gäller detta: Ni ska inte leva som jag lever, sa pastorn, utan leva som jag lär.

Min lilla övergång till Martin Hansson är denna: Vid renoveringar och större ombyggnationer av det här slaget blir det alldeles för mycket rivningar. Därför skulle jag vilja ställa frågan till dig: Vad har ni i Miljöpartiet gjort för att främja och utöka återanvändning av byggmaterial? Jag talar inte om återvinning, utan jag talar om återanvändning. Det handlar till exempel om de fönster som nu kommer att kasseras. Skickar ni ned dem till de den fabrik som finns i Nordtyskland som faktiskt kan återanvända glaset och göra fönsterglas av det igen? Eller hur tänker ni göra?

Anförande nr 79

M a r t i n H a n s s o n (MP): Tack för en bra och relevant fråga, Björn! Det här är saker som det arbetas med. Det kommer fler och fler projekt i staden där man arbetar utifrån detta.

Som jag tidigare sa: När det gäller hela vägen kring återbruk är vi på projektnivå i Stockholms stad. I det här projektet får jag hänvisa till det som redan har skett i och med den återbruksinventering och den livscykelanalys, alltså LCA-analysen, som har gjorts inför renoveringen. Jag antar att det inte är fullt ut det svar du önskar, för det kan gå mycket, mycket längre än så. Detta är en ständig rörelse framåt, där framför allt vi i Miljöpartiet i ständigt ligger på för att hela tiden öka det antal projekt som ska kunna vara fullvärdiga. Det går åt rätt håll – det går till och med hyfsat bra åt rätt håll, skulle jag vilja säga. Men vi är absolut inte i mål i den här frågan. Det är därför jättebra att du gör den här passningen och eldar på oss.

Anförande nr 80

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Jag ska fortsätta med den mer glädjande delen av debatten. Det är väldigt glädjande att det här blir av. och det tror jag att de flesta partier här tycker. Renoveringen och ombyggnationen av Vällingby sim- och idrottshall kommer nu äntligen igång.

Fastigheten fyller en otrolig viktig funktion för idrottsrörelsen och invånarna i Västerort. Som nämndes tidigare av borgarrådet Valeskog fyller detta en funktion i och med att vi får in en ny undervisningsbassäng. Som ni har koll på är simkunnigheten väldigt låg i de här delarna av staden, så detta stärker bara vårt arbete med att öka simkunnigheten. Som Martin Hansson nämnde är det här en av våra anläggningar som faktiskt förbrukar mest energi. Genom upprustningen kan vi energieffektivisera och förbättra och få ned förbrukningen. Projektet möjliggör också att vi kan möta dagens tillgänglighetskrav, vilket betyder att möjligheterna ökar för personer med funktionsnedsättning att leva ett lite mer aktivt liv genom att kunna delta och vara med.

När det gäller genomförandet av projektet är kostnadskontroll någonting som vi jobbar hårt med i vår majoritet. Vi ska ha koll på kostnaderna. Vi håller på med en hel del byggprojekt, och kostnaderna måste hållas nere. Vällingby sim- och idrottshall är inte den enda idrotts- och simhall som vi kommer att behöva renovera under den här tiden. Vi kommer att behöva göra det på fler ställen i staden, så det är väldigt viktigt att vi har koll på kostnaderna.

Jag ser att oppositionen har lyft fram lite olika lappar här om evakueringsplanen, där de har egna förslag. Men är det någonting vår idrottsförvaltning är bra på är det faktiskt detta. Jag har sett det här. Jag hör vad Jonas Naddebo säger, och det är av största vikt att de föreningar som är berörda faktiskt får ett samråd så att de känner sig lyssnade på och kan vara på andra platser under den tid vi renoverar. Jag håller alltså med men säger samtidigt att detta är en väldigt stor planering och att idrottsförvaltningen brukar ha bra koll på detta.

När renoveringen och ombyggnationen är färdig kommer de boende i Västerort och hela Stockholm att få en ny och modern sim- och idrottsanläggning att besöka. Det är positivt för föreningslivet och folkhälsan i staden. Vi ser fram emot detta.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 81

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tro det eller ej, men jag kände inte till fastighetsbeteckningen Kanslisilket. Vilket vackert namn på en fastighet – Kanslisilket. Smaka på den!

Därmed över till vad oppositionen ska göra, nämligen att tala om vad majoriteten gör fel och som vi hade gjort så mycket bättre. Det handlar om att man ibland ska skynda långsamt, och det hade nog varit bättre att dröja med evakueringen och kört vidare med lite problem till dess att Gjutmästaren är på plats. Detta kommer att orsaka så mycket problem i Västerort.

En av de allra viktigaste delar som vi kan syssla med här är att hjälpa och stötta det uppväxande släktet, och kanske också de vuxna, i att lära sig simma bättre. Då uppstår ett annat bekymmer i resonemanget, och det är att simföreningarna har en konkurrenssituation från staden som inte är sjyst. Staden erbjuder gratis simskola, och simföreningarna har inte tillräcklig ekonomi för att kunna erbjuda detsamma. I stället borde vi naturligtvis gemensamt se till att barn och ungdomar och även vuxna som inte kan simma får chansen att lära sig det. Då ska man inte slå undan benen på ideellt arbetande föreningar utan hjälpa och stötta dem.

Det finns en sak till i ärendet som handlar om evakueringen. Det är något som majoriteten naturligtvis borde ha tagit upp, men det är en sådan het potatis att hantera. Det handlar om bordtennis, som har fått ett fantastiskt uppsving. Det är jätteroligt att det är så. Varför inte tala om att skolorna i Västerort nu måste öppna sina gymnastiksalarna för bordtennisen? Att använda gymnastiksalarna är en av de enklaste åtgärderna för att ge just bordtennisen mer utrymme. De kan användas, och det ryms väldigt många bordtennisbord i en gymnastiksal medan det bara ryms en basketträning, en handbollsträning eller en match av det slaget per tidsenhet. Men när det gäller bordtennis kan det kanske handla om 15 bord. Varför, majoriteten, tar ni inte i den heta potatisen nu när det verkligen finns behov?

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen i ärendet!

Anförande nr 82

A n n a C e d e r s c h i ö l d (M): Ordförande, fullmäktige! Den här hallen från 1972 är som framgår mycket populär. Många har varit inne på att den är mycket uppskattad. Simhallen har omkring kring 200 000 besökare varje år, och idrottshallarna har drygt det dubbla. Det är mycket! Hela hallen är i stort renoveringsbehov; i så måtto är vi fullt eniga. Därför välkomnar jag dagens genomförandebeslut på det sättet, men däremot delar jag den oro som både Jonas och

andra har varit inne på. Föreningarna har vänt sig även till mig om detta. De är oroliga för var de ska träna under renoveringstiden och för att de ska bli stående utan hall.

Det här är någonting som förvaltningen också lyfter fram. Nälstabadet är beprövat, men för litet. Det kommer inte att kunna svälja även Vällingbys besökare. Lösningarna för de övriga föreningarna är också otydliga, och det kommer dessutom att drabba andra föreningars verksamhet om man går den vägen. Nälsta är i dåligt skick, och även den anläggningen är som sagt i behov av renovering. När vi styrde under förra mandatperioden var ju planen att all verksamhet utöver simningen skulle flytta till Gjutmästaren. Det är nu inte möjligt på grund av att det projektet har försenats under den rödgröna majoriteten. Förslaget att husera Blackebergs basket i tält är inte rimligt, särskilt med tanke på att det handlar om 1 800 aktiva spelare. Även det är väldigt mycket. Vi anser därför att staden måste säkerställa en betydligt mer konkret och hållbar evakueringsplan för alla dessa föreningar så att de inte drabbas under lång tid under upprustningen.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande! Även Kristdemokraterna är såklart glada över att Vällingby sim- och idrottshall till slut nu kommer att renoveras. Äntligen, får man väl säga! Kanske allra roligast är att det dessutom sker med en utvidgning med ytterligare en simbassäng för undervisning så att fler barn och unga får möjligheten att lära sig simma. Men även vi är tillsammans med våra kollegor i Moderaterna och Liberalerna och även Centerpartiet oroliga för hur det här kommer att påverka civilsamhället och föreningslivet under tiden

Det är redan i dag högt tryck på våra idrottsanläggningar, och vi måste säkerställa att barns och ungas möjligheter att idrotta inte får stryka på foten alltför mycket när vi gör nödvändiga renoveringar i våra befintliga anläggningar. Kort och gott anser vi att staden måste komma fram med en bättre plan för hur evakueringsperioden ska se ut för de föreningar som kommer att drabbas av renoveringen under tiden.

Bifall till den gemensamma reservationen från Kristdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna i kommunstyrelsen!

§ 15 Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Anförande nr 84

Borgarrådet *L i n d h a g e n* (MP): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Vi människor har byggt våra civilisationer på fungerande ekosystem och ett stabilt klimat. Men den stabiliteten håller mänskligheten just nu på att rasera. Det här hotar vår livsmedelsförsörjning, vårt dricksvatten, vår infrastruktur, våra hem, vår ekonomi, våra barns framtid, vår egen framtid och vår livssituation här och nu.

Just precis nu drabbas länder runt om i Europa av kraftiga översvämningar som skördar människors liv. Bara de senaste åren har vi kunnat läsa i tidningarna om hundratusentals amerikaner som flyr från skogsbränder i Kalifornien, om hus och samhällen som brinner ned i Grekland och Turkiet och om hur en tredjedel av hela Pakistan ligger under vatten. Vi har kunnat läsa om indiska barn som blöder näsblod på vägen till skolan på grund av hettan. De befinner sig i en bastu, men det går inte att öppna bastudörren och kliva ut ur bastun. Det är hela den värld de lever i – allt är en bastu.

Jag brukar säga att det som vi ser i världen i dag bara är en mild västanfläkt jämfört med vad som väntar om vi inte agerar. Det här gäller också den miljökris som pågår med en artutrotning som går i en rasande fart och som kan slå ut våra ekosystem – ekosystem som vi är helt beroende av för att överleva.

Också här i Sverige och Stockholm kommer vi att påverkas alltmer av miljö- och klimatkrisen, av översvämningar, värmeböljor och jordskred. Vi påverkas förstås också av vad som sker i omvärlden. Sverige är ingen isolerad ö, och här måste vi bland annat börja ställa oss frågan: Hur tryggar vi vår livsmedelsförsörjning om matproduktionen börjar slås ut i andra delar av världen framöver? Hur kan vi hjälpa oss själva, och hur kan vi hjälpa andra?

I de här tiderna tänker jag att det allra viktigaste vi kan göra för att klara kriserna är att gräva där vi står. Varje land, varje organisation, varje stad och varje människa som har förutsättningar behöver göra det man kan utifrån de möjligheter man har. Just städer har också en väldigt viktig roll att spela. Vi kan gå före. Vi kan visa att omställningen till ett hållbart samhälle är möjlig. Och som jag också brukar säga: Den är inte bara möjlig, utan den kan också göra våra samhällen bättre.

De senaste två mandatperioderna har vi minskat utsläppen i Stockholm med ett helt ton i snitt per person och år. Varje år släpper alltså varje stockholmare, nästan en hel miljon människor, i snitt ut ett ton mindre än vad de gjorde förut. Samtidigt har luften i Stockholm blivit renare. Färre barn får astma, och förhoppningsvis tvingas färre människor dö i förtid på grund av luftföroreningar. Vi har också arbetat med att minska bullerproblematiken i staden och gifterna i människors vardag, inte minst i våra förskolor där vi har våra barn. Vi har jobbat med att stärka den biologiska mångfalden och skydda mer natur.

Räcker det som vi har gjort i Stockholm? Nej, det gör det förstås inte, men det visar att det går. Vi kan pressa utsläppen. Vi kan skydda naturen. Vi kan skapa en härligare stad att leva i, och vi kan bygga en framtid att längta till.

I dag fattar vi beslut om ett nytt miljöprogram för Stockholms stad. Det här är ett av de allra viktigaste beslut vi kommer att fatta under den här mandatperioden. Det är ett program med kraftigt höjda ambitioner för klimat och miljö. Det här inledande anförandet från min sida handlade om varför vi behöver ett ambitiöst miljöprogram. I kommande anföranden kommer jag att prata mer om vad programmet innehåller.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 85

G a b r i e l K r o o n (SD): Även Sverigedemokraterna välkomnar såklart ett miljöprogram. Det är ett viktigt dokument som kommunen ska ha. Frågan gäller snarare innehållet i det här programmet. Även om det finns en hel del bra skrivningar i programmet som vi ställer oss bakom finns det också mycket som vi saknar.

Särskilt saknar vi skrivningar om bevarande av den gröna infrastrukturen. Det handlar om bevarandet av grönskan och att undvika att exploatera sönder våra skogsområden och våra naturområden, inte minst genom redan färdigbyggda bostadskvarter. Det finns också en avsaknad av koloniträdgårdar i Stockholms stad. Det här är ett otroligt viktigt verktyg både för den biologiska mångfalden och för den ekologiska och sociala hållbarheten, där människor kan bli i alla fall delvis självförsörjande och faktiskt få en meningsfull fritidssysselsättning. Det är ju beklagligt att majoriteten i stället för att tillskapa nya koloniträdgårdar gång på gång gör intrång och prioriterar bostäder i stället för att bevara de koloniträdgårdar som vi har.

När det kommer till metoder för att uppnå de här miljömålen eller miljöambitionerna måste det handla om evidens. När vi jobbar med en metod förstår jag också att vi ska våga experimentera och testa nya saker och våga gå före. Absolut! Men vi måste också våga utvärdera och kunna dra en skiljelinje mellan vad som är för dyrt sett till den potentiella utsläppsminskningen eller miljönyttan och vad som är en skälig kostnad för den här åtgärden. Det här tycker jag saknas genomgripande i dokumentet. Det är mycket visioner, men tyvärr fastnar det ofta också på ekonomin. Inte minst ute i förvaltningarna ser vi ofta att man nedprioriterar olika miljöåtgärder just på grund av ekonomin, och då är det viktigt att kunna ha ett sådant här tydligt benchmark.

Med det sagt vill Sverigedemokraterna se en annan utformning av miljöprogrammet. Det är också därför vi har lagt en egen reservation i kommunstyrelsen. Vi håller alltså med om det grundläggande men ser nu ett behov av en hel del revideringar.

Därmed yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 86

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Miljöprogrammet som vi beslutar om i kväll är stadens viktigaste styrdokument inom miljö- och klimatområdet.

Stockholm har länge arbetat systematiskt med frågorna, och nu tar vi miljöarbetet ännu ett steg framåt med det här programmet. Lite skarpare och mer omfattande blir det.

När kunskapen om miljöfrågorna ökar och läget för både klimatet och den biologiska mångfalden och andra planetära gränser blir alltmer akut behöver programmet uppdateras. Programperioden sträcker sig till 2030, som är vårt målar. En uppföljning, som Sverigedemokraterna efterfrågade, ska göras halvvägs. Innehållsmässigt utgår programmet från en rättvis och inkluderande omställning. Det betyder att vi involverar stockholmarna i arbetet, styr miljöarbetet så att de mest sårbara grupperna skyddas och adresserar de konsumtionsbaserade utsläppen på ett tydligare sätt. Vi vill se ett Stockholm som håller sig inom de planetära gränserna.

Programmet är uppdelat i sju områden och täcker de viktigaste miljö- och klimatfrågorna. Exempel på åtgärder som presenteras är just *exempel*. Centrala områden kommer att förtydligas med handlingsplaner och andra styrdokument. Bland annat är klimathandlingsplanen och kemikalieplanen på väg upp till beslut. I de rödgröna budgetarna specificerar vi också en del av områdena, till exempel när det gäller skydd av natur med nya naturreservat och en strategi som håller på att tas fram.

Programmet är ett stadsövergripande styrdokument som gäller i alla stadens verksamheter och bolag. Det ger vägledning i vår fastighetsförvaltning, trafikplanering, måltider, kemikalieanvändning, avfallshantering, cirkularitet, byggande och så vidare. Det omfattar stadens verksamheter i egen regi och ger riktlinjer som kan tillämpas vid upphandlingar.

Vi i Stockholm har höga ambitioner och gör det som vi har rådighet över. Tyvärr ser det inte likadant ut på nationell nivå, där det faktiskt pågår en slakt av miljö- och klimatpolitiken. Det hade varit bra att få lite draghjälp, men nu får vi minskad finansiering och urvattnade regelverk i stället. Därför vill Stockholm visa en annan väg. Vi kan bättre i Stockholm och i Sverige.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 87

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! Då var det dags att uppdatera det nya programmet! Sist vi gjorde detta var under det borgerliga styret, och det ger förstås viss anledning till en tillbakablick för att se hur det gick.

Under det borgerliga styret minskade vi stadens klimatutsläpp med en knapp fjärdedel – en imponerande hög siffra, skulle jag vilja säga, och en siffra som nog är högre än vad de flesta stockholmarna inser. Staden genomförde arbetet för en förhöjd vattenkvalitet. Vi fällde fosfor i Brunnsviken. Vi byggde ut filtrering av dagvatten. Vi genomförde många åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten såväl för de stockholmarna som vill bada som för de fiskar som lever i våra vattendrag.

Det visade att det är möjligt för staden att framgångsrikt ta ansvar för klimatet och minska våra utsläpp och samtidigt ta ansvar för att vår miljö här i staden är bra, att vattnet är rent, att den biologiska mångfalden gynnas och så vidare. Samtidigt kunde

vi se till att det inte försvårade för stadens företagare och gjorde livet tuffare för de vanliga stockholmarna. Överlag var det borgerliga styret väldigt framgångsrikt i allt detta. Det visade att det går att minska vår miljöpåverkan, att beta av gamla miljösynder och att göra staden bättre samtidigt som det ökar stockholmarnas välbefinnande.

Det var detta anslag jag hoppades få se i det här miljöprogrammet. Mycket i programmet känns förstås igen sedan de tidigare versionerna. Det är mycket välkommet med bio-CCS och koldioxidinfångning, som vi hoppas kommer igång här inom några år. Det är helt nödvändigt för att vi ska kunna fortsätta att sänka stockholmarnas nettoutsläpp. Klimatanpassning för att rusta staden för att möta framtida värmeböljor och extremväder, stora regnmängder och så vidare är helt nödvändigt, och det är mycket lovvärt och välkommet att det finns med i programmet.

Det finns dock förstås sådant som jag är mindre positiv till. Till att börja med vill majoriteten ta in stockholmarnas konsumtionsbaserade utsläpp och sätta ett mål för att dessa ska minska. Det är lovvärt, förstås, men ett mål som staden nästan helt saknar verktyg för att åstadkomma. Om stockholmarna väljer att äta en importerad mango i stället för ett svenskt äpple till mellanmål har det förstås en miljöpåverkan, men det ligger utanför stadens kompetens att hantera den frågan.

I programmet talas det om informationskampanjer som ska bidra till att minska stockholmarnas klimatbaserade utsläpp. Jag skulle säga så här: Det är enkelt att sätta upp mål. Jag kan sätta upp ett mål som innebär att Sverige ska vinna nästa fotbolls-VM. Men om jag inte har de verktyg som krävs och jag inte kan vidta de åtgärder som faktiskt ser till att målet uppnås blir det lätt bara plakatpolitik av alltihop.

Som vanligt står jag här och har alldeles för mycket att säga och alldeles för lite tid, så jag får försöka rafsas igenom det sista. Eller så kommer jag helt enkelt upp igen och säger det jag har kvar!

Bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 88

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att det här var ett roligt och trevligt inlägg. Det var flera bra åtgärder som vidtogs under förra mandatperioden. Det kan ju ha varit så att det borgerliga styret hade lite sällskap av ett grönt parti.

Jag tänkte kommentera det här med konsumtionsutsläppen. Vi har mål också på andra områden i staden där vi inte har full rådighet. Vi är i ett läge nu när det gäller klimatkrisen där vi har plockat de lägst hängande frukterna. Vi har ganska svåra utmaningar framför oss, och om vi ska klara dem och pressa ned utsläppen kommer vi att behöva jobba på alla nivåer i samhället. Men om de olika delarna, både nationell nivå, lokalt och regionalt, företag, civilsamhälle etcetera backar kommer det inte att hända någonting.

Vi måste därför gå in i de här frågorna och se vad vi kan göra. Jag tycker överlag att det är en ganska trevlig drivkraft att fråga sig vad vi *kan* göra från politikens sida mer än vad kan vi *inte* göra. Konsumtionsutsläppen måste halveras om vi ska klara att

ligga i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål. Det har även Miljömålsberedningen slagit fast, där också er gruppleddare har suttit och gjort ett viktigt arbete. Det är lite kort bakgrunden. Jag hade också velat ha mer talartid!

Anförande nr 89

F r i t z L e n n a á r d (M): Vi vill alla helt klart ha lägre utsläpp och mer tid i talarstolen – så långt är vi överens! Jag är naturligtvis också överens med er om att vi behöver få ned de klimatbaserade utsläppen.

Det jag är skeptisk till är att staden ska ha ett mål för detta i och med att staden inte bara saknar full rådighet utan faktiskt nästan helt och hållet saknar verktyg att påverka detta i någon större utsträckning. Naturligtvis kan vi använda stockholmarnas surt förvärvade skattepengar till att bedriva informationskampanjer, och vi kan ha medborgarråd dit de som vill kan komma och tala om det hela. Men jag har väldigt svårt att se hur vi faktiskt skulle kunna se till att få ned de här utsläppen. Jag har väldigt svårt att se några konkreta åtgärder, och jag har tänkt be dig när jag får chansen, Åsa Lindhagen, att redogöra för några sådana i ditt nästa inlägg.

Anförande nr 90

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande, fullmäktige! Det är positivt att Stockholm uppdaterar sitt miljöprogram, och det finns flera bra inslag i det föreslagna programmet. Vi känner också igen mycket av det från det nuvarande programmet. Men det finns faktiskt också anledning till oro.

Jag ser att miljöprogrammet riskerar att bli en symbolisk gest på områden som staden inte har inflytande över, samtidigt som man saknar tydliga mål för punkter där politiken faktiskt kan göra skillnad, precis som nämndes i tidigare anförande. Majoriteten ställer till exempel höga krav på att stockholmarna ska halvera sitt flygande och sin konsumtion. Men i stället kunde man ha satt upp mål för hur staden kan minska sitt flygande. Det är ju ett område och en punkt där vi faktiskt kan påverka och där politiken kan göra skillnad.

På samma sätt hanteras frågan om matinköpen. Livsmedelsproduktion är en stor källa till växthusgasutsläpp, och där har vi stor möjlighet i politiken att göra skillnad inom stadens verksamheter. Man skriver förvisso i miljöprogrammet att närodlat är bra, men det finns inga mål uppsatta för det. Vi i Centerpartiet vill som bekant ha hundra procent svensk närodlat mat inom stadens verksamheter där så är möjligt, helt enkelt.

Jag tycker också att man missar en annan punkt, som säger lite grann om hur man underskattar vikten av matinköpen. När ärendet har hanterats har man helt och hållet missat att skicka det på remiss till några riktigt viktiga livsmedelsaktörer. Det blev jag väldigt besviken på. Jag tror också att vi Centerpartiet specifikt hade begärt detta.

Jag menar att miljö- och klimatarbetet kräver tydliga och långsiktiga mål för att Stockholm ska kunna ställa om på ett hållbart sätt. Därför yrkar jag på Centerpartiets reservation.

Anförande nr 91

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vad trevligt att debattera med ledamöter som sitter i nämnden! Jag tycker att vi har en väldigt trevlig miljö i nämnden, och det vill jag passa på att tacka för.

Jag tänkte att jag skulle kommentera några saker. Det finns flera reservationer där det påpekas att det bland annat saknas verktyg. Men jag tycker att det ibland är lite tomt på förslag till åtgärder och vad som borde stå med. Det får ni gärna svara lite mer på. När det gäller resor vill jag informera om att det just nu pågår en remissrunda med en ny resepolicy för staden, där vi väldigt tydligt slår fast att vi till exempel inte ska resa i onödan till Göteborg och Malmö och att man ska välja tåg eller annan kollektivtrafik om det inte är så att man absolut måste välja flyg för att det är en väldigt lång resa. Det är en stor skärpning av resepolicyen som pågår, och jag tror att det blir väldigt positivt att vi ska leva som vi lär, precis som ni påpekar. Jag tror att det är jätteviktigt, så jag passar på att nämna resepolicyen. Läs den när den är beslutad!

Anförande nr 92

A s h n a I b r a h i m (C): Jag kan bara instämma i det du sa om det goda arbetet i nämnden. Jag uppskattar verkligen att jobba tillsammans med dig, Åsa, som borgarråd.

Just när det gäller resepolicyen tycker jag faktiskt att det hade varit bra med ett mål: Så här mycket ska man helt enkelt minska stadens resor med. När det gäller verktygen kan jag komma på några stycken, till exempel snöröjningen. Där skulle man kunna vidta en konkret åtgärd och göra skillnad för miljön i Stockholm. Det är samma sak med miljözonerna i Stockholms innerstad, där jag tycker att man från majoritetens sida hattar sig lite fram genom enskilda zoner i stället för att ha en långsiktig plan för hur vi kan ställa om trafiken i hela Stockholm. Där har du ett par verktyg och exempel.

Anförande nr 93

N i k e Ö r b r i n k (KD). Stockholm är en av världens mest hållbara städer. Här finns vatten, grönska och ett utvecklat system för återvinning och sophantering. Här finns smarta mobilitetslösningar, energieffektiva bostäder och en tillgänglig kollektivtrafik, tänkte jag säga – så var det i alla fall innan S- och MP-styret i regionen gjorde en historisk nedskärning på busstrafiken.

Stockholm ligger ändå i framkant. Ett framgångsrecept för det har varit att näringsliv och politik har gått hand i hand med stockholmarna i omställningen. Sedan 2010 har stadens koldioxidutsläpp mer än halverats trots att befolkningen har ökat med 20 procent. Det finns mycket att vara stolt över, men det ger oss inte anledning att stanna upp. Tillsammans med dem som ska genomföra omställningen i praktiken kan vi göra raka motsatsen och växla upp.

När vi utformar miljöpolitiken kan vi inte fokusera på det som låter fräckt men inte har effekt. Ett exempel på det är Miljöpartiets och styrets förslag om att en större del andel mat inom äldreomsorgen ska vara vegetabilisk. Det är för mig som kristdemokrat helt orimligt och ett ovärdigt sätt att se på såväl klimatomställningen som äldres

omsorg att föreslå att äldre ska bära ett verkningslöst ansvar för omställningen. Klimatet kommer inte att räddas av att våra äldre äter mer bladsallad i stället för mat som de känner igen och uppskattar.

Ett annat exempel är arbetsmarknads- och utbildningsinsatser som ska utformas för gröna verksamheter i stället för det som bäst kommer att kunna hjälpa en person att öka sin sannolikhet att komma in på arbetsmarknaden. Klimatet kommer inte heller att räddas av att människor inte kommer närmare arbetsmarknaden och en egen försörjning. Vi kristdemokrater ser också med oro på styrets inställning till flyget. Att en omställning av flyget behövs är de allra flesta överens om, inte minst flygbranschen själv – det ska sägas. Men den politik det rödgröna styret bedriver i detta hus, som till stor del går ut på att närmast skärma av Stockholm från dess omvärld, är ett hot mot vårt näringsliv och vår konkurrenskraft som huvudstadsregion. Att isolera Stockholm från vår omvärld kommer inte heller att rädda klimatet.

Vi kristdemokrater tror på en annan politik. Vi ser att det är människorna och näringslivet, inte politiken, som genomför omställningen i praktiken, och vi måste gå hand i hand med dem för att klara den omställningen. Vi ska underlätta teknikutveckling och människors möjlighet att ta del av den, och vi ska ha goda och rimliga upphandlingskrav. Vi ska rå om vårt vatten och våra grönytor. Vi ska fortsätta att främja kollektivtrafiken och sänka trösklarna till att välja det hållbara. Vi ska fokusera på en klimatpolitik som både låter fräck och har effekt.

Bifall till Kristdemokraternas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 94

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tänkte bara att jag skulle replikera och ställa en fråga. Det handlar lite om vad du tänker om det jag säger. Det första jag vill kommentera är frågan om mat och äldre. Det vi har sagt i programmet är att vi vill sänka klimatutsläppen. Vi kommer inte att tumma en enda millimeter på att äldre ska ha en god och näringsrik mat. Det ska också barnen i våra skolor ha. Man kan jobba med att minska klimatutsläppen på olika sätt, och en väldigt viktig del är att minska matsvinnet.

Jag tänkte också kommentera flygfrågan. Vi kommer att ha en diskussion och en debatt om Bromma, och det är intressant ur ett näringslivsperspektiv. Det är ju flera delar av näringslivet som jublar över beskedet att BRA flyttar sin trafik till Arlanda, och det är väl en debatt som vi kommer att återkomma till. Men jag ville ändå kommentera detta.

När det gäller arbetsmarknadsinsatser är det självklart att de ska gå till att rusta människor för nya jobb. Men den gröna omställningen är på gång, och vi måste också möta det behov av arbetskraft som kommer att växa fram.

Anförande nr 95

N i k e Ö r b r i n k (KD): Näringslivet vill ju se en utbyggnad av Arlanda om man ska klara konkurrenskraften. Jag tror inte att man blev särskilt glad över Åsa Lindhagens uttalande i talarstolen för kanske bara ett halvår sedan om att vi inte ska

främja Stockholm som en flygdestination. Jag tror inte att näringslivet tror att det blir bättre för Stockholm att man mellanlandar på Kastrup.

Angående maten skriver man så här: minska klimatpåverkan från stadens inköp av livsmedel och måltider genom att bland annat öka andelen vegetabilier. Ansvarig för det här är äldrenämnden och stadsdelsnämnderna, som ansvarar för vår äldreomsorg. Såvida man inte menar att måltiderna ska bli större kan jag inte förstå detta. En andel sker ju på bekostnad av något annat. Jag förstår inte hur man ska kunna läsa det här på något annat sätt än att om andelen vegetabilier ska öka på en tallrik sker det på bekostnad av något annat, och då blir det detta man får i praktiken.

Anförande nr 96

E l i n H j e l m e s t a m (L): Ordförande! Arbetet för klimatet och miljön kommer att avgöra vår framtid. Stockholm ska inte bara klara av sina åtaganden inom Parisavtalet, utan vi ska också gå i täten som en förebild för andra. Liberalerna välkomnar det nya miljöprogrammet. Ska Stockholm lyckas med den gröna omställningen är det viktigt att alla förstår varför åtgärder behövs och att det kommer alla till gagn. Ingen ska lämnas efter när vi ställer om.

Mycket av det som tas upp i programmet är steg i rätt riktning, och samtidigt ser vi att det är mer som behöver göras. Jag tänkte försöka vara konkret. Genom koldioxidinfångning tar staden stora kliv mot att nå klimatpositivitet. Där har kraftvärmeverken i Värtan såväl som i Lövsta avgörande roller. Att minska mängden koldioxid och skadliga partiklar i luften är en av de viktigaste hälsofrämjande åtgärder vi kan vidta för stadens invånare. Här måste staden våga tänka nytt och bejaka teknikutvecklingen. Bland annat så ser vi att smarta träd eller vertikala planteringar skulle bidra till att minska andelen skadliga partiklar i luften och därmed värna Stockholms invånares hälsa.

En annan viktig del av stadens omställning är elektrifieringen. Närmare hälften av alla nyregistrerade bilar i Stockholm är helelektriska. Utvecklingen mot en fossilfri fordonstrafik går alltså åt rätt håll, och därför finns också en stor efterfrågan på en fungerande och tillgänglig laddinfrastruktur. Utbyggnaden av laddplatser behöver öka i ännu högre takt än vad den gör, och Liberalerna vill även att mer av den elförbrukning som stadens bolag och förvaltningar står för ska komma från gröna och lokalproducerade källor. Här bör staden se över möjligheten att installera solceller även på fasader utöver på tak och att främja och underlätta för privata investeringar och solcellspaneler.

Med det vill jag yrka bifall till Liberalernas reservation.

Anförande nr 97

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Världen befinner sig i ett klimatnödläge. Det är någonting som vi verkligen inte ska vända bort blicken ifrån. Varje makthavare har ett ansvar. Vi har ett ansvar för att minimera klimatkrisens konsekvenser för kommande generationer. Vi har ett ansvar för att jorden överlever.

Jag vet att det ibland är lätt att tappa hoppet, i synnerhet när vi ser regeringen, som trappar ned klimatambitionerna och rycker på axlarna när det gäller att man inte når Parisavtalets mål. Här har storstäderna en otroligt viktig roll i omställningen, och Stockholm har ambitiösa mål. Vi ska vara världsledande i att minska våra utsläpp, och staden ska vara klimatpositiv senast 2030. Det är miljöprogrammet som pekar ut riktningen.

Vi står inte inför en lätt uppgift, men jag är hoppfull när det gäller att vi kommer att klara den. Vi kommer att klara detta, för stockholmarna har visat att de kan och att de vill. Stockholm tar ansvar. För första gången ser vi också ett innehåll i miljöprogrammet om klimaträttvisa. Det handlar om att se den ekologiska hållbarheten som hänger ihop med social hållbarhet. De som drabbas hårdast av klimatförändringarna är ofta de som släpper ut minst. Det gäller på global nivå men också i Stockholm. Om vi tittar på Järva ser vi att det är där många av stadens värmeöar finns. Samtidigt är det långt till vatten, och det är många som är hemma under sommaren. Här måste vi prioritera träd, grönska och skugga. Allra först måste vi se över våra förskolegårdar. Det är på det sättet vi får en bättre stad och en klimaträttvis stad.

Miljöprogrammet är bredare än tidigare. Det inkluderar nu också konsumtion, invånare och näringsliv. Alla förvaltningar och bolag i staden berörs, och de behöver bidra. I alla inköp som görs måste vi tänka på miljö och klimat. Vi vet alla vad som krävs av oss, och vi måste gemensamt minska våra klimatavtryck. Det här är ett bevis på att detta är möjligt.

Bifall kommunstyrelsens förslag till nytt miljöprogram i Stockholm!

Anförande nr 98

P e r R o s e n c r a n t z (M): Ordförande! Världsledande i hållbar omställning – det låter jättebra! Men hur känner många medborgare det i dag när var sjätte innerstadsbuss är borta, när avfallskvarnarna i Norra Djurgårdsstaden ska ryckas ut fast de fungerar, när det sker en aggressiv förtätning i våra fina villakvarter, när hyrcyklarna har kört i diket och när bilköerna är konstanta?

Om två år när vi går till val tror jag att många väljare kommer att fråga sig om de har fått det bättre. Den frågan tror jag att de kommer att svara ja på. Men frågan är om Stockholm har blivit grönare. Jag tror tyvärr att svaret på den frågan är nej. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 99

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Som tur är kan vi jämföra vad vi gör i Stockholm och vad ni gör på nationell nivå – vi kan se vad som händer när man skär ned klimatbudgetarna och de facto inte riktigt tror på Parisavtalet utan i realiteten är klimatförnekare.

Stockholm kommer att vara grönare. Avfallskvarnarna, det vet du också, Per, handlar om EU-lagstiftning. Busstrafiken är en regional fråga. Det jag styr över är Stockholms

stad, och jag är övertygad om att vi tillsammans, stockholmarna starka tillsammans, vill rädda klimatet, och det innebär ibland en del uppoffringar på individnivå. Vi har ju debatter om det: Hur mycket kläder ska man köpa? Varifrån kommer de? Var handlar jag min mat? Det är klart att vi som individer måste ändra vårt beteende.

Anförande nr 100

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Jag tror att vi är helt överens, både Centerpartiet och Socialdemokraterna, om att vi vill ha en folkrörelse för klimatet och att näringslivet, precis som stockholmarna, ska vara med och bidra. Min fråga till borgarrådet handlar därför om inköpen som hon varit inne på och hur staden skulle kunna skapa en lokal marknad för exempelvis viltkött som både skulle främja den biologiska mångfalden, höja självförsörjningsgraden och gynna jobb och företagande i Stockholmsregionen.

Anförande nr 101

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Viltkött är någonting som Centerpartiet driver ganska hårt. Det är en ganska svår fråga, eftersom viltkött måste testas ordentligt. Vi har inte så stor tillgång till viltkött i Stockholm, så jag tycker att det verkar mycket klokare att gå över till mer växtbaserade alternativ som inte påverkar klimatet i samma utsträckning som till exempel storskalig nötproduktion gör. Där måste vi tänka på ett nytt sätt. Det handlar också om folkhälsa och att vi behöver må bättre.

Jag tror inte att viltköttet kommer att rädda klimatet. Det är bara att gratulera dem som kan äta viltkött, men det går inte i den storskaliga produktionen när vi pratar om förskola, skola och äldreomsorg. Därför tror jag inte att det är en framkomlig väg i förlängningen.

Anförande nr 102

F e l i c i a S c h a r t n e r G i e r t t a (S): Stockholms miljöprogram 2030 har sina rötter i stadens långa historia av arbete med klimat- och miljöfrågor. Redan i början av 70-talet började Stockholm fokusera på hållbar utveckling, och det första miljöprogrammet lanserades 1976. I det programmet fanns flera viktiga fokusområden som vi känner igen i dag, till exempel luftkvalitet. Programmet adresserade luftföroreningar från industri och trafik och hade som mål att minska utsläpp av framför allt svaveldioxid och partiklar. När det gäller vattenkvaliteten inledde vi stora satsningar på att rena förorenade sjöar och vattendrag. Även bevarande av grönområden var ett viktigt fokusområde då.

Programmet har gett resultat. Luftkvaliteten har förbättrats avsevärt genom bland annat minskade utsläpp från fordon, satsningar på fjärrvärme och övergång till förnybara energikällor. Svaveldioxid är inte längre en stor utmaning i Stockholm – från nivåer på kanske 125 mikrogram på 70-talet till nivåer på 0,4 mikrogram i dag. Arbetet med att rena våra vattendrag är ytterligare ett framgångsområde. Många vattendrag som tidigare har varit förorenade och så smutsiga att man blir sjuk av att vistas i dem är numera badbara. Våra klimat- och miljöprogram gör skillnad!

Det program som ska antas i dag har som mål att staden ska vara klimatpositiv till 2030. Programmet fokuserar på energieffektivisering, hållbara transporter och främjandet av en cirkulär ekonomi och minskad resursanvändning. Klimatförändringarna slår ofta hårdast mot de mest sårbara grupperna. Därför är jag extra glad över att en rättvis omställning är en så central del av programmet. De som står för den största påverkan ska också ta sitt ansvar, samtidigt som vi stöttar dem som drabbas mest. Stockholm ska vara en stad där natur och stad samspekar och där smart planering leder till ökat välmående för alla som bor här. Samtidigt ska vi bidra till globalt viktiga mål som Agenda 2030 och Parisavtalet.

Stockholm har en lång tradition av att ligga i framkant i miljö- och klimatarbetet. Genom detta program flyttar vi fram våra positioner ytterligare. Genom att visa ledarskap kan vi inspirera andra att följa efter. Att anta miljöprogrammet är därför inte bara bra för Stockholm utan också ett steg mot en mer hållbar värld.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 103

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Vi står inför en avgörande tid för Stockholms framtid, och stadens miljöprogram 2030 anger en tydlig riktning för hur vi kan skapa en hållbar och rättvis stad. Det är vår uppgift här i kommunfullmäktigesalen att se till att vi uppnår våra ambitiösa mål, inte bara för dagens stockholmare utan även för framtida generationer.

Låt oss tala om vad det i verkligheten innebär. Mitt mål är att Stockholm ska bli en grönare, levande och barnvänlig stad dit fler vill flytta och där de som bor vågar och vill skaffa barn för att Stockholm ska kunna växa och vara en stad i en grön och hållbar tillväxt. För att denna tillväxt ska vara hållbar behöver vi hushålla med de resurser vi har, inte minst när det kommer till ytan i staden. För hammaren är alla problem en spik. För ett trafikborgarråd är lösningarna och svaren på de här utmaningarna väldigt ofta trafiken – hur vi rör oss och hur vi använder våra ytor.

Biltrafiken är den största källan till växthusgasutsläpp. Utöver det orsakar den buller och dålig luftkvalitet. Vi har tydliga mål om att minska dessa utsläpp med 80 procent till 2030 och att reducera biltrafiken med 30 procent fram till 2030 jämfört med 2017 års nivåer. Detta når vi bland annat genom att effektivisera och fylla lastbilar bättre. Det här är inte bara siffror, utan det är löften till våra barn och framtida generationer om ett Stockholm som ger god livskvalitet.

För att nå det här behöver vi främja gång, cykel och kollektivtrafik. Vi behöver se till att det naturliga valet när man transporterar sig är kollektivtrafik, gång eller cykel. De yteffektiva transporterna ska premieras så att gatorna inte längre enbart domineras av bilar utan av människor som fritt kan röra sig, andas renare luft och uppleva en stad som levande och tillgänglig för alla, något som många upplevde den gångna helgen på Sveavägen, där man under några dagar fick uppleva en bildominerad gata på ett nytt sätt.

Elektrifiering av transportsektorn är en central del. Där gör vi mycket i Stockholm, och vi fortsätter och ska göra mer. Men vi får inte glömma rättviseperspektivet på klimatomställningen. De socialt utsatta grupperna är redan i dag de som använder gång, cykel och kollektivtrafik i högst utsträckning, och det är vår skyldighet att förbättra för dem för att skapa en bra framtid i vår stad.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 104

J e n s H o l m (V): Det är ett ambitiöst program som vi diskuterar nu. Stockholmska bli klimatpositivt senast 2030, och vi ska vara helt och hållet fossilfria till 2040. Dessutom tar vi upp de konsumtionsbaserade utsläppen, något som den nationella Miljömålsberedningen har uppmanat alla kommuner att arbeta med, även om jag kan erkänna att vi i vissa frågor behöver hjälp från staten, från riksdag och regering, något som jag tyvärr inte kan säga att vi får nu i någon större utsträckning. Men då får vi i Stockholm helt enkelt ta en större del av ansvaret.

När jag läser programmet tänker jag på flyget som kanske är den snabbast växande utsläppskällan i Sverige. Samtidigt är flyget också tätt förknippat med frågan om klimaträttvisa, eller kanske jag ska säga klimatorättvisa. Vi vet ju att det är de med den största plånboken som flyger absolut mest. Många av våra medborgare har aldrig någonsin eller väldigt sällan över huvud taget satt sin fot i ett flygplan. Dessutom är flyget väldigt subventionerat. Man betalar noll kronor i skatt på bränslet, utrikesflyget är momsbefriat och våra flygplatser är numera, när flygandet har gått ned, också väldigt subventionerade, för flygplatserna ska ju finansieras med passageraravgifter.

I ljuset av det blir frågan om Bromma flygplats väldigt aktuell. Vi vet ju att från och med den 1 januari i år försvinner 90 procent av alla resenärer från Bromma – i princip blir alltså inga flyg kvar på Bromma. Därför är det kanske årets sämst tajmade reservation som jag läser från Liberalerna, där man uttryckligen skriver att Bromma flygplats måste få finnas kvar och att det är så olyckligt att vi i majoriteten vill avveckla den. Ibland tycker jag bara att man – Elin Hjelmestam till exempel – öppet och ärligt kan säga att man satsade på fel häst och att det helt enkelt var dumt att kräva att Bromma flygplats ska finnas kvar.

Vi har försökt uppmana regeringen att ge statliga Swedavia ett uppdrag att avveckla Bromma. Regeringen har inte lyssnat på oss. Men jag tror att om ni borgerliga i den här församlingen skulle uppvakta regeringen och be dem avveckla Bromma flygplats kanske det kan ske. Elin från Liberalerna och alla andra borgerliga: Är ni beredda att uppvakta regeringen och be dem att avveckla Bromma flygplats nu när ingen längre kommer att flyga därifrån?

Anförande nr 105

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack för intresset för vår reservation, Jens Holm! När vi skrev den här reservationen var ju inte förutsättningarna desamma som nu. För den som har följt mediebevakningen inte minst under helgen har vi alltså

förklarat att vi har en annan inställning – under förutsättning att Swedavia och berörda myndigheter också bedömer att det är rimligt att stänga flygplatsen i förtid. Det är dock så att det här avtalet inte är någonting som vi äger själva, utan det är Swedavia som är ensamma om att ha uppsägningsrätten. Det bygger därför på att de gör det.

I vårt nya förslag till beslut som kommer att gå på kommunstyrelsen nu på onsdag säger vi just att om Swedavia gör samma bedömning som vi bör Stockholms stad också avisera sitt intresse av att ta över marken så fort som möjligt.

Anförande nr 106

J e n s H o l m (V): Det var väldigt bra att få detta viktiga förtydligande. Då hoppas jag att övriga partier i oppositionen kommer att vara lika ärliga och klarsynta som Liberalerna.

Vad Swedavia beträffar uppvaktade de trafikutskottet redan för några år sedan när jag var ordförande och bönade och bad om att vi skulle ge dem ett uppdrag att avveckla Bromma flygplats eftersom det inte är affärsmässigt hållbart att upprätthålla den. Kort och gott: Det kostar hundratals miljoner kronor att upprätthålla en flygplats som inte går runt, helt enkelt.

Vi kan göra en massa andra bra saker med det här området. Vi kan bygga ett klimatsmart bostadsområde och så vidare, och det känns fint att vi nu i alla fall har Liberalerna med oss på det tåget. Vi får se vad Christofer Fjellner och andra säger.

Anförande nr 107

L i s a C a r l b o m (MP): I dag kan alla vi som sitter här inne som röstar för kommunstyrelsens förslag till beslut se våra barn i ögonen i framtiden och säga att vi gjorde allt vi kunde för att bromsa klimatomställningen. I dag tar vi nämligen ett stort steg för att göra Stockholms stad till en föregångsstad inom klimatomställningen.

En rättvis och inkluderande omställning gynnar hela staden och kan bidra till att minska spänningar, utanförskap och segregation i samhället. Vårt nya miljöprogram är baserat på en rättvis och inkluderande omställning, där Stockholm kommer att bli en stad utan globalt klimatavtryck med livskraftiga ekosystem och med frisk luft och god ljudmiljö. I detta kommer stadsdelsförvaltningen och stadsdelsnämnderna att ha ett stort ansvar för att implementera programmet.

I stadsdelarna kommer vi att arbeta för att skapa fler naturliga kolsänkor. Vi kommer att arbeta med att måltiderna som serveras i stadsdelarna har en så liten klimatpåverkan som möjligt. Matsvinnet ska minskas genom ökad kunskap och förbättrad planering. Våra äldre ska få information om hur de kan skydda sig vid värmeböljor. Barnen i våra förskolor ska få äta ekologisk och närproducerad mat. Inte för att skryta, men Farsta stadsdelsförvaltning där jag sitter i stadsdelsnämnden är en av de stadsdelsförvaltningar som serverar högst andel ekologisk mat. Vi har också en förskola som heter Blombacka som serverar mer än 70 procent ekologisk mat till våra barn.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 108

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Ganska kort vill jag säga några ord om själva programmet, där vi växlar upp ambitionerna i miljö- och klimatarbetet rejält. Stockholm ska bli klimatpositivt 2030. Vi ska halvera konsumtionsutsläppen också i vår egen organisation. Vi ska klimatanpassa staden. Vi ska stärka den biologiska mångfalden, skydda mer natur, möjliggöra cirkulära resursflöden, skapa friskare luft och friskare vatten, minska bullret och få bort gifterna.

En väldigt viktig ambition med det här programmet som jag vill lyfta fram är också att hela staden ska involveras på ett tydligare sätt än tidigare. Alla förvaltningar och bolag har en roll och behövs om vi ska lyckas nå våra mål, och varje förvaltning och bolag måste också fundera på hur de kan bidra till målen tillsammans med andra. Vi behöver samverka både internt och externt med civilsamhället, näringslivet, akademien och förstas stockholmarna själva. Miljö- och klimatarbetet är inte något som är "nice to have" i våra verksamheter – nej, det här är en del av vårt kärnuppdrag för stockholmarnas bästa som handlar om att säkra vår förmåga att bedriva våra verksamheter även i en värld som förändras.

En annan förändring med det nya miljöprogrammet, som också tidigare talare har varit inne på, är att det sträcker sig längre än tidigare program, ända till 2030. Vi kommer att behöva både leverera och lära samtidigt under den här resan. Det kommer att komma ny forskning som vi inte känner till i dag. Vi kommer att utvecklas och lära oss mer inom staden längs vägen. Vi har inte alla svar i dag. Men vi måste sätta igång och arbeta i dag.

Till sist vill jag säga att jag tror att många människor i vår stad i dag känner en väldigt stor oro inför framtiden, och jag tänker att vi som stad också behöver bidra med att skapa hopp. Därför ska vi jobba hårt här i Stockholm. Mycket snack och mycket verkstad ska vi ha, men vi ska också försöka bidra till att bygga framtidstro att vi kan klara det här. För det kan vi!

Anförande nr 109

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Tack så mycket, borgarrådet! Jag skulle gärna vilja gå tillbaka till frågan om stockholmarnas konsumtion.

Borgarrådet sa tidigare att det är viktigt att jobba på alla plan och att vi har åtgärdat de lågt hängande frukterna. Men jag menar faktiskt att vi inte riktigt har gjort det. Det finns fler åtgärder för att kunna nå en helt annan typ av resultat som skulle kunna ge utfall. När det gäller stockholmarnas konsumtion kan kommunen och politiken egentligen påverka väldigt lite, och jag ser också att de åtgärder som man anger som exempel egentligen är information till stockholmarna. Jag tror faktiskt att de flesta vet om detta. Det gäller även informationen om inkomstskillnader och konsumtion.

Jag ser därför bara en massa resurser satsas på någonting som inte kommer att ge resultat.

Anförande nr 110

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det vi behöver göra nu är att jobba på alla fronter med att få ned konsumtionsutsläppen runt omkring oss. Det handlar till exempel om vilka krav vi ställer i våra upphandlingar, inte minst när det gäller byggandet i staden, där vi behöver pressa utsläppen genom att ställa krav på de leverantörer som levererar till oss. Där har vi en del av de allra största konsumtionsutsläppen där vi kan göra skillnad som beställare.

En annan åtgärd som jag vill lyfta fram är det arbete som pågår inom projektet Scale Stockholm, ett EU-projekt där vi tillsammans med näringslivet, civilsamhället och stockholmarna själva tar fram åtgärder och testar hur vi kan få ned våra utsläpp. Det som funkar implementerar vi.

När det gäller återbruk och cirkularitet har vi en jätteviktig roll i att underlätta för stockholmarna att få ned sina konsumtionsutsläpp. Vi har till exempel Returrundan som åker runt i hela staden och där man kan lämna in eller hämta ut grejer.

Det finns massor av saker vi kan göra för att bidra till att få ned konsumtionsutsläppen. Vi behöver bara se och lära och utvecklas.

Anförande nr 111

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag lovade att återkomma kring just de konsumtionsbaserade utsläppen, så det var alldeles utmärkt att Ashna Ibrahim påbörjade den frågan.

Jag är precis som Ashna väldigt tveksam till hur det här ska gå till. Borgarrådet nämner några saker här, till exempel att när staden upphandlar ska staden ställa krav. Det håller vi helt och hållet med om, men det är ju stadens egen konsumtion. Det som jag har lite svårare att se hur vi ska kunna påverka i någon större utsträckning är stockholmarnas konsumtion, och det är ju det som är de konsumtionsbaserade utsläppen.

Där har ni satt ett högt, ambitiöst mål. Borgarrådet säger att ni inte har alla svar här i dag, och det har jag full förståelse för. Men jag behöver inte alla svar – jag skulle vilja ha två tre exempel på vad staden faktiskt kan göra för att stockholmarnas konsumtionsutsläpp ska minska. Inte vad staden kan göra för att minska stadens utsläpp, utan hur vi ska minska stockholmarnas konsumtionsutsläpp.

Anförande nr 112

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag gav precis några exempel. Det är klart att när vi ställer krav på andra leverantörer så påverkar vi också marknaden. Vi är en väldigt, väldigt stor aktör.

När det gäller återbruksaspekten finns en mängd olika saker som vi kan göra. Vi kan också bidra till civilsamhället som kan utveckla olika former av tjänster för hur människor kan börja dela och återbruka i stället för att konsumera nya resurser. Jag tror också att vi behöver bli mer medvetna om kopplingen mellan ekonomi och utsläpp. Jag tror att fler och fler i den här staden faktiskt känner att de vill ta ett eget ansvar och

vara med på den här resan, och då behöver vi fundera på hur vi kan underlätta detta. Det handlar till exempel om hur människor transporterar sig – vad kan vi från staden göra för att underlätta för människor att transportera sig på ett hållbart sätt?

Jag tänker att det är ett svårt och utmanande mål. Men rätt sätt är inte att backa utan snarare att kroka arm med den nationella nivån framöver, när det förhoppningsvis finns någonting att kroka, i för att se vad man kan göra tillsammans.

Anförande nr 113

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag kan inte riktigt hålla mig härifrån! Det är väldigt kul att notera att de två partier som är mest representerade i den här debatten är Miljöpartiet och Moderaterna!

Det enskilt viktigaste man kan göra för klimatet är att flytta till Stockholm, för i Stockholm kan man inte bara leva ett gott liv – man lever dessutom ett klimatsmart liv. Det finns nog ingenstans i Sverige, kanske rentav i världen, som man har förutsättningar att leva så klimatsmart som man gör just i Stockholm. Att vända trenden att allt fler väljer att flytta från det rödgröna Stockholm vi har i dag är därför en av de viktigaste klimatinsatserna vi kan göra. Därför menar jag att en effektiv klimatpolitik aldrig kan göra livet besvärligt för stockholmarna eller jävlas med dem tills de anpassar sig eller rentav flyttar härifrån, för då riskerar man att flytta och öka utsläppen. Den insikten och det perspektivet tycker jag saknas hos majoriteten och tyvärr även i delar av miljöprogrammet.

Jag har även svårt med ert mål för de konsumtionsbaserade utsläppen. Det är en god ambition att minska dem, men, vilket jag tycker att Fritz Lennaård poängterade så elegant: Det är en jätteskillnad mellan att Stockholms stads konsumtionsbaserade utsläpp ska minska med hälften – det har ni ju rådighet över genom upphandling och annat – och att vi ska se till att stockholmarna och Stockholms företags konsumtionsbaserade utsläpp minskar med hälften. Det har ni inte rådighet över, och då blir målet bara en papperskonstruktion och gör kanske rentav mer skada än nytta för klimatet.

Låt oss komma ihåg: Konsumtionsbaserade utsläpp är alltså de territoriella utsläppen, de utsläpp man gör som människa eller företag i Stockholms stad plus det vi importerar minus det vi exporterar. I verkligheten betyder det att de konsumtionsbaserade utsläppen för människor i allt väsentligt handlar om vad jag köper på Ica, eller ännu värre på Temu, vad jag köper på H&M och vart jag väljer att resa. Det är bara att konstatera att vi inte har verktyg för att påverka det. Regeringen måste lösa det, säger ni. Men låt oss vara ärliga även där: Även regeringen har ett begränsat handlingsutrymme på grund av att EU och Världshandelsorganisationen bestämmer det mesta av detta. Därför tycker jag att det är viktigare att våra mål handlar om vad vi verkligen kan påverka.

När det gäller vad vi exporterar i utsläpp finns en enorm potential, och det handlar inte minst om de negativa utsläpp vi kan skapa genom Stockholm Exergi – 800 000 ton motsvarar alla utsläpp från vägtrafiken i Stockholmsregionen. Och vet ni vad? Det är

möjligt tack vare den här regeringen, tack vare den här budgeten och de auktioner på negativa utsläpp som man gör. Jag vågar nog påstå att det inte finns en enda statsbudget något enskilt år som just för Stockholms stad har inneburit så stora möjligheter att minska utsläppen. Det borde vi hjälpa till med. Vi borde köpa delar av de här utsläppen, precis som Microsoft, för att minska våra utsläpp och bidra till att minska de globala utsläppen.

Här ser jag otroliga möjligheter, och det borde vi tillsammans försöka förverkliga genom att stötta Stockholm Exergi i den ambitionen.

Anförande nr 114

J e n s H o l m (V): Vi hörde just att Liberalerna inser att det är lite osmart att upprätthålla en flygplats som ingen kommer att flyga ifrån. Därtill kommer buller och fortsatta utsläpp. Bromma flygplats omöjliggör byggandet av 30 000 väldigt viktiga bostäder och tusentals nya jobb. Swedavia, som på regerings och riksdags uppdrag driver Bromma flygplats, vill avveckla flygplatsen. Stockholms handelskammare, som moderater gärna hänvisar till, vill numera också avveckla Bromma flygplats.

Christofer Fjellner: Varför ska vi ha en flygplats utan resenärer? Är det inte dags att släppa sargen och uppmana regeringen att avveckla Bromma flygplats? Ge oss ett klart och tydligt svar här och nu!

Anförande nr 115

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det är fantastiskt att stå här med dig, Jens! Låt mig vara tydlig med en sak: Jag har inte för avsikt att driva eller äga en kommunal flygplats. Men vet du vad? Jag har heller inte för avsikt att stå i Stockholms kommunfullmäktige och avveckla en flygplats eller bestämma om en flygplats. Det ankommer nämligen inte på oss. Det finns ett avtal, och *pacta sunt servanda*.

Om Swedavia och regeringen säger att de inte vill ha den där flygplatsen kommer jag inte att säga absolut, då tar vi över och köper den. Men det kan ju vara så fantastiskt att även på det här området löser marknaden problemet. Det kan ju vara så att marknadsekonomi fungerar även när det gäller att minska utsläppen. Tänk på det, Jens Holm!

(J e n s H o l m (V): För en gångs skull – låt oss hoppas!)

Anförande nr 116

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill hålla ett sista anförande om ett väldigt viktigt mål i det nya miljöprogrammet, nämligen det helt nya målet om att omställningen till ett hållbart samhälle ska vara rättvis, något som har nämnts här i talarstolen även tidigare under kvällen.

Vad innebär då detta? För det första innebär det att vi inte får bromsa omställningen, eftersom en bromsad eller, ännu värre, stoppad omställning kommer att leda till större orättvisor både globalt, där fattiga människor i det globala syd får betala priset för våra

utsläpp, men även lokalt här i Stockholm. Omställningen är i sig en rättvisehandling: utan omställning, ingen rättvisa. Det tror jag är väldigt viktigt att vi har med oss i tider där alltför många politiker vill använda rättviseargument för att slippa ställa om. Sluta med det!

För det andra: När vi pratar om rättvis omställning måste vi beakta att människor i vår stad orsakar väldigt olika mängd klimatutsläpp. I Oscars församling på Östermalm har vi toppnoteringen. Där släpper människor ut i snitt 18 ton per person och år. Kring Bredbyplan i Rinkeby är det bara 4 ton. Vi behöver tala klarspråk om att de människor som släpper ut mest också måste minska sina utsläpp mest. Det är kanske inte den ensamstående mamman i Rinkeby som ska göra det största jobbet. Vi som är politiker har förstås ett väldigt viktigt jobb att stötta människor att ställa om genom att göra det så enkelt som möjligt.

För det tredje handlar rättvis omställning också om att vi, precis som finansborgarrådet var inne på tidigare, måste värna de människor som drabbas hårdast av klimatförändringarnas konsekvenser. Även här i Stockholm påverkas människor olika. Bor du till exempel i Järvaområdet och det blir värmebölja är det statistiskt sett mindre sannolikt att du har en sommarstuga dit du kan fly värmen jämfört med om du bor i innerstaden. Det här måste vi ha med oss när vi klimatanpassar staden. Vi måste ha ett särskilt fokus på att skydda sårbara grupper.

Sammanfattningsvis: Ingen omställning utan rättvisa men inte heller någon rättvisa utan omställning. Ställer vi inte om kommer det att drabba de mest utsatta grupperna hårdast, och förr eller senare kommer alla att drabbas.

Jag vill använda de 15 sekunder som jag har kvar till att säga världens största tack till alla medarbetare i den här staden. Det är många som har slitit med att ta fram det här programmet. Ni är fantastiska! Tack för allt ert hårda jobb!

§ 16 Reviderat utredningsbeslut för projekt Älvsjö-Örby

Anförande nr 117

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett glädjande ärende som handlar om ett reviderat utredningsbeslut för projektet Älvsjö-Örby, ett område med väldigt stor potential. Kommunikationsmöjligheterna är goda redan i dag men kommer i framtiden att bli ännu bättre.

Programarbetet syftar till att utveckla Älvsjö med ett stort antal nya bostäder, nya arbetsplatser och ett attraktivt idrottskluster. Det ska bli ännu mer idrott i Älvsjö, och det här idrottsklostret vill vi utveckla i nära dialog med idrottsrörelsen. Vi höjer ambitionerna för bostadsbyggandet. I en tidig beräkning kan vi se att området kan inrymma ungefär 7 000 bostäder och 15 000 arbetsplatser.

Bostadsbristen är stor i Stockholm, och trångboddheten måste byggas bort med fler lägenheter med fler rum som barnfamiljer har råd att efterfråga. I Älvsjö finns det möjlighet att skapa en tät, levande och trygg blandstad med allt det som jag nämner: idrott, arbetsplatser och rekreation. Detta är också ett av få områden utanför innerstaden som har potential för ett stort antal arbetsplatser med ett gott läge med goda kommunikationer – 15 000 arbetsplatser. Det här ser vi som en bas i och med den obalans som kan uppfattas mellan arbetsplatser i norra staden och i de södra delarna av Stockholm, och därför vävs det in redan i det här tidiga skedet av programarbetet.

Som relativt ny Älvsjöbo känns det väldigt kul att få vara med och se detta arbete tas fram. Jag kan bara bekräfta att vi verkligen behöver utveckla Älvsjö med fler boende, fler stockholmare som kan göra Älvsjö till en öppen och trygg plats i framtiden.

Jag yrkar bifall kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 118

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och Älvsjöbor! Vi i Centerpartiet välkomnar verkligen det här programmet som syftar till att utveckla centrala Älvsjö till en urban, klimatsmart, kollektivtrafikhärlig blandstad. Älvsjö har en stor potential men präglas i dag av trafikleder. Vi ser gärna att man har möjlighet att utreda en nedsänkning och överdäckning av Älvsjövägen. Programmet behöver nämligen lägga mer kraft på att koppla samman Älvsjö på båda sidor om järnvägsspåren. Det området behöver är en tydlig kvartersstruktur, ett aktivt gaturum, publika bottenvåningar och givetvis tydliga gång- och cykelkopplingar i området. Här har man möjlighet att göra rätt från början!

Vi anser också att staden behöver analysera hur olika spåröverdäckningsalternativ skulle kunna öka möjligheten både till att koppla ihop området och till fler nybyggnationer. Det skulle verkligen kunna binda ihop Älvsjö på riktigt. Det föreslagna park- och idrottsstråket är naturligtvis jättepositivt, men våra farhågor är att detta idrottsstråk inte tillnärmelsevis avhjälper den skriande brist på idrottsytor som vi har i Stockholm. I det här tidiga skedet är det viktigt att man prioriterar idrotten och

ger den en central plats i stadsutvecklingen. Det har man nämligen möjlighet att göra, för det är faktiskt så att hela Älvsjö IP ingår i det planområdet, och i de tidiga skisserna såg det ut som om hela IP skulle bebyggas.

Vi i Centerpartiet har också fler idéer. För att idrotten verkligen skulle kunna ta plats i Älvsjö har vi tagit fram ett ambitiöst förslag för ett idrottskluster på Sjöängen. Det skulle innehålla fem 11-spelsplaner, en 7-spelsplan, friidrottsytor, omklädningsrum, toaletter och kiosk. Det blir särskilt viktigt att satsa på när Älvsjö IP ska användas till tunnelbanebygget.

Mässan är också en viktig del av Älvsjöns historia, och vi vill utreda om delar av mässans funktioner skulle kunna bevaras och utvecklas, för vi menar att vi kan ha ett behov av en flexibel mindre event-, kongress- och mässanläggning. En vision skulle kunna vara att lägga den under jord med kontor, restaurang, hotell och service ovanpå. Det går åtminstone att utreda i det här skedet.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 119

A n d e r s E d i n (SD): Sverigedemokraterna föreslår att kommunfullmäktige godkänner vår inriktning för utveckling av område Älvsjö-Örby med ambitionen att skapa en trädgårdsstad som förenar småskalighet och hållbarhet. Enligt vårt sätt att se det kan området utvecklas till ett attraktivt bostadsområde med fokus på radhus och villor, där familjer och andra grupper som söker ett lugnare och mer naturnära boende kan trivas. Genom att prioritera småskalighet, småskalig bebyggelse och en harmonisk stadsplanering kan man skapa en levande, inkluderande stadsdel samtidigt som man bevarar områdets naturliga och kulturella värden.

Till skillnad från den styrande majoriteten anser Sverigedemokraterna att utvecklingen av Älvsjömessan bör ske med småskalighet och långsiktig hållbarhet i åtanke. Vi föreslår att man hämtar inspiration från de tidigare egenhemsområdenas metodik, vilket innebär att staden erbjuder tomträtter till privatpersoner och gemenskaper, något som ger dem möjlighet att hyra mark och själva bekosta byggnationen av sina bostäder. Genom att ge fler människor tillgång till mark utan att behöva köpa den skapar man en mer tillgänglig och rättvis bostadsmarknad där fler kan bygga sina egna hem och förverkliga sina bostadsdrömmar. På detta sätt kan man också främja en varierad bebyggelse och undvika den monotona arkitektur som ibland uppstår i större byggprojekt. Vi kan se det redan nu i vissa områden i Stockholm.

En utveckling enligt Sverigedemokraternas förslag skulle också innebära ett starkare fokus på hållbarhet och miljöhänsyn. Genom att planera för småskaliga byggprojekt och bevarade grönområden kan man minska trycket på den befintliga infrastrukturen och skapa en stadsdel som är i balans med naturen. Mindre byggprojekt möjliggör även implementering av miljövänliga lösningar såsom anpassad vattenhantering för att hantera de ökade regnmängderna och skyfall. Detta är en särskilt viktig del i detta område som har mycket dåliga grundläggningsförhållanden.

Med detta vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 120

Ulf Walter (S): Ibland kan man tycka att utvecklingen inte går tillräckligt snabbt. Jag tror inte att någonting har hänt på den här platsen sedan Brännkyrkaslaget för 600 år sedan eller i varje fall inte sedan det stora företaget med att dränera träsket som en gång var en sjö, något som man höll på med för 100 år sedan runt Örbyområdet.

För ett år sedan ordnade Socialdemokraterna i Örby och Älvsjö ett första öppet möte för boende för att prata om vad vi vill göra på platsen efter mässan. Mötet var oväntat välbesökt. Det finns en naturlig oro bland grannar för vad som ska hända och hur det ska bli, men framför allt blev det på mötet tydligt att det välkomnas att det här området utvecklas.

Området Sjöängen, för det är det som detta gäller, utgörs i dag på ena sidan av den gamla mässan med parkering och på andra sidan Åbyvägen och Huddingevägen av otillgängliga och svår använda slyområden. Trafiklederna skär som sår genom Örby och Älvsjö, vägar som är en spillra av bilismens framväxt på 60-talet. De stora trafiklederna är viktiga för stadens transporter, men de utgör också barriärer som vi i det här projektet kan försöka hantera på ett smart sätt så att grannar kommer närmare varandra och barnen kan leka i en bullerskyddad och trafiksäker miljö. Det är dyrt med tunnlar och viadukter, men de boende vill att vi tittar på frågan, och det tycker jag att vi ska göra.

Det råder en angelägen bostadsbrist i Stockholm. Samtidigt har bostadsbyggandet tvärnitat de senaste åren. Här kan vi bygga tusentals bostäder i ett mycket bra, kollektivtrafikhärläge, men det kräver en tät bebyggelse, inte en gles villamatta. Området Örby saknar såväl allmännyttan som seniorlägenheter, och nu går detta att skapa. Det råder, som vi har hört, en obalans mellan arbetsplatser i norr- och söderort. Många i söder tvingas pendla till norr för jobb, och det är en kostnad såväl för samhället som för individen som vi nu kan försöka att planera runt när vi åstadkommer arbetsplatser på Sjöängen. Så jämnar vi ut obalansen.

På det öppna mötet som jag berättade om önskades det att Älvsjö gård inte ska säljas ut utan förvandlas till en mötesplats för föreningsliv och boende. Vi fick också en vision om att återupprätta en vattenspegel nedanför den gamla Kyrksjön. De boende längs Örby Slott och Örby villastad kan nu genom smarta lösningar för grön infrastruktur se fram emot en bättre skyfallshantering så att de slipper översvämmade källare.

Ordförande! För en vecka sedan invigde idrottsnämndens ordförande konstgräsplanen på Sjöängens BP nedanför kyrkan – ännu ett vallöfte som infriades. Låt oss se den invigningen som ett tidigt startskott på vår nya stadsdel, och låt oss hålla i dialogen med grannarna! Låt oss även bifalla kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 121

A n d r é N i l s s o n (L): Det här är ett viktigt projekt. Det är viktigt att det blir bra. Det är viktigt för de över 10 000 personer som kommer att bo här, men det är också viktigt för de ungefär 15 000 personer som kommer att arbeta där och som slipper pendla norrut. Det här kan bli en ny stadsdel som verkligen tillför stora kvaliteter till de omkringliggande stadsdelarna som i dag är väldigt separerade på grund av trafiksituationen.

Det finns rätt få platser kvar där vi har möjlighet att planera en fungerande helhet i ett så stort planområde. Det är såklart väldigt komplicerat, och det här är en komplicerad yta med sina egna utmaningar. Därför måste vi också vara väldigt varsamma och tänka till.

För Liberalernas del är det väldigt viktigt att vi framgent ser till att vi får till en attraktiv och blandad stadsmiljö även här, med attraktiva kvarter som tar inspiration från de mest attraktiva områdena som vi har i staden. Andra delar hoppas vi ska kunna få stadsradhus som tar inspiration från våra grannländer, där man rätt så tätt kan planera för ställen som faktiskt passar till de bostadssökande barnfamiljerna som letar efter större bostäder där barnen både kan växa och få plats att göra sina läxor.

Sammantaget hoppas Liberalerna på en attraktiv och blandad stadsmiljö där både barnfamiljetäta stadsradhus och mer pulserande, stadsmässiga kvarter får plats. Det kommer det att krävas mycket omtanke för att ta hänsyn till den problematik som finns här, alltifrån dagvattenproblematik till hur man skyddar från vägen, och se till att vi får en helhet som funkar med de omkringliggande stadsdelarna.

Sammantaget ser vi väldigt positivt på detta och yrkar bifall till det föreliggande förslaget.

Anförande nr 122

A r o n M o d i g (KD): Ordförande! Också Kristdemokraterna välkomnar att arbetet med att planera för en tät, levande och modern stadsdel i Älvsjö-Örby nu återupptas. En förutsättning för detta har varit lokaliseringen av den framtida tunnelbanestationen och initierandet av den så kallade mässtunneln. Centrala Älvsjö är redan i dag en viktig kollektivtrafikknutpunkt, och under 2030-talet kommer den befintliga pendeltågs- och busstrafiken att kompletteras med både tunnelbana och spårvägsanslutning. Mot bakgrund av detta anser vi att platsen är lämplig för hög exploatering.

Planområdet omfattar en stor yta i centrala Älvsjö som delvis ligger i anslutning till renodlade villaområden avgränsade av tydliga infrastrukturbarriärer och grönområden. Detta menar vi möjliggör för en hög exploatering utan negativ påverkan på befintlig småskalig bebyggelse, framför allt i planområdets centrala delar där Älvsjömassan finns i dag.

Enligt exploateringskontoret bedöms projektet i sin helhet som lönsamt, men det förutsätter en tillräckligt hög exploateringsgrad. Vi efterfrågar därför en hög

exploateringsgrad i det fortsatta arbetet men med fokus på planområdets centrala delar för att minimera riskerna för ovarsam förtätning i gränsområdena mot småhusbebyggelsen.

Jag hänvisar i övrigt till vårt ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 123

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Här har vi att anta ett reviderat utredningsuppdrag, och jag ska komma med några brasklappar.

Projektet är stort och komplext, och det är mycket viktigt att noggsamma och realistiska utredningar görs så att staden slipper glädjekalkyler och obehagliga överraskningar. Vi har att hantera höga grundvattennivåer och usel markstabilitet. Miljöpartiet håller med om att det är väldigt viktigt att säkra upp idrottsytorna och att även naturmiljöfrågorna, klimatanpassning och kulturmiljövärdena värnas. Det är mycket att ta hänsyn till.

Det har talats om att man ska använda överskottsmassor och entreprenadmassor, och det är viktigt att de är lämpliga. Vi vill inte se någon sulfidvittring och annat som skapar nya miljöskulder. Det kan bli väldigt dyrt om man gör så. Vi håller med SLK om att projektet ska avgränsa riskerna under utredningen med planprogrammet för att inte överskatta projektets lönsamhet.

Med detta sagt är potentialen väldigt stor. Det är 90 hektar, och som sagt, 7 000 bostäder och 15 000 arbetsplatser i ett mycket bra kollektivtrafiknära läge. Det är utmanande och spännande.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 124

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Moderaterna har länge drivit på för en större stadsutveckling i Älvsjö, och vi ser därför med tillförsikt fram emot det kommande programarbetet. Vi drev det med start 2012, som sedan tyvärr stoppades av Socialdemokraterna 2016, och under den grönblå majoriteten 2020 såg vi till att Stockholms stad köpte Stockholms handelskammares del av Stockholmsmässan, då i specifikt syfte att staden skulle få full rådighet över fastigheterna inför en kommande försäljning av mässverksamheten och en större stadsutveckling på platsen.

En viktig utgångspunkt för Moderaterna är att vi genomför en enkätundersökning bland stockholmarna: Se nu till att bygga det som efterfrågas! Låt oss ändå försöka ha det som ett perspektiv i utvecklandet av denna fantastiska plats. Sälj också mässans hotellfastighet. Det är orimligt att staden ska äga en kommersiell fastighet som lika gärna eller hellre kan ägas eller driftas just av en kommersiell aktör. Jag har sålt hotellfastigheter tidigare, så jag vet att det går. Och glöm inte bort idrotten! Se till att berörda klubbar som Älvsjö AIK omhändertas i processen redan från start.

Med dessa ord yrkar jag bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

§ 17 Projekt Sjöstadshöjden

Anförande nr 125

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Projektet Sjöstadshöjden omfattar sammanlagt 500 bostäder, cirka 5 000 arbetsplatser, lokaler för centrumändamål och en förskola. Detaljplanearbetet för Sjöstadshöjden har bedrivits sedan 2019, och samrådsredogörelsen godkändes av stadsbyggnadsnämnden våren 2023. Sedan har vi en granskning som planeras till andra kvartalet 2025. Där har ni tidsschemat så här långt.

Att det här exploateringsärendet hanteras i fullmäktige och inte enbart i exploateringsnämnden beror på att projektutgifterna beräknas överstiga gränsen 300 miljoner och att utredningskostnaderna överstiger 50 miljoner kronor. Ett par av de markanvisade kvarteren har utgått efter samrådet – exempelvis har NCC:s bostadskvarter utgått – bland annat för att ett viktigt ekologiskt spridningssamband med lövskog ska säkerställas. Även ett kvarter för centrumändamål som planerades utgår. Ett annat bolag har av kommersiella skäl valt att inte förlänga sin markanvisning som motsvarar tre kvarter av kontorsbebyggelse, och här kommer säkert i sinom tid andra intressenter att komma fram.

Exploateringsnämndens utgifter för planering och utredningar fram till genomförandebeslutet beräknas uppgå till 59 miljoner kronor, och projektutgifterna beräknas nu uppgå till knappt 1,6 miljarder kronor. Utgifterna avser främst ombyggnad av Hammarbyvägen, en ny bro över Hammarbyvägen, en lokalgata söder om Hammarbyvägen samt omfattande ledningsomläggningar. Försäljningsinkomsterna beräknas till drygt 2,3 miljarder, och lönsamhetskalkylen redovisar ett positivt nettovärde om 605 miljoner kronor. Projektets täckningsgrad beräknas uppgå till 140 procent.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 126

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! I stadens översiktsplan har vi pekat ut ett strategiskt samband mellan Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad. Det här sambandet är avgörande för att uppnå målen om en sammanhängande och socialt integrerad stad. Dessa strategiska samband lyfts också i Skillnadernas Stockholm. Där lyfts de skilda livsvillkor som finns i våra olika stadsdelar, och genom ny bebyggelse och nya stadsrum kan vi knyta stadsdelar närmare varandra och stärka dessa stråk men också förändra hur människor rör sig i vår stad. På det sättet kan vi få stockholmarna att röra sig över stadsdelsgränserna och mötas i vardagen. Även i planeringsstrategin för Stockholms stad, som antogs så sent som i mars i år, betonades vikten av genomförbar stadsutveckling i just översiktsplanens strategiska samband.

Syftet med projektet Sjöstadshöjden var just att utveckla det här strategiska sambandet och skapa ett sammanhängande stadsrum med arbetsplatser, lokaler, hotell och bostäder. Vi hade givetvis gärna sett mer sammanhållna kvarter och en tydligare

stadsgata, men i övrigt var det här ett bra projekt – med betoning på *var*. Det är faktiskt beklagligt med de förändringar som majoriteten har genomfört i det här projektet genom att minska antalet bostäder och försvaga det strategiska sambandet mellan Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad. Det går rakt stick i stäv med vår vision om en sammanhållen och integrerad stadsmiljö. Majoritetens medskick har lett till att markanvisningen för en aktör har dragits tillbaka. En annan har valt att inte förlänga sina markanvisningar. Detta försämrar inte bara projektets lönsamhet utan även stadens rykte som en pålitlig och långsiktig samarbetspartner. Stockholm ska självklart värna sina grönområden, men vi måste också fortsätta överbygga våra fysiska och sociala barriärer för att öka tillgängligheten och för att skapa en integrerad, sammanhållen stad. Tyvärr blir inte detta fallet i det här projektet.

Anförande nr 127

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det som Jonas Naddebo syftar på och är kritisk till är bland annat att det spridningssamband som en utredning, som också presenterades vid stadsbyggnadsnämnden, visade var väldigt viktigt. Jag ska ärligt säga att NCC som det handlar om och som inte kan genomföra sin del tog det ganska förståndigt, för de förstod att det var ganska orimligt att hävda att det här området skulle användas eftersom det då skulle hindra de viktiga gröna spridningssambanden.

När det gäller markanvisningen på tre kvarter framgår det helt klart i ärendet att det har påverkat just täckningsgraden ganska rejält från 212 till 140 procent, vilket innebär en försämrad ekonomi. Men med det fantastiska läge som det här är fråga om kan vi nog räkna med att vi kommer att kunna hitta andra intressenter.

Anförande nr 128

J o n a s N a d d e b o (C): Det är självklart att aktörer och entreprenörer anpassar sig efter stadens ryckighet. Vad ska de annars göra? Det är ju staden som bestämmer i de här fallen.

Självklart ska vi värna våra grönområden, men även vi människor behöver våra spridningssamband. Vi människor måste kunna röra oss mellan stadsdelar. Ni arbetar ju med Skillnadernas Stockholm och vill stärka dessa samband. Det är så vi bygger en sammanhållen stad.

Ni har gett efter för Miljöpartiet, och därför kommer vi inte att kunna bygga den sammanhållna staden som både jag och du vill, Jan Valeskog. Det tycker jag är olyckligt.

Anförande nr 129

G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraterna är väl den gröna rösten i det här sammanhanget när Miljöpartiet är tysta.

Vi har tidigare sagt nej till Hammarbyskogsprojektet, och vi har sagt nej till projektet i Hammarbyhöjden, inte minst för att de här viktiga gröna spridningssambanden tas i anspråk och för att det är ett område med höga naturvärden. För det framtida arbetet

har vi velat att kommunfullmäktige ska vara tydliga, och den tydligheten ska bestå i just att man ska undanta grönstruktur från byggnation och att byggnation enbart ska fokuseras på redan hårdlagd yta.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen. Vi kommer att fortsätta att arbeta för ett grönare Stockholm i verkligheten och inte bara genom strategiska planer som i verkligheten tyvärr innebär att man bygger bort grönstrukturer.

Anförande nr 130

A n d r é N i l s s o n (L): Några hundra meter – mycket större än så är inte avståndet mellan Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad, men som boende nära Hammarbyhöjden känner man att avståndet är betydligt längre. Efter att sjöstaden har slagit rot har inte några naturliga vägar fått växa fram mellan de här stadsdelarna, och det känns särskilt mycket nu med den tillfälliga byggvägen som ligger i den kanske viktigaste kopplingen mellan dessa två stadsdelar. Jag tror att vi kan bättre. Stockholm är en stad. Det är liksom inte oräknliga små stadsdelar som ska vara för sig själva, utan det är först när vi samarbetar tillsammans som det finns en poäng med en stad. Det är när vi samarbetar som vi kan specialisera oss, hjälpa varandra och göra precis det som vi alla är här för.

Jag är väldigt glad att vi går vidare med de här projekten som förenar dessa två stadsdelar och får till en ordentlig fast förbindelse med bro över. Det går inte hela vägen. Liberalerna har velat mer och debatterat för det längs vägen. Men nu är det väldigt viktigt att vi går vidare. Det här är ett väldigt stort steg på vägen för att minska det mentala avståndet för dem som bor på olika sidor av vägen och komma lite närmare. Det är ju när vi kommer närmare varandra som vi blir mer av en stad.

Bifall till integrationen av de här två stadsdelarna så att mer än namnet Hammarby kan förena dem!

Anförande nr 131

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Jag hade inte tänkt gå upp i det här ärendet, men när Jonas Naddebo påstår att våra beslut i stadsbyggnadsnämnden har förorsakat att vi behöver ta om det här exploateringsbeslutet är det faktiskt fel. Det var inga politiska beslut som tog bort de här kvarteren, utan det var tjänstepersonerna som föreslog det. Det var inget som vi hittade på. Det finns ett viktigt ekologiskt samband, och om du kommer ihåg hur det såg ut i tjänsteutlåtandet så är det faktiskt så att vi följde tjänstepersoners förslag när de här kvarteren ströks från planen.

Att det har försvårat för projektet är sant, men vi har även en byggkris. Byggkostnaderna har ökat rejält, och det försvårar för allt byggande att gå runt ekonomiskt. Rätt ska vara rätt!

Anförande nr 132

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Maria, jag är inte säker på att vi kommer fram till vad som är rätt i den här debatten. Det är klart att vi genomgår en byggkris,

men de justeringar som ni har gjort i det här projektet bryter egentligen mot den vision som vi har: att även vi människor behöver våra spridningssamband. Det är hela tiden en avvägning mellan skalbaggen och människan. Båda måste finnas i den här staden.

Jag tror att du och jag egentligen är ganska överens om att det hade blivit ganska bra om vi hade fått till den sociala sammanbyggnaden mellan dessa två stadsdelar. Men ibland är det så att man måste kompromissa i olika majoriteteter. Det får man bara acceptera. Jag hade jättegärna sett fram emot en riktig social sammanknytning mellan de här två stadsdelarna, för det hade verkligen kunnat förändra människors rörelsemönster.

Anförande nr 133

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag bor själv i Hammarbyhöjden, och jag känner mig inte isolerad från Hammarby sjöstad i normala fall. Men nu när byggvägen finns där har jag väldigt svårt att ta mig dit.

Det finns olika sätt att åstadkomma social spridning. I princip är vi helt med på att segregationen ska byggas bort, men det som gör att det här beslutet måste tas om i dag beror inte på de beslut som fattades i stadsbyggnadsnämnden endast. Det kanske har påverkat, men vi har en byggkris, och det är den stora orsaken till detta.

Anförande nr 134

M i k a e l V a l i e r F u r t e n b a c h (KD): Ordförande! Det här var då den slingrigaste debatt jag har lyssnat till på länge, där två partier försvarar det läge där vi är i dag och det tredje partiet som har baxat ärendet hit på ett eller annat sätt inte säger någonting. Det tycker jag är ganska symtomatiskt. Jag säger ingenting mer.

§ 18 Reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen samt reviderat delgenomförandebeslut för marksanering i Kolkajen-Ropsten

Anförande nr 135

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Moderaterna är lite bekymrade över ekonomin. Vi ser med stor oro på att ett miljardöverskott vänds till underskott, och vi förutsätter att exploateringsnämnden vidtar åtgärder för att vända utvecklingen. Exempelvis borde man, som vår lapp säger, i exploateringsnämnden ges fördjupade lägesredovisningar kvartalsvis där inte minst ekonomin, risker och tidsplaner redovisas.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 136

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande! Det finns ett antal olika orsaker till att det har blivit dyrare. Det är ökade kostnader när det gäller marksanering, det är efter beslut av länsstyrelsen en minskad omfattning när det gäller byggrätter och det är en allmän prisförändring av ett antal olika skäl.

Det här är en historisk industristadsdel som är på väg att bli en miljöstadsdel, och då måste man göra den här typen av insatser. Det är också, vilket oppositionen noterat, en del av en större helhet där det här projektet just nu faktiskt ser ut att gå back. Men man måste göra det, för annars blir detta inte ett bra område och det föredöme som det faktiskt ska vara.

När det gäller frågan om uppföljning, som Dennis Wedin lyfter behovet av, sitter vi ju i exploateringsnämnden, och vi som har suttit i exploateringsnämnden ett tag vet att vi vid varje möte under den här mandatperioden har en dragning där vi går igenom de olika projekten. Efter föregående mandatperiod när vi noterade att det fanns en hel del att göra med Slussen har vi alltså en kontinuerlig genomgång av det projektet, och vi kommer att göra likadant med det här. På torsdag kommer vi att lägga en lapp om att Norra Djurgårdsstaden ska vara en del av en återkommande redovisning på exploateringsnämnden. Det är som Dennis Wedin säger: Det är viktigt att vi faktiskt kollar projekten och följer hur utvecklingen ser ut, oavsett majoritet.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 137

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi i Centerpartiet säger ja. Vi säger ja till nya bostäder, ja till nya arbetsplatser och ja till en ny stadsdel som kan bli en av de mest populära och sprudlande i Stockholm.

Det här ärendet går tillbaka väldigt långt, ända till millennieskiftet. Jag satt här i kommunfullmäktige redan då för 25 år sedan, och då var vi några få som började slåss för att lägga ned gas- och oljehanteringen och bygga en stadsdel ute i det som i dag har blivit Norra Djurgårdsstaden. Vi drev igenom det i en borgerlig majoritet, tyvärr

med visst motstånd, men jag är väldigt glad att det nu finns en gemensam samsyn om att vi ska bygga en ny stadsdel i Norra Djurgårdsstaden, för det här kan bli en oerhört populär och sprudlande del av Stockholms innerstad.

Det som vi i Centerpartiet är bekymrade över i det här stora projektet, liksom i många andra stora utvecklingsprojekt, är att de blir lite för tjänstemannastyrda. Insynen når inte upp till de krav som bör vara brukligt för Sveriges huvudstad. I det här fallet har ekonomin gått väldigt dåligt, och det blir allt sämre ekonomiskt. För Centerpartiet är transparensen och det politiska ansvarstagandet därför väldigt viktigt både för att legitimera det demokratiska systemet och för att besluten ska bli så bra som möjligt.

Därför vill jag yrka bifall till den gemensamma recensionen från C, M, L och KD.

Anförande nr 138

A r o n M o d i g (KD): Ordförande! Från Kristdemokraternas sida ser vi det som glädjande och positivt att stadsutvecklingen i Hjorthagen går framåt. Där vi står i dag skulle vi vilja öka den politiska insynen i projektet, och vi har en reservation tillsammans med Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet kring detta som vi yrkar bifall till.

Anförande nr 139

A n d r é N i l s s o n (L): Även vi yrkar bifall till den gemensamma reservationen.

Anförande nr 140

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Det var väl ingen som trodde att det här projektet skulle bli billigt. Men det är absolut nödvändigt med sanering och tillståndsprocessen kring vattenverksamheten. Vi ska inte glömma bort att hela Norra Djurgårdsstaden är utpekad som ett spetsområde för hållbarhet med miljöprogram.

Det är som sagt viktigt att följa ekonomin, så det är bra att projektet noga och löpande följs av exploateringsnämnden.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 19 Exploateringsavtal med försäljning för bostäder inom delar av fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen med Region Stockholm – projekt Tegelbruket 4

Anförande nr 141

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Ordförande, fullmäktige! Ärendet gäller ett exploateringsavtal med försäljning av bostäder inom fastigheterna Tegelbruket 4 och Kungsholmen 1:53 på Kungsholmen. Som väl framgår av ärendet är avtalet med Region Stockholm som äger marken. Planförslaget har bedrivits sedan 2017 och ska också antas i stadsbyggnadsnämnden senare i höst. Ärendet omfattar 230 lägenheter, LSS-bostäder, 7 000 kvadratmeter kontor, en förskola, kommersiella lokaler och parkering under mark.

Exploateringsnämnden har tillsammans med Region Stockholm tagit fram ett markexploateringsavtal som reglerar ansvaret för utbyggnad av allmän plats samt markupplåtelse. Projektutgifterna avser ombyggnad av Polhemsgatan och PO Hallmans gata med ledningsflytt och trädplantering, vilket bekostas av regionen. Regionen ansvarar också för utbyggnaden av blivande allmän plats-mark, vilken sedan ska överlätas till staden utan ersättning. Lönsamhetskalkylen redovisar ett positivt nettovärde om 228 miljoner kronor, och täckningsgraden inklusive nedlagda nettoutgifter beräknas till 212 procent.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 142

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, kungsholmsbor! Jag vill börja med att säga att Centerpartiet välkomnar den här omvandlingen av området. Här skapas ett nytt kvarter med bostäder, kontor, samhällsservice och park i ett attraktivt och centralt läge.

Där slutar dock vår entusiasm, för nu börjar sagan om idrottshallen som försvann. I det förslag som gick ut på samråd ingick nämligen en fullstor idrottshall. Ja, ni hörde rätt – en fullstor idrottshall på Kungsholmen! Givetvis fick detta stort gillande hos remissinstanserna. Utbildningsförvaltningen skrev att man ”ställer sig positivt till att planen medger en idrottshall eftersom behovet av skolidrottslokaler är stort på hela Kungsholmen. Idag har både grund- och gymnasieskolor inom stadsdelen underskott på idrottslokaler”.

Men glädjen blev tyvärr kortvarig. Nu har nämligen idrottshallen utgått, och vi efterfrågar fortfarande förklaringen till detta. När ärendet behandlades i exploateringsnämnden konstaterades det torrt i ett tjänsteutlåtande – ja, de kan vara både korta och torra – att utbildningsförvaltningen i plansamrådet har meddelat att man inte vill ha en skolidrottshall här.

Jag förstår inte hur man får detta att gå ihop. Vilka analyser har föregått detta drastiska beslut? Varför tar man inte chansen nu när man har den?! Behovet av idrottshallar på centrala Kungsholmen har knappast minskat. Tvärtom råder det en stor brist på

idrottslokaler förutom för närliggande skolor såklart också för idrottsföreningarna. Flera föreningar på Kungsholmen vittnar om att barn och ungdomar som vill träna basket, handboll och innebandy tvingas åka till andra stadsdelar med träningstider som slutar så sent som 22.30 på vardagar. Enligt föreningarna är hallbristen så stor att inte ens de planerade hallarna på västra Kungsholmen ska rädda den här situationen.

Idrottshallen var också enligt förslaget placerad under mark. Ska vi på riktigt råda bot på bristen på idrottshallar i en allt tätare stad är det lösningar likt denna ett naturligt nästa steg. Då kan man bygga en idrottshall utan att grönytor behöver tas i anspråk.

Vi yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 143

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Det här ärendet har fortfarande väldigt goda förutsättningar att bli riktigt bra, och det börjar nu också närma sig sitt mål. Vi hoppas verkligen att stadsbyggnadsnämnden kan ta det här nu till hösten.

Bakgrunden är att S:t Eriks ögonsjukhus för ett antal år sedan lade ned och flyttade till Hagastaden. Det här gör det ytterligare angeläget att vi kan driva ärendet framåt, för det tidigare sjukhuset har tyvärr stått tomställt ett antal år. Regionen har haft vissa mindre verksamheter där som också kommer att tomställas, så förhoppningen är att det här kan gå framåt.

Det blev ett lyft gestaltningsmässigt efter samrådet, tycker i alla fall jag, där en hel del bearbetningar av fasader och gestaltning skedde. Det blev också en mjukare övergång mellan S:t Eriksområdet och stenstaden bredvid. Det blev som ett litet mellanting mellan dem. Det tidigare förslaget hade mer betoning på stenstaden. Det har också funnits önskemål att det skulle vara bara som S:t Eriksområdet. Men jag tror på att områdena nu liksom flyter ihop, för även om S:t Eriksområdet är ett väldigt attraktivt område är det också lite isolerat, och en förhoppning är att med det här ärendet kan vi också binda ihop det på ett helt annat sätt, och det tror jag är gott.

När det gäller Centerpartiets beklagande över den uteblivna hallen kan jag såklart hålla med i sak. Det är tråkigt. Jag har själv barn på Kungsholmen som spelar både basket och fotboll, så jag är väldigt medveten om hallbristen på Kungsholmen. Jag kan säga att det är lite kämpigt, men det är absolut inte någon katastrof eller omöjlighet. Det finns mängder med hallar som används runt om; jag kan som exempel nämna Konradsbergshallen, Rålambshovsskolans hall, Kungsholmens grundskolas hall, S:t Eriksskolans hall – det finns väldigt många hallar, men framför allt är den stora tanken när hallbristen ska lösas om några år de nya Kristinebergshallarna som är tänkta att bli en trippelhall. Det är några år kvar, men tanken är att de skulle färdigställas ungefär samtidigt som den här. Jag vet inte riktigt om Jonas Naddebo noterade att under den här majoriteten, ungefär samtidigt som hallen i det här ärendet utgick, ökade faktiskt Kristinebergshallarna från en dubbelhall till en trippelhall. Så där har en viss parering skett.

Anförande nr 144

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Martin Hanssons vana trogen svarar han pliktskyldigt på mina frågor och redogör för ärendets olika delar. Jag ställer frågan en gång till: Vilka analyser har man gjort som säger att nu behövs inte längre den här idrottshallen mitt på centrala Kungsholmen? När man har chansen att göra en sådan här sak, då ska man orka hålla i, för det kommer att bygga en bättre stad där vi faktiskt kan läka lite av de misstag vi har gjort tidigare. Har vi chansen att få in en idrottshall ska vi ta den.

Jag vet inte vilken värld Martin Hansson befinner sig i när han är nöjd med situationen på Kungsholmen. De idrottsföreningar jag träffar redogör för en extrem brist. Jag tror faktiskt att det vore bra om majoriteten började prata med föreningarna så att ni får höra vad de vittnar om för situation. Det är jättebra att Kristinebergshallarna blir extra stora – när de någon gång i framtiden kommer att byggas. Jag är väldigt orolig för att vi inte får till den här hallen.

Anförande nr 145

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag är aldrig nöjd, vilket jag hoppas framgick. Jag konstaterade att situationen är svår men inte omöjlig.

Med det sagt sätter jag nog min tilltro till Kristinebergshallarna. De ligger en bit i framtiden bland annat beroende på att man såklart måste vänta in bostadskvarteren där den tidigare bussterminalen låg. De kommer att byggas, och tanken är nu att det ska bli en trippelhall i stället, just för att möta det stora behov som finns.

Svaret är helt enkelt Kristinebergshallarna, och det är självklart otroligt viktigt att de tas i mål.

§ 20 Förändring av markanvisning samt överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kvarteret Ribosomen, del av fastigheten Vasastaden 1:16, Hagastaden, Vasastaden

Anförande nr 146

E m i l B u s t o s (S): Ordförande! Hagastaden är ett av våra stora stadsutvecklingsprojekt under 2010- och 2020-talen. Här kommer nya och gamla stockholmare att kunna bo, utbilda sig och arbeta. Därför är det glädjande att se att vi nu kommer att kunna fortsätta utvecklingen i kvarteret Ribosomen. Jag ser fram emot att se hur det här projektet och den här delen kommer att utvecklas.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 22 Genomförandebeslut för projekt Stora Sköndal etapp 2A Exploateringsavtal med markförvärv för skol- och garageändamål inom fastigheten Sköndal 1:26 i Sköndal med Stora Sköndal Framtidsutveckling AB med flera

§ 23 Detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1 750 bostäder, skola, förskola, M-hus) DP 2019-09138

Anförande nr 147

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! I dag ska vi ta två beslut som rör etapp 2 i stadsdelen Stora Sköndal, som verkligen är en unik stadsdel med stora natur- och kulturhistoriska värden. En stor del av den kulturhistoriskt mest värdefulla kärnmiljön i Stora Sköndal kommer också att bevaras och ges ett särskilt skydd från rivning och förvanskning i detaljplanen.

Potentialen för byggnation i området är stor, och totalt kommer 4 500 bostäder med cirka 10 000 arbetsplatser och service att etableras här. I den här etappen handlar det om 1 750 nya bostäder, en skola som byggs av staden för 930 elever, tre nya förskolor, idrottshall och en särskild byggnad mitt i stadsdelen för möten, miljö och mobilitet. I anslutning till områdets framtida centrum placeras den nya skolan, och den får också en synlig placering och gestaltning i tegel som tydligt framhäver byggnadens publika funktion. Låga parkeringstal kommer att gälla samtidigt som omfattande mobilitetsåtgärder av olika slag kommer att erbjudas.

Planområdet utgörs av två delområden med olika kultur- och naturmiljöförutsättningar. I området finns stora höjdskillnader, och det råder därför stora utmaningar att på ett bra sätt kunna lösa tillgänglighet, trafik och skyfall. Inte minst kollektivtrafik med buss i området måste få en ökad framkomlighet. Det kommer vi också att bevaka särskilt, och den här detaljplanen möjliggör att kunna lösa dessa förhållanden i området.

Planförslaget utgår från de stadsbyggnadsprinciper och den bebyggelsestruktur som prövats i programmet för Stora Sköndal. Gestaltningen av byggnader kommer att ske i gedigna material och med hög arkitektonisk kvalitet. Cirka 60 procent av ny bebyggelse kommer att utföras med trästomme. Bygg- och växtmaterial återbrukas, och på taken placeras solpaneler.

Efter samrådet har planförslaget anpassats för att minska skuggning och andra olägenheter. Några punkthus har flyttats, medan några har fått lägre höjd. Merparten är hyresrätter av varierande storlek och karaktär – student-, senior- och LSS-bostäder, kollektivt boende samt trygghetsboende. Bostäderna kommer också att bli för personer med olika sociala och ekonomiska förutsättningar. En ny huvudgata ska skapa en sammanhängande slinga genom Stora Sköndal. Vid Sköndalsvägen markeras den historiska entrén till Stora Sköndal av ett högt trähus i tolv våningar.

Projektutgifterna för denna etapp i Stora Sköndal beräknas uppgå till knappt 75 miljoner kronor, och projektinkomsterna till cirka 37,6 miljoner. Lönsamhetskalkylen

redovisar ett positivt nettovärde om 5 miljoner kronor, och täckningsgraden beräknas uppgå till 100 procent.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut för dessa bägge ärenden om Stora Sköndal.

Anförande nr 148

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi i Centerpartiet ställer oss mycket positiva till det här förslaget och till att den här etappen av Stora Sköndal, med ett stort antal bostäder och en fullstor idrottshall, äntligen kan komma upp och godkännas.

Däremot är vi kritiska till och beklagar att projektet i sin helhet, det vill säga hela programmet för Sköndal och omvandlingen av Stora Sköndalsområdet, på grund av att marken är privatägd inte behandlas med den prioritet det förtjänar. Att staden inte får exploateringsintäkter ska inte hindra en snabb och effektiv process, särskilt när det gäller ett för stadsutvecklingen så omfattande och viktigt projekt. För oss är det självklart att staden måste kunna fokusera på att förbättra och effektivisera de interna strukturerna för att skapa framdrift just i ett sådant här privatmarksprojekt. När privata aktörer visar både vilja och kapacitet att utveckla områden och bygga behöver vi göra allt vi kan för att stötta de här initiativen, inte minst i ljuset av den rådande byggkrisen och den stora bostadsbrist vi har i Stockholm.

Självklart yrkar jag bifall till förslaget. Jag hoppas på att fler planer kan antas – och betydligt snabbare än denna.

Anförande nr 149

G a b r i e l K r o o n (SD): Man trodde ju att fullmäktige hade lärt sig någonting om 60-talets själlösa miljonprogram. Men det verkar inte vara fallet, utan vi får se detta gång på gång på gång igen. Det bästa det här området har att komma med är ett tolvvåningshus som beskrivs som ett landmärke. Det verkar vara den här majoritetens idé – har man ett område som riskerar att bli utsatt ska man smacka på ett tolvvåningshus eller gärna en ännu högre byggnad, för det är det som löser tryggheten.

När det gäller det här området finns det en uppenbar risk för förslumning. Det krävs inte mycket för att förstå att det här höga våningsantalet och den kraftiga exploateringen egentligen går emot det som karakteriserar de mest trivsamma områdena i Stockholm. Det som karakteriserar de trivsamma områdena är småskalighet, närhet och natur. Det här är någonting helt annat.

Vi sverigedemokrater kommer inte att ta till oss den här miljonprogramsfilosofin. Här måste man göra om och göra rätt. Man behöver se till att bygga flerbostadshus, men med inspiration från de uppskattade kvarteren, inte minst från stenstadens arkitektur. Möjliggör för människor att skaffa sitt eget hus, vare sig det är radhus eller villa! Det kan man göra genom tomträtter, som är ett väldigt effektivt medel: Man hyr ut marken till en familj som i sin tur får bygga huset i egen regi. Det här är någonting som såklart även fastighetsbolaget som äger marken skulle kunna göra.

Det finns alltså mycket man kan göra som på sikt skulle göra området mycket mer attraktivt än vad den här planen föreslår. Med det sagt yrkar jag för Sverigedemokraternas del bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 150

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Sverigedemokraterna säger som sagt nej till det mesta av bostadsbyggandet här i staden. Om de fick bestämma skulle det verkligen få den här staden att gå under. Men i det här inlägget fick jag äntligen en sorts förklaring, tror jag: Att bygga bostäder riskerar att innebära förslumning. Det var ju åtminstone en förklaring på den negativa synen på bostadsbyggandet.

Sedan var det detta med tomträtterna, som jag faktiskt inte förstår. Jag måste ställa en fråga, Gabriel Kroon. Sverigedemokraterna menar att staden bör arbeta med tomträtter i det här området. Du kom tydligen på sent att staden inte äger den här marken, eftersom ni har skrivit som ni gjorde. Men hur ska staden kunna arbeta med tomträtter när vi inte äger marken? Kan du utveckla det?

Anförande nr 151

G a b r i e l K r o o n (SD): Det kan jag absolut göra, Jan Valeskog. Det handlar om att ha en nära samverkan med den privata aktör som äger marken i syfte att hitta innovativa former. Man kan hyra mark även av en privat aktör. Det är inte bara staden man kan hyra mark av. Det finns arrendearbetsätt och så vidare som hade gått att utforska på ett innovativt sätt om man hade velat.

När det gäller din första synpunkt handlar det inte om att vi skulle vara emot byggnationen i sig; vi är emot den stora skala som ni föreslår. Det är uppenbart att det finns en överhängande risk för förslumning i det här området. I stället vill vi satsa mer på småskalighet – på villabebyggelse, radhusbebyggelse och bostadshus med lägre våningstal. Men den här processen har såklart redan gått väldigt långt. Inte minst du har varit drivande hela vägen för att få till det här miljonprogrammet med hyresrätter, och nu är ni i mål. Det enda vi kan göra är att beklaga det och säga att vi inte står bakom det.

Anförande nr 152

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag måste säga att jag häpnar över den totala okunskap som Sverigedemokraterna visar här. Staden ska tydligen jobba med tomträtter när ägaren inte är staden utan en ideell stiftelse, Stora Sköndal. Staden ska då säga: Nej, ni ska jobba med tomträtter. Jaha? Och så börjar du babbla om några innovativa arrendeformer och sådant, Gabriel Kroon. Du pratar ju persilja! Det är ren gallimatias. Du står och hittar på. Det är ju totalt åt pipsvängen!

(O r d f ö r a n d e n : Jag vill påminna herr Ljung om att hålla god ton i debatten.)

Det jag säger är bara sant. Sedan säger du: Nej men snälla nån, det här kommer att förslummas! Har du någon gång varit i området Stora Sköndal, Gabriel Kroon? Hur

ska man någonsin kunna säga att det med denna varsamma bebyggelse kommer att förslummas? Nej, kom upp ur er gamla ”sunkna” högerpopulism!

(O r d f ö r a n d e n : Jag påminner åter om att hålla god ton i debatten.)

Anförande nr 153

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi har olika definitioner av varsam bebyggelse. Din definition verkar vara ett tolvvåningshus, Björn Ljung. Det kan jag såklart inte stå bakom.

Du pratar helt och hållet nonsens. Du verkar inte ha lyssnat på ett enda ord av det som jag sa. Självklart kan man jobba med innovativa former som arrendemöjligheter och så vidare. Det kunde ni ha gjort om ni hade velat. Men ni har från dag ett velat ha en kraftig exploateringsgrad. Detta följer egentligen hur man planerat för de socioekonomiskt mest utsatta områdena i Stockholms stad.

Låt oss lära av våra misstag! Du som har suttit här i 30 år borde kunna ett och annat om hur man bygger stad, Björn Ljung. Men du har fortfarande inte lärt dig någonting. Det är beklagligt att det krävs en sverigedemokrat för att förklara för dig att din stadsarkitektur har förstört Stockholm under de senaste 20 åren. Inte någon gång har vi sett så fula betongklossar som under din tid i stadsbyggnadsnämnden, och det kommer jag aldrig att stå bakom.

(O r d f ö r a n d e n : Ni bör försöka tagga ned och minska konfliktnivån en aning.)

Anförande nr 154

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande och fullmäktige! Vänsterpartiet välkomnar denna detaljplan, som möjliggör ungefär 1 750 bostäder, en kommunal skola, ett M-hus, som det heter, det vill säga ett hus för möten, miljö och mobilitet, samt en förskola och en idrottshall. Planen utgår från social och ekologisk hållbarhet.

Stora Sköndal är ett område i omvandling. De norra delarna har redan bebyggts med både småhus och flerfamiljshus samt en handelsplats som kanske är behövlig men som är planerad för bilburna kunder och har lett till en hel del trafikproblem. Längre in i området finns äldre bebyggelse, delvis med höga kulturvärden, innefattande vårdverksamheter, kyrka, radhus och flerfamiljshus. Det finns även fantastiska naturvärden vid Drevvikens strand, och där planeras ett av Stockholms första biotopskyddsområden.

Planen är välavvägd, med modern arkitektur, inte miljonprogramsarkitektur. Den nya bebyggelsen kan bli riktigt bra när den är färdig. Det är aldrig roligt med rivningar, men nu är till exempel de små villorna, som har varit ett lite udda inslag i Stockholms bebyggelse och som kommer att rivras, redan bortom räddning. Samtidigt ger planen också skydd för kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

I de kommande etapperna av Stora Sköndal behöver man arbeta aktivt med trafikfrågorna i samverkan med regionen för att få till bra lösningar för framför allt

kollektivtrafiken. I och med att det saknas spårbunden trafik i området är Stora Sköndal lite av en bortglömd pärla.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 155

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Äntligen! Det här är ett projekt med social och ekologisk hållbarhet. Vi delar inte alls Sverigedemokraternas oro. Det här blir bra. Det är en väldigt seriös aktör. Vi får som sagt 1 750 bostäder i den här etappen. Vi får en skola, en förskola, möteslokaler och en idrottshall. Dock är vi alla eniga om att kollektivtrafiksituationen behöver förbättras, och detta kommer att bevakas vidare. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 156

A r o n M o d i g (KD): Ordförande! Kristdemokraterna ser i grunden positivt på den omfattande utvecklingen av Stora Sköndal. Vi noterar att täckningsgraden är relativt låg sett till projektets storlek och tillhörande risker. Vi efterfrågar därför ett strikt fokus på kostnadseffektivitet och budgetdisciplin med avseende på stadens åtaganden i projektet samt att en större andel bostadsrätter omfattas. Parallellt behöver transportbehovet för de framtida Sköndalsborna säkerställas, inte minst genom tillräckliga parkeringstal. Med större närhet till arbetskluster och handelsplatser i Huddinge och Tyresö, inte Stockholms city, är sannolikheten stor att många nyinflyttades vardag kommer att utspela sig utanför det citycentrerade kollektivtrafiknät som ett lågt parkeringstal ofta kan motiveras av. Jag hänvisar till vårt yttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 157

T o b i a s J o h a n s s o n (V): Ordförande, kamrater och mötesdeltagare! Detta projekt inkluderar ett parkeringsgarage som ska byggas under skolan av Stockholm Parkering. Det är en väldig styrka för stockholmarna att staden har ett eget parkeringsbolag som kan vara en viktig aktör i nya stadsbyggnadsprojekt – en vinn-vinnsituation. Genom parkeringsköp får byggherrarna lägre kostnader. Parkeringar kan skapas på ett mer kostnadseffektivt sätt. Stockholm Parkering kan vara en långsiktig ägare som kan göra investeringar utan att få tillbaka pengarna på några få år. En privat aktör kan sällan agera så långsiktigt.

Med det sagt vill jag tacka för mina år i kommunfullmäktige. Efter tio år i fullmäktige är det här mitt sista besök i denna talarstol. Jag kommer nämligen att flytta till en annan kommun, där kommunpolitiken präglas mycket mer av stabilitet, samförstånd och lugn, utan konflikter och knivhugg. Som ni förstår ska jag alltså flytta till Botkyrka.

Första gången jag gick upp i talarstolen var i budgetdebatten 2014. Jag var även då trafikpolitiker. På mitt första inlägg begärde Per Ankersjö, Ulla Hamilton och Frida Johansson Metso replik. Ord som "nervositet" och "knäsvaghet" kan beskriva min känsla i det ögonblicket.

Jag vill passa på att rikta ett tack till både rödgröna och allianspolitiker för dessa tio år. En viktig sak har vi gjort gemensamt, och det är att vi inte har gett Sverigedemokraterna inflytande. Många menar att det bara är en tidsfråga, men ni i Liberalerna har avgörandet på er sida. För att ta en trafikfråga: Jag hoppas att det i framtiden inte kommer budgetförhandlingar där SD får ställa krav på att bron mellan Rinkeby och Ursvik i Sundbyberg ska rivras.

Trots att jag är vänsterpartist har jag alltid beundrat Olof Palme. Jag vill avsluta på samma sätt som han gjorde när han höll tal här för 60 år sedan: ”Vi går mot framtiden med kunskapen som instrument och övertygelsen som drivkraft. Och uppgiften kan aldrig bli för stor. Ty politik, kamrater, det är att vilja något.” Tack för de här tio åren!

(O r d f ö r a n d e n : Tack, Tobias, för dina många intressanta, bra och relevanta bidrag i våra debatter! Lycka till i Botkyrka! Bara för att vi i Stockholm är störst, bäst och vackrast behöver vi inte tala om det för folk hela tiden. Men det kanske ändå, om vi uttrycker oss försiktigt, finns ett och annat i den möteskultur och den samarbetskultur vi har utvecklat i Stockholm som du skulle kunna ta med dig till Botkyrka och som de skulle ha glädje av, om man säger så – så talar vi inte mer om det just nu. Men lycka till med allt vad du tar dig för i framtiden, och lycka till i Botkyrka!)

§ 24 Revidering av riktlinjer för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Anförande nr 158

Borgarrådet O j a n n e (S): I detta ärende råder det enighet i kommunstyrelsen. Det är på tiden att vi reviderar de här riktlinjerna – det har snart gått åtta år sedan det gjordes sist. Det är fråga om ett tämligen odramatiskt beslut, skulle jag säga. Det som det handlar om är att vi ska sätta individen i fokus och ge bästa möjliga stöd och att ingen ska falla mellan stolarna. Det är väl också därför det har varit enighet rakt igenom. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 159

G a b r i e l K r o o n (SD): Det här kändes som ett odramatiskt ärende ända till mitt anförande. Vi får väl se om någon begär replik.

Det mesta ser bra ut, men det finns en liten nyans som handlar om terminologin. Terminologin är väldigt viktig i sådana här frågor. Här väljer man att frånga det gamla begreppet ”gravida kvinnor” för att i stället använda ”gravida personer”. Det kan man ju tycka är en petitesse, men samtidigt skapar det en förvirring. Varför skapar det då en förvirring? Jo, inte minst för att Socialstyrelsen använder antingen ”gravida” eller ”gravida kvinnor”. Det är rimligt att vi när vi jobbar med sådana här riktlinjer baserar dem på myndigheternas egna definitioner. ”Gravida personer” blir vår egen hittepådefinition, som är lite felaktig och i värsta fall missvisande. Med det sagt vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 160

E m e l i e S t a r k (S): Jag undrar lite vad det är som är förvirrande, Gabriel Kroon. Jag har läst reservationen, där Sverigedemokraterna skriver att det är förvirrande att begreppet ”gravida personer” används i denna text i stället för ”gravida kvinnor”. Men detta är en text där begreppet ”personer” används väldigt många gånger i väldigt många sammanhang. Jag har också läst texten. Den är tydlig. Det framgår i vilka sammanhang vad gäller vem. Jag blev inte förvirrad. Jag tror inte att man behöver vara rymdingenjör för att förstå texten. Jag har också svårt att se att gravida kvinnor skulle läsa texten och tänka: ”Här står det ’gravida personer’, så det påverkar nog inte mig.” Jag vet inte riktigt vad man är ute efter här.

SD:s andra argument i reservationen är att begreppspraxis ska harmoniseras med övriga myndigheter. Jag har googlat jättemycket på ”gravida personer”, så jag kommer att få mycket riktad reklam för blöjor nu, men jag hittade bara myndigheter som har väldigt neutrala texter och skriver ”gravida” och ”gravida personer”. Vad är det som är problemet – på riktigt?

Anförande nr 161

G a b r i e l K r o o n (SD): Du har i alla fall inte googlat på Socialstyrelsen, Emelie Stark, för där nämns inte ”gravida personer” en enda gång. Det som nämns där är just ”gravida”, vilket absolut är ett lämpligt uttryck som man skulle kunna jobba med, och ”gravida kvinnor”. Jag förstår att du googlar på blöjreklam och sådant där, och där håller man ju på med sina egna odefinierade termer. Men vi är ju ändå en kommun och står under kommunal förvaltningslag. När vi jobbar med terminologi, särskilt i de här sociala vårddokumenten, måste vi följa den praxis som även myndigheterna jobbar med. Vi kan inte sitta och hitta på termer bara för att det känns bra. Vi måste grunda oss i expertisen, och där används inte ”gravida personer”. Därför är det fel att vi hittar på egna termer i det här fallet.

Anförande nr 162

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Syftet med de här riktlinjerna för ärendeansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning är att säkerställa ett sammanhållet ansvar för individen och att förhindra att personer hamnar utan stöd på grund av oklarheter kring ansvarsfördelningen.

Många av remissinstanserna är positiva till förslaget. Revideringen av riktlinjerna tydliggör stadsdelsnämndernas ansvar, vilket gör riktlinjerna mer användarvänliga än i tidigare version. Det är också viktigt att riktlinjerna nu har anpassats för att stämma överens med den nya socialtjänstlagen. En ytterligare fördel med revideringen är att den klargör när särskilda regler gäller för personer som är 65 år och äldre.

Stadsdelsförvaltningen i min stadsdel, Järva, ställer sig positiv till de reviderade riktlinjerna och anser att de skapar förutsättningar för att minska risken för att personer hamnar utan stöd och hjälp från socialtjänsten, särskilt i de fall då ansvarsfördelningen mellan stadsdelarna är otydlig. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 25 Motion om ekodukt över västra stambanan i Älvsjö

Anförande nr 163

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jag vill först och främst tacka för svaret på motionen. Det är glädjande att borgarrådet och samtliga berörda nämnder är rörande överens om att en ekodukt som binder samman östra och västra Älvsjöskogen är en bra lösning för den gröna infrastrukturen och kommer att gynna den biologiska mångfalden och möjliggöra rekreation. Men det är därför också extra synd att man avvisar förslaget. Redan 2005 pekade både Banverket och Trafikverket ut den här järnvägen genom skogen som en av de 23 viktigaste barriärerna att åtgärda. Det finns redan en byggrätt för en gångbro över stambanan, och Trafikverket har avsatt 4,7 miljarder i nationell plan för den här typen av miljöåtgärder. Här fanns helt enkelt alla möjligheter för styret att visa väg och lösa finansieringsfrågan med hjälp av staten och Trafikverket och möjliggöra en fantastisk grön investering för Stockholm. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets reservation.

Anförande nr 164

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande och fullmäktige! Jag håller med om att det här är ett intressant förslag. Även utifrån de samtal och diskussioner som har förts tidigare i dag om stadsutvecklingen kring Stockholmsmässan i Älvsjö och Örby är det intressant att se hur vi kan överbygga den här barriären. Vi vill alla stärka sambandet mellan Älvsjöskogen och Hagsåtraskogen. Det är en fråga som har varit på agendan länge.

Det finns alltid en fråga som gäller finansiering. I det här fallet kanske stadsutvecklingen öppnar för möjlighet till finansiering. Men annars skulle jag säga att även Trafikverket behöver ta sitt ansvar, eftersom det är deras infrastruktur som skär genom det här landskapet. I det fortsatta arbetet och utredandet och i samtal och samverkan med Trafikverket vill vi säkerställa att de bidrar på det sätt de kan. Jag ser fram emot att undersöka den här frågan mer, och jag ser fram emot att fortsätta arbeta för ett grönare och mer sammanhängande Stockholm.

Anförande nr 165

A s h n a I b r a h i m (C): Precis som du beskriver, Lars Strömberg, har den här frågan varit på tapeten innan. Den har utretts. Det finns till och med byggrätt för en gångbro över järnvägen, och man skulle lätt kunna lösa finansieringen.

Jag kommer inte att stå här och vara jättekränt över att styret inte tillstyrker en motion från oppositionen. Men jag vill verkligen genom den här motionen påminna er om att ta initiativ i den här frågan. Jag tror att det finns alla möjligheter att lösa finansieringen, och jag tror verkligen att det skulle vara fantastisk investering för ett grönt Stockholm.

Anförande nr 166

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Om än åsiktsskillnaderna i den här salen ibland går långt isär är många av oss måna om att skapa grönare samband och grönare miljöer.

Vi kommer att jobba vidare med den här frågan, och jag tackar för att du har lyft den, Ashna Ibrahim.

Anförande nr 167

B j a r n e S n i s S i g t r y g g s s o n (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill fortsätta med en god stämning och tacka Centerpartiet för en motion på ett viktigt tema.

Arbetet för att stärka den biologiska mångfalden i vår stad är helt grundläggande för vår överlevnad och för Stockholm som stad. Som motionen lyfter är det i det arbetet också viktigt att förstärka den gröna infrastrukturen och konnektiviteten mellan olika grönområden. Här har vi tagit ett viktigt steg i majoritetens senaste budget, med bland annat ytterligare medel för att förstärka och skydda viktiga spridningskorridorer och gröna strukturer utifrån de så kallade SÅF:arna, alltså stadens stadsdelsvisa åtgärdsförslag.

En ekosociodukt över stambanan mellan Älvsjöskogen och Hagsåtraskogen är något som har diskuterats länge och som vi i grunden är väldigt positiva till. Men som tidigare konstaterats är det just de stora kostnader som detta skulle medföra som har försvårat att det blivit verklighet tidigare. Därför behöver vi se över det här; åtgärden kan gärna till stor del finansieras av Trafikverket, eftersom det vore en åtgärd syftande till att minimera de barriäreffekter som stambanan medför.

Arbetet för biologisk mångfald kräver ett systematiskt arbete som ser till helheten. Därför vore det olyckligt att använda de medel som finns inom ramen för arbetet för ett grönare Stockholm. Det skulle riskera att tränga undan i stort sett samtliga andra projekt vi har här i Stockholm. Men om vi kan lösa finansieringsfrågan, till exempel med Trafikverket eller på annat sätt, är detta ett bra förslag som förhoppningsvis kan genomföras. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 26 Motion om att behålla Bromma flygplats och undvika att avsluta kommunala markavtalet i förtid

Anförande nr 168

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! Det är alltid trevligt att kunna debattera Bromma flygplats, men i dag känns det väl ännu lite extra kul efter att BRA ihop med SAS förra veckan meddelade att de flyttar sin flygtrafik till Arlanda. Det är någonting som är oerhört välkommet. Det innebär att 90 procent av all flygtrafik där kommer att gå från och till Arlanda redan 2025.

Man kan konstatera att marknaden har sagt sitt. Nu hoppas vi verkligen att regeringen på allvar säger upp det här avtalet, så att vi kan börja bygga bostäder på platsen. Vi vet att marken behöver saneras. Det kommer att ta tid. Vi vet att våra planarbeten i staden också tar tid. Men det är klart att jag har en kraftfull ambition. Tänk om vi kanske kunde ta första spadtaget redan inom tio år på platsen! Det här är en plats där vi skulle kunna bygga ungefär 16 000 nya bostäder samt grönområden och arbetsplatser. Hopräknat med influensområdet blir det 22 000 bostäder – någonting som Stockholm så väl behöver.

Bromma flygplats har spelat ut sin roll för länge sedan. Swedavia har meddelat att det här är en flygplats som för dem går med förlust. Den är inte ekonomiskt lönsam och kommer absolut inte att vara det när endast 10 procent av flygtrafiken är kvar.

Som kronan på verket fick vi i dagarna ett meddelande om att Flygbussarna ger en julklapp i form av att sluta trafikera Bromma flygplats den 24 december. Detta är alltså inte något som kommer ensidigt från en del partier i den här salen, utan det är väldigt tydligt att inrikesflyget måste lokaliseras till en och samma flygplats, där vi också har de internationella flygningarna. Det funkar inte längre att dela flyget på två flygplatser. Vi vet att vi förlorar konkurrenskraft på det sättet.

Därför: Låt nu regeringen ta sitt förnuft till fånga, så att vi kan börja stadsutveckla, som är så viktigt för Stockholms framtid. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 169

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Detta är en spännande motion. Jag noterar att ingen från Moderaterna eller KD har satt upp sig på talarlistan. Jo, nu kom en moderat, Johan Paccamonti – jättebra! Det är alldeles utmärkt att även Johan är med i debatten.

Vi har noterat i medierna att både Moderaterna och Kristdemokraterna nu hänvisar till kommande analyser. Det vore såklart väldigt spännande att nu få veta lite närmare vad man vill få ut av de här analyserna, men också om det finns något eventuellt resultat som skulle kunna få Kristdemokraterna och Moderaterna att tänka om och som Liberalerna svänga i frågan. Vad är det som behöver komma fram i de här analyserna för att ni ska landa i den ena eller den andra slutsatsen? Jag tror att det är väldigt många stockholmare som är genuint intresserade av att få höra mer om detta. Finns det

någoting i de här analyserna som skulle kunna få era partier, kanske främst på riksnivå, att tänka om?

Frågan går såklart också till Sverigedemokraterna. Skulle det kunna finnas någoting i kommande analyser som i närtid kunde få er att till slut tänka ”okej, vi drar gränsen här”? Vi har läst vad ni skriver i motionen, men det var såklart ett tag sedan den formulerades, och det har kommit fram nya fakta. Vi har sett vad era företrädare har sagt. Jimmie Åkesson har väl gått ut till försvar igen. Men vi har också sett att företrädare för er här i Stockholms stad haft en mer nyanserad bild. En fråga till er i Sverigedemokraterna är om ni är beredda att gentemot era riksföreträdare ge lite mer av ett Stockholmsperspektiv genom att berätta om bostadsbristen och de lokala förutsättningarna för att kanske kunna nyansera era riksföreträdares bild en aning. Vi upplever att ni själva har en lite mer nyanserad bild. Det är verkligen raka frågor.

Anförande nr 170

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag tycker att den här frågan förtjänar lite seriositet. Det här är en välanvänd flygplats som ligger i nära anslutning till Stockholms innerstad. Det tror jag i grund och botten kan vara viktigt. Men det är klart att man ska titta på vad som händer i ett läge där den inte trafikeras. Med det sagt är det här fortfarande en flygplats som är viktig ur beredskapssynpunkt. Det handlar också om ambulansflyget. Helt verkningslöst behöver det inte vara, men detta måste man ju titta på i det här läget. Hur lång tid har det gått sedan det här beskedet kom – fem dagar kanske. Det är orimligt att ni så snabbt kan landa i en slutsats utan att man hunnit titta på vilka intressen som kommer att finnas beträffande den här ytan. Sedan får man se vad det landar i. Men ni i Miljöpartiet får gärna svara till mig hur ni nu kommer att jobba för att Stockholm inte skärmas av från sin omvärld. Är er ambition att göra Arlanda konkurrenskraftigt gentemot Kastrup ur ett flygperspektiv?

Anförande nr 171

M a r t i n H a n s s o n (MP): Swedavia gör ju redan analysen att Arlanda kan ta den här kapaciteten från Bromma, så det är inga konstigheter. Med det sagt ska det noteras att det inte är några stora bröstitoner från oss utan verkligen raka frågor om hur ni kommer att se på analyserna och om det finns möjligheter till omprövning. Det är en genuin förfrågan om hur ni från Kristdemokraterna och även Moderaterna ser på det här.

Vi i Miljöpartiet har såklart vår analys kring Bromma flygplats klar sedan lång tid tillbaka. Så är det ju, och Swedavia har gjort bedömningen att Arlanda klarar den här kapaciteten. Men jag vill inte låta det gå troll i debatten här, utan det är verkligen raka och genuina frågor. Det låter ändå rätt bra att ni är beredda att titta på de här förutsättningarna.

Anförande nr 172

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Sverigedemokraterna vill i sin motion behålla Bromma flygplats. Fram till nyligen var

dock ingången från partiet ganska annorlunda. Man hade en förvånansvärt positiv syn på att utveckla Stockholm. Jag citerar Linnéa Vinge: ”Jag tycker att det är synd att ha en flygplats på så attraktiv mark.” Jag fick verkligen upp hoppet när det här basunerades ut i Aftonbladet. Men nu vill Sverigedemokraterna någonting helt annat. Eller kan det vara så att det finns en begynnande splittring i partiet? Ni får gärna svara närmare på det och gå in djupare i den frågan. Det är också så att er partiledare har hävdat att det står i Tidöavtalet att man ska bevara Bromma flygplats; han vill säkerställa detta och kommer att inleda en diskussion med sina kollegor i regeringen.

Vi i Centerpartiet ser positivt på stadsutveckling på Bromma flygplats när avtalet löper ut 2038 – eller möjligtvis tidigare. Nyheten förra veckan skapade givetvis ett visst hopp. Men någonting man har lärt sig är att den som lever får se.

Däremot är vi starkt kritiska till hur majoriteten nu använder det här projektet som ett slags talepunkt för att mildra den kritik som vi kommer med när andra byggprojekt prutas på och stoppas. Framtida planer för Bromma flygplats får aldrig utgöra en förevändning för att inte ta ansvar för det vi måste göra här och nu för att säkerställa tillräckligt med bostäder för Stockholm och säkra vår långsiktiga tillväxt.

Vi i Centerpartiet vill skapa en hållbar och effektiv stadsdel som har förutsättningar att följa med i utvecklingen. Morgondagens lösningar får aldrig hindras av dagens byråkrater. Vi måste våga ta fram flexibla planer som kan följa de senaste tekniska miljölösningarna.

Vikten av utveckling av den här flygplatsen sträcker sig bortom Brommas gränser. Det är lika viktigt att vi börjar planera för stadsutveckling i områden som nu begränsas av inflygningskorridorer och bullernivåer. Centerpartiet har tidigare pekat ut Marieberg som ett särskilt lämpligt område för bebyggelse med högre hus och fler bostäder i framtiden. Då har dock restriktionerna för Bromma flygplats lagt sig som en tung filt över dessa områden. Men om denna filt kan tas bort och vi kan häva de här restriktionerna finns det möjlighet att bygga högre och tätare i Marieberg. Det finns säkerligen fler platser i Stockholm som har haft de här utmaningarna. Det finns potential att bygga högre på fler platser, och detta måste vi börja identifiera nu.

Anförande nr 173

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker att vi måste lyfta blicken från bara Bromma flygplats och se till det övergripande syftet, som måste vara att människor ska kunna ta sig till Sverige och till Stockholm så billigt och effektivt som möjligt. Det är ju det som jag pratar om i motionen och som Linnéa pratade om i Aftonbladet. Det handlar om att Bromma flygplats är ett verktyg för det här målet.

Arlanda är såklart en flygplats med större kapacitet och större potential. Nu är det så att BRA har flyttat verksamheten till Arlanda. Beslutet togs ganska fort. Men minst lika fort kan ju BRA flytta tillbaka till Bromma. Den dörren vill ni dock nu stänga helt och hållet. Ja, Arlanda kanske har en tillfällig kapacitet som man kan använda, men vad händer på sikt, om tre fyra fem år? Det har ni ju ingen planering för över huvud taget. Ni får det att framstå som att ni på något sätt vill värna ekonomin, men alla vet

faktiskt vad Miljöpartiets syfte är. Flyget hör till era värsta fiender, precis som bilen. Ni i Socialdemokraterna har också varit tuffa motståndare till flyget. Inte minst i regeringsställning har ni försvarat det här på olika sätt.

I och med att man har satt krokben för verksamheten på Bromma flygplats är det inte så konstigt att SAS har valt att få BRA att flytta den här verksamheten därifrån. När det kommer tydliga politiska signaler från Stockholms stad om att avtalet inte kommer att förlängas oavsett vad – oavsett behovet kommer det att avslutas, och gärna i förtid – är det klart att det finns en affärsrisk i att ha ett flygbolag på den platsen.

Det vi har sagt är att Arlanda såklart ska byggas ut. Vi vill se ökad kapacitet. Även om kapaciteten på kort sikt är tillräcklig vet vi inte hur det ser ut på lång sikt. Därför måste vi ha en robusthet i vår regionala infrastruktur. Till dess att Arlanda har byggts ut fyller Bromma flygplats en väldigt viktig funktion, inte minst som en demoanläggning för elflyget. När vi ändå pratar om arbetstillfällen och om att locka till oss företag, bygga nya Bromma parkstad och skapa arbetsplatser måste vi fundera på vad folk ska jobba med på den platsen. Varför ska man bo i Stockholm? Varför ska man i Bromma parkstad? Vilka unika fördelar har vi att erbjuda som inte Köpenhamn eller andra storstäder har?

En konkret fördel som vi har märkt ut, inte minst i dag i tidningen Mitt i, är att Bromma flygplats i och med att BRA flyttar har en jättepotential att vara en hubb för innovativa elflygplanstillverkare och elflygplanstjänsteleverantörer. Här har vi en superfin möjlighet att attrahera riktiga globala superföretag och talanger till Stockholms stad. De kan bosätta sig i Stockholms innerstad eller i anslutning till Bromma flygplats och ha både arbetsplatsen och ett rikt socialt liv inom väldigt korta avstånd. Det här är väl en fantastisk möjlighet att bygga på – i alla fall tills vidare, tills Arlanda är utbyggt. När Arlanda är utbyggt har vi sagt att vi är beredda att ta nästa diskussion. Om Bromma flygplats inte längre behövs och vi har bättre användning för marken måste vi vara öppna för det.

Anförande nr 174

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! För mig blev det inte speciellt mycket tydligare vad Sverigedemokraterna vill. Om man tycker att det är synd att ha en flygplats på så attraktiv mark vill man väl göra någonting annat av den marken. Jag tror inte att tanken var att vi skulle fortsätta ha någon experimentell verksamhet om man tycker att den här marken är så attraktiv, utan då var väl tanken att man skulle bygga bostäder.

Men en sak kan man ju vara säker på när det gäller bostadsbyggandet och tillväxten i Stockholm: Sverigedemokraterna är verkligen inte något tillväxtparti på det här området. Det är verkligen ett parti som ser till att stoppa bostäder, till och med mer än vad Miljöpartiet gör i stadsbyggnadsnämnden. Det är så otroligt tydligt att ni inte vill ta ansvar för framtidens Stockholm, Gabriel Kroon. När vi inte bygger och utvecklar den här staden kommer vi långsiktigt att få lida av det på grund av att tillväxten bromsas. Det kommer till och med att drabba välfärden om inte Stockholm kan utvecklas i framtiden.

Anförande nr 175

G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraterna säger ja till flera tusen bostäder, både sådana som redan har beslutats och sådana som är i ”pajpen”. Det är inga konstigheter.

Det som är problemet är däremot när politiker som du, Jonas Naddebo, förtätar sönder medborgarnas grönområden. När man har bosatt sig i ett område och trivs med sin skogsdunge och sin lilla park utanför huset kommer du och dina kollegor i stadsbyggnadsnämnden och smäller upp ett tolvvåningshus.

Någonstans måste vi också förstå vilka vi representerar. Jag representerar folket vars bostadsvärderingar och egentligen även liv förstörs. Jag förstår att du har något slags drömmar om att vi ska bli någon typ av New York med skyskrapor som säkert kunde vara upp till 100 våningar höga om du fick bestämma, även i Marieberg. Det här tycker jag är ganska lustigt, för jag tror inte att väljarna i Marieberg riktigt vet vad du står för. Jag har tänkt så här: När vi kommer till valrörelsen skulle jag vilja bjuda dig till debatt i centrum av Marieberg. Då får du presentera dina skyskrapeplaner, och jag kommer såklart att vara emot de här planerna. Sedan får vi se vem som får starkast stöd där.

(J o n a s N a d d e b o (C): Jag tar gärna den debatten.)

Anförande nr 176

Borgarrådet V a l e s k o g (S): På ett sätt förvånas jag av det jag hör från Sverigedemokraterna, på ett annat sätt samtidigt inte.

Vi kan ta BRA som exempel. De har haft rekonstruktion av sitt företag två gånger. De hade gått i konkurs om inte det här hade skett. Det har blivit mer än en halvering av antalet passagerare sedan tiden före pandemin.

Staten subventionerar Bromma flygplats med flera hundra miljoner, Stockholms stad också. Hur stora summor det är fråga om vet vi inte – det är sekretessbelagt hos Swedavia. Men SAS-chefen hävdade i en intervju häromdagen att varje passagerare på Bromma flygplats subventioneras med 550 kronor i statliga medel.

Vi har en absurd situation i Sveriges kanske mest värdefulla markområde. Det är stora subventioner. Och så kommer ni och pratar om elflyg! Det är fråga om enstaka elflyg som kanske kan flyga till Visby om 10 eller 15 år. Men de vill ju också ha förbindelser utomlands. Varför ska vi använda den mest värdefulla marken till detta?

Det vore katastrof om Sverigedemokraterna blockerade det här. Det kommer att kosta staten flera hundra miljoner kronor om ni inte tar och ändrar uppfattning väldigt snart.

Anförande nr 177

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi subventionerar i stort sett all infrastruktur, inte minst cykelvägar och kollektivtrafik. I det här fallet handlar det om att det är en viktig transportnod när det gäller att få människor att komma till Stockholm.

Jonas Naddebo var tidigare, liksom du själv lite grann, Jan Valeskog, inne på det här med tillväxt. Ja, vi ska absolut ha tillväxt. Men då ska vi inte ha försämrade flygförbindelser och försämrad attraktivitet för bolag när det gäller att öppna upp här. Och inte minst: Vad är det som ska locka företagen till Stockholm? Är det bara det att du har byggt ett 20-våningshus i Bromma parkstad som ska locka internationella talanger och ingenjörer? Jag tror inte det, utan det måste också finnas något mervärde.

Bromma har i dag, som det ser ut nu i och med att BRA flyttar, faktiskt en potential att bli någonting riktigt bra, någonting som attraherar en ny typ av företag till vår kommun på riktigt. Ni har bara tomma ord i era strategier om att vi ska ha ett blomstrande och attraktivt näringsliv och om tillväxt som vi bara kan få genom att bygga höga skyskrapor – annars kan vi tydligen inte göra någonting i vår stad.

Anförande nr 178

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det finns faktiskt mycket i din argumentation kring själva flygplatsen som jag kan hålla med om, Gabriel Kroon. Problemet här är att marknaden nu väldigt tydligt har sagt sitt. Det avtal som BRA har skrivit med SAS gäller fram till 2032. Det är tidigast då de skulle kunna flytta tillbaka. Jag bedömer inte att de kan bygga upp en tillräcklig markorganisation igen med de resurser de har.

Ryanair har en enhetsflotta och kan inte landa på den här korta landningsbanan. Detsamma gäller Norwegian. SAS vill inte vara där. Detta är i princip den marknad som finns bland flygbolag när det gäller inrikesflyg i Sverige. Jag ser faktiskt ingen annan aktör som kan få fram de miljardinvesteringar som skulle krävas för till exempel elflyg enbart på Bromma flygplats. Det kan man ju köra på Arlanda också, om man vill. Det är alltså marknaden som har sagt sitt, skulle jag säga.

Anförande nr 179

Gabriel Kroon (SD): Så är det – marknaden har sagt sitt här och nu. Men marknadsläget förändras, och marknadsläget bygger också på politiska beslut. Har man i botten ett tydligt politiskt beslut om att Bromma flygplats ska avvecklas är det uppenbart vad SAS har för alternativ. Allt annat vore ju ganska knäppt.

Vad det här handlar om är att säkra flygkapaciteten. Om vi stänger ned Bromma flygplats och Arlanda sedan om fem sex år har stora problem tvingas vi kanske begränsa vårt flygande, och flygandet blir lika dåligt och ineffektivt som att ta tåget runt omkring i Sverige. Det är väl någonstans det som Miljöpartiet vill: få bort folk från flyget. Det tycker jag är väldigt destruktivt. Det är en destruktiv ingång i hela synen på Bromma flygplats.

När det sedan gäller elflyg stämmer det att det inte finns några kommersiellt riktigt utvecklade flyg. Men jag tror att det är mycket svårare att testa elflyg i demoversion på Arlanda, som är en fullt fungerande och utvecklad flygplats, än på en flygplats som är tom.

Anförande nr 180

Borgarrådet **Strömgreen** (MP): Ordförande och fullmäktige! Jag bodde i Berlin efter gymnasiet. Där fanns det en flygplats som hette Tempelhof och som man sedan lade ned. För något år sedan lade man även ned Tegel i Berlin. På de tidigare flygplatserna har man under de här åren kunnat utveckla fantastiska platser, inte minst på Tempelhof, som mitt i staden kan bidra med helt nya kvaliteter än vad flygplatsen kunde när den var i bruk.

Det är inte så ofta man har den möjlighet som vi nu har med Bromma flygplats – ett utrymme med en yta på uppemot 140 hektar, lika stor som Kungsholmen. Den är centralt belägen och innebär ett tillskott av byggbar mark. Det vi vill göra från det rödgröna styret är att utveckla idéerna kring Bromma parkstad för att se hur vi kan skapa många nya bostäder och på samma gång bibehålla den värdefulla naturen. Det här är en chans som vi inte kan missa, i synnerhet inte eftersom flygtrafiken på Bromma flygplats nu i och med BRA:s beslut inte behövs. Arlanda klarar av kapaciteten. Som flera tidigare talare har sagt här i talarstolen finns det inga skäl för oss att betala åtskilliga miljoner per år för att ha Bromma flygplats kvar.

Det finns alltså stor potential i ytan på Bromma flygplats. Men den grupp för vars skull jag kanske blev allra gladast när jag läste den här nyheten i tidningen var de som är boende på Borgerskapets äldreboende vid Fredhäll. Det är nämligen så att jag leder en liten alumnikör från Handelshögskolan som sjunger på valborg på lite olika äldreboenden. Senast, när vi sjöng på Borgerskapets äldreboende, fick vi avbryta varannan låt för att det landade ett plan på Bromma flygplats. Då var det väldigt många som sa: Åh, vad skönt det vore om de här planen inte behövde landa där! Det är alltså många fler som blivit lidande under de här åren än de som kunde ha fått bo i potentiella bostäder i Bromma. Inflygningen påverkar både potentialen att bygga och de många tusen, inte minst på det här äldreboendet, som varje dag störs av buller.

Vi har nu en chans att skapa en stadsdel som inte bara möter dagens behov utan också blir en förebild för framtidens hållbara stadsmiljöer. Det finns en möjlighet att omvandla ett gammalt flygfält till en grön och levande stadsdel som bidrar till att minska Stockholms bostadsbrist. Vi bör ta detta steg och göra Bromma flygplats till en plats för människor och grönska. Nu finns chansen!

Anförande nr 181

Gabriel Kroon (SD): Jag tyckte att det var lite lustigt att du drog bullerargumentet, Lars Strömgren, just vad gäller det här området. Jag har själv bott där och har aldrig störts av buller. Jag känner nog ingen som har störts av det heller. Men ta inte mitt ord för sanning, utan lyssna på dem som bor i Traneberg! Det finns en Mitt i-artikel som handlar om att Bromma flygplats var avstängd mellan den 22 juli och den 4 augusti. Man frågade om folk hade märkt av att det hade blivit mycket tystare. Ingen sa sig ha märkt någon skillnad alls gentemot hur det hade brukat vara.

Jag tycker alltså att den här bullerfrågan är lite separat i det hela. Jag tycker inte att den ska utgöra någon typ av argumentationsunderlag här, utan ni får väl säga som det är. Som Martin Hansson var inne på tidigare vill ni att folk ska flyga mindre, och ni är

beredda att offra Stockholms tillväxt för detta. Ni känner att vi inte behöver locka hit så många internationella företag och internationella resenärer.

Anförande nr 182

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Det vi nu diskuterar är vad man ska kunna göra med Bromma flygplats i det läge där näringslivet självt utifrån sin kommersiella bedömning hellre vill vara på Arlanda än på Bromma flygplats. Jag ser ingen anledning till att vi ska lägga en massa miljoner på att försöka tvinga näringslivet att inte fatta rationella beslut utifrån sina kalkyler. När de inte längre vill vara på Bromma flygplats ser jag en fantastisk möjlighet och chans att skapa ett bostadsområde på den här platsen.

Jag läste också den där artikeln, Gabriel Kroon. Jag vet många som stör sig på ljudet och som kanske inte blev intervjuade just i det sammanhanget men som var väldigt glada under dessa två veckor. Jag tänkte på det i varje fall.

Anförande nr 183

J o h a n H e i n o n e n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag brukar säga att jag är född och uppvuxen i Bromma. Det är inte riktigt sant, för jag föddes på Sabbatsbergs sjukhus. Men jag har bott i Bromma hela mitt liv.

Jag tror, eller åtminstone hoppas, att de som känner mig inte tycker att jag är en egoist och att de inte tycker att jag är konspiratoriskt lagd. Men i dag, när jag står här i talarstolen, kan jag inte låta bli att känna lite grann av båda de delarna.

Vad menar jag då med det? Jo, att jag känner mig lite som en egoist har att göra med att jag ända sedan jag var väldigt ung har arbetat för att man ska försöka lägga ned Bromma flygplats, bygga bostäder där och se till att det blir världens kanske mest hållbara stadsdel, som vi kan visa upp för våra barn och vara stolta över.

När det gäller att jag känner mig konspiratoriskt lagd kanske jag går lite för långt – jag vet inte om ordföranden kommer att säga till mig att jag använder talarstolen fel i det här läget. Men jag har en teori om varför Sverigedemokraterna är för flyget och inte vill bygga bostäder. Det har att göra med att de så gott som konsekvent inte vill bygga vatten- och avloppssystem i Stockholm. Om man inte bygger vatten- och avloppssystem blir det problem med att bygga bostäder. Den konspiratoriska tanken är att Sverigedemokraterna underlättar för sig själva och slipper ta diskussionen om vatten och avlopp.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 184

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tackar Johan Heinonen för apostroferingen. Det var en frisk fläkt, en frisk konspirationsteori.

Nej, självklart ska vi ta ansvar för vatten och avlopp. Problematiken ligger i att vi i Sverigedemokraterna inte sitter i det företag som tar de här besluten. Vi tycker att det är väldigt svårt att komma i ett så sent skede som det blir. Då kanske du kan säga att vi kan höra av oss till förvaltningen, så att de kan komma för en dragning. Men då borde detta vara tillämpligt för alla. Varför sitter man i en styrelse över huvud taget om det inte är någon skillnad jämfört med att inte sitta i en styrelse?

Vår princip är väldigt simpel: Vill ni att vi ska vara med och ta ansvar för de beslut som ni skriver fram och som ni vägleder era tjänstemän till att verkställa måste ni bjuda in oss till de här sammanhangen, så att vi från början kan ta del av exakt samma information som ni kan. Gör ni inte det kan ni inte heller förvänta er att vi ska rösta för de besluten.

Anförande nr 185

J o h a n H e i n o n e n (S): Jag har full förståelse för att Sverigedemokraterna skulle vilja ha ett större inflytande i fullmäktige. Men låt oss titta tillbaka lite grann på vad som har hänt under den här mandatperioden. När det gäller de reviderade genomförandebeslut som har kommit från Stockholm Vatten och Avfall kan jag bara konstatera att i stort sett inte en enda avloppsledning skulle renoveras, bytas ut eller byggas med Sverigedemokraternas politik. Resultatet blir tvetydigt i det läget. Ja, vi kan bygga hus – men utan avlopp. Det kanske är så att man är nostalgisk och vill tillbaka någonstans till historien, kanske väldigt långt tillbaka.

Anförande nr 186

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Det är ganska roligt att lyssna på debatten. Jag tror inte att det någonsin tidigare har hänt att så många miljöpartister hyllat ett flygbolag. Det får väl ändå tas med i historieböckerna, om man säger så. Sedan måste jag också säga att jag är imponerad av Lars Strömgren, som måste ha världens längsta körföreställningar. Givet att det inte finns någon marknad för Bromma flygplats vet jag inte hur länge ni sjöng om ni var tvungna att avbryta för så många flygplan.

Men om man ska titta lite seriöst på frågan om huruvida vi ska ha en flygplats i Bromma: Det besked som BRA tillsammans med SAS har gett behöver naturligtvis analyseras, och regeringen kommer att återkomma till det. Samtidigt är det så att de som var emot Bromma flygplats förra veckan, före det här beskedet, naturligtvis är ännu mer emot i dag. I den meningen har väl det här inte ändrats på något sätt. Jag tycker dock att det finns något i debatten som skaver ganska mycket, och jag ska strax återkomma till det. Men det var bra att Johan Heinonen var uppe i debatten, för annars är det ganska få personer som faktiskt bor i Bromma som hörs i talarstolen när vi pratar om Bromma flygplats.

Det finns en idé om att man ska bygga Bromma parkstad. Det är lite olika siffror som rör sig fram och tillbaka. Det talas om 50 000 bostäder, 30 000 bostäder, 16 000 bostäder – det är ganska stora tal. Detta har väl varit någon typ av rödgrönt fikonlöv ganska länge – vi kan fixa det här. Men låt oss ändå titta på vad detta skulle innebära.

Jag tycker att det finns en helt väsentlig del som de rödgröna inte säger någonting om men som varje seriös person borde ta upp. Det är här det skaver. Den som tycker att man ska genomföra denna mycket omfattande bostadsexploatering måste nämligen förstås ta hänsyn till att hela västerort i praktiken är en trafikinfarkt i dag. Att bygga så här mycket bostäder är helt orealistiskt.

Det är inte så att Brommaborna generellt sett älskar att det finns en flygplats. Det finns en del som tolererar det, och så finns det en del andra. Men är det någonting som är ett påhittat argument är det att man ska kunna klara av det här.

Det finns inte en enda förespråkare för dem som vill lägga ned flygplatsen och bygga så här mycket som ens säger hur det ligger till. Om Miljöpartiet och hela den rödgröna majoriteten ska kunna tas på allvar behöver ni stå upp och säga att man ska göra den största vägbyggnadsexpansionen i Stockholms historia. Det är nämligen det som kommer att krävas. Man behöver bygga om hela västerorts trafikinfrastruktur för att kunna göra verklighet av den här drömmen om att man ska dubblera befolkningen på en tiondel av Brommas yta. Innan ni kommer och erkänner detta är det här bara luft. Då är nog BRA:s framtid långt mycket säkrare än alla bostadskalkyler.

Anförande nr 187

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är intressant att du går upp i talarstolen, kanske som regeringens företrädare här, och försöker byta ämne, Johan Paccamonti. Men det finns till exempel igångsatta utredningar hos regionen vad gäller kollektivtrafik och tunnelbana till Bromma flygplats.

Jag skulle vilja fråga om det här som SAS-chefen sa i Dagens industri häromdagen, nämligen att varje flygpassagerare till Bromma faktiskt i all hemlighet är subventionerad med 550 kronor. Det har varit sekretess på exakt hur mycket pengar Swedavia har lagt på Bromma flygplats. Den totala summan för alla flygplatser finns, men inte summan för just den delen. Tycker du att det är rimligt att staten lägger in flera hundra miljoner per år? Och är det rimligt att Stockholms stad nästan inte kommer att få ett korvöre nu efter årsskiftet? Det blir 5 kronor per passagerare. Är det rimligt att ha så värdefull mark tomställd? Det här är frågor som ni och era medarbetare måste förhålla er till. Den situation som kommer att råda från och med årsskiftet kan ju inte fortsätta under lång tid.

Anförande nr 188

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Herr ordförande! Jag är inte regeringens representant i den här fullmäktigesalen. Däremot är jag Brommabornas representant i den här fullmäktigesalen.

Jag tycker att det du inledde din replik med, Jan Valeskog, sätter tummen ganska tydligt på det jag sa. Du säger att det pågår någon utredning om någon lokaltrafik och lite så där. Det är alltså inte det vi pratar om. Det finns idéer om att bygga 16 000 eller 30 000 bostäder. Har ni åkt på Ulvsundavägen någon dag? Har ni åkt på

Drottningholmsvägen? Ja, men det kommer att komma en buss till, säger ni. Det är i och för sig inte något man kan lita på att den rödgröna majoriteten fixar.

Gå till botten! Om vi ska prata om det här på allvar får ni faktiskt komma med en riktig plan. Vad vill du göra? Dubblera Tranebergsbron? Eller ska man inte ha några bilar där alls? Börja med den analysen, så kan vi ta den här diskussionen seriöst!

Exakt hur mycket pengar som går mellan olika flygplatser är väl i praktiken en fråga för Swedavia. Det enda jag vet som har kostat stockholmare pengar var när den förra regeringen frös Förbifarten för några hundra miljoner i veckan.

Anförande nr 189

M a r t i n H a n s s o n (MP): Herr ordförande! Jag väger ändå mina ord väldigt försiktigt, Johan Paccamonti. Jag vill verkligen inte att det ska uppstå låsningar här. Vi vill verkligen genuint få till Bromma parkstad. Jag vill inte ta till några brösttoner eller någonting sådant.

Som Jan Valeskog var inne på pågår det faktiskt utredningar. Tanken är att det här ska kombineras med en tunnelbana. Vi i styret har också tankar om att minska biltrafiken med 30 procent. Ni moderater kanske inte står bakom det. Med det sagt blir det i så fall en stadsutvecklingsfråga för er att titta på vad ni i så fall tycker är en rimlig exploateringsgrad på Bromma flygplats.

Men jag skulle verkligen vilja fråga: Om ni nu gör alla de här analyserna inom Moderaterna i närtid och kommer fram till att Arlanda klarar det här och att det kommer att vara för dyrt att hålla Bromma flygplats under vingarna när det inte är någon trafik, hur landar ni då? Hur kommer ni att landa om analyserna bekräftar detta?

Anförande nr 190

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Hur vi landar med en sådan analys beror naturligtvis på vilken analysen blir, Martin Hansson. Jag tänker inte föregripa den. Det är ingen hemlighet att mitt parti tycker att det finns ett stort värde här och att det inte minst finns olika beredskapsaspekter. Som sagt kom det nu ett kommersiellt besked, men det har kommit andra kommersiella besked tidigare vad gäller flygets framtid i Sverige. Jag tror att det finns ganska många frågor man behöver väga in.

Jag vill följa upp det som du säger. Det är bra att kunna åtnjuta förtroende i denna fråga. Ja, man kan diskutera exploateringsgraden. Jag noterar bara att det har funnits otaliga bilder och idéer om hur mycket man skulle kunna exploatera men när det gäller trafiken inte något annat än att det vore bra med lite mer tunnelbana. Jag vet att Brommaborna garanterat inte köper den lösningen. Detta är inte tillräckligt. Ska man diskutera det här på allvar behöver hela hemläxan göras. Vi tycker inte nödvändigtvis att Bromma flygplats ska läggas ned. Ni tycker det. Ni har en hemläxa att göra vad gäller trafiken i Bromma.

Anförande nr 191

Claes Nyberg (C): Ordförande! Jag tror att det är värt att kommentera några av tankarna om den kommersiella flygmarknaden och vad som kommer att vara möjligt att göra, framför allt med tanke på att Sverigedemokraterna pratar om att det kan bli så att BRA efter några år bestämmer sig för att komma tillbaka. Det finns inga rimliga scenarier som ger anledning att tro det, om man ska vara ärlig.

Det som har skett handlar om en konsolidering av flygmarknaden. Det handlar också om en konsolidering av hur flygnätet i hela Skandinavien och en del av Europa kommer att se ut. Kravet kommer att vara att man har fler flyghubbar för att kunna göra effektiva byten. Är det någonting Stockholm egentligen behöver när det gäller konkurrenskraft för flyg – jag tror att vi kommer att behöva tänka rätt så mycket – är det att skapa ordentliga långlinjer in i och ut ur Stockholm. Det är den stora frågan när det gäller flyg och konkurrenskraft för Stockholm, inte att ha kvar Bromma flygplats.

Det som BRA och SAS gör nu är helt enkelt att skapa en överlevnad för en ordentlig flyghubb mellan inrikes- och utrikesflyg. Det är så det kommer att se ut. Vi ser redan att det håller på att hända mellan Arlanda och Köpenhamn, och den utvecklingen kommer att fortsätta. Nu råder det ganska bred enighet i Sveriges riksdag – det är ingen som driver frågan att svenska staten ska skjuta in ännu mer pengar i SAS för att driva inrikesflyget. Arlanda kommer mycket mer att behöva vara en hubb, en sekundärhubb i Skandinavien till Köpenhamn. Det är ofrånkomligt. Vi får hitta ett sätt att lösa det.

När det gäller buller kan jag säga att jag är uppväxt i inflygningszonen och minsann har upplevt att Bromma flygplats verkligen är ett problem i vardagen och privatlivet.

Arlanda går dessutom att bygga ut. Det finns planer för att bygga ut Arlanda med en fjärde bana. Det går att bygga ut flygplatsen med en mindre bana som tar mindre flyg och elflyg. Det är fullt möjligt. Att bygga ut infrastrukturen till Arlanda att sköta det effektivt är ärligt talat lättare än att bygga ut infrastrukturen för en ökad flygtrafik i Bromma.

Beredskap är en jätteviktig fråga. Därför borde det i stället finnas en beredskapsflygplats söder om Stockholm. Det är att vi inte har en sådan som är vårt stora problem, och det är det vi borde diskutera. Det är viktigare att ha en sådan än att ha två flygplatser inom rimligt avstånd på norra sidan, om man ska vara krass.

Det finns mycket att säga. Vad gäller tillväxt och skattekraft är det otroligt märkligt att tro att inte en av de viktigaste delarna för att staden över tid ska ha tillväxt är att vi har skattekraft i boenden där man betalar vanlig inkomstskatt till staden och välfärden. Det här kommer att vara en av de viktigaste sakerna. Att få in fler barnfamiljer som vill bo i en nybyggd stadsdel kommer verkligen att skapa tillväxt och skattekraft i den här staden under lång tid, vilket vi behöver.

Att tro att Bromma flygplats ska kunna återuppstå på det här sättet är att drömma, och det kommer bara över tid att göra att Bromma flygplats och Swedavia fortsätter att blöda enorma summor pengar, precis som SAS har gjort för svenska staten under flera decennier.

Anförande nr 192

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Det var mycket klokt som sades av föregående talare.

Bakgrunden är att det inte är ekonomiskt försvarbart att driva den här flygplatsen. Vi har under lång tid velat bygga bostäder där, och det är välkänt. Men nu blir allt ännu tydligare, när marknaden visar vägen. BRA:s ägare har varit väldigt tydlig med att det inte längre går att driva flygplansverksamheten på Bromma flygplats, eftersom det är ett för litet underlag efter pandemin. Det har minskat drastiskt.

90 procent av flygtrafiken försvinner nu. Det blir kanske kvar många privatplan som flyger till och från Bromma flygplats. Det är förstås helt oförsvarbart att driva en flygplats utifrån detta. Vi subventionerar kraftigt den här marken från Stockholms stads sida. Samtidigt står vi med en väldigt stor bostadsbrist. Det är också tydligt att Arlanda har kapacitet för den flygtrafik som sker på Bromma flygplats. Bostadsbyggande på den här platsen anser vi är en helt avgörande del i att skapa en stad där fler människor har möjlighet att få ett boende.

Utöver detta har vi en bullerproblematik, som lyftes fram här tidigare. Centrum för arbets- och miljömedicin har tittat på bullerproblematiken och hur den minskade under pandemin. Den här forskningen visar att andelen människor som upplevde sig störda av en försämrad hälsa på grund av buller – vi vet att ett sådant orsakssamband finns – minskade kraftigt under pandemin, när det var färre flygplan. Barn påverkas av buller bland annat genom att de känner stress, kan ha svårare att koncentrera sig, kan ha inlärningsproblem och så vidare. Det kan i sammanhanget också vara intressant att veta att det i trafikförordningen finns ett undantag just för flygplatser i Stockholm, det vill säga Bromma flygplats, där man kan överskrida maximalnivåerna för buller hur många gånger som helst.

Detta var några reflektioner, men jag tycker också att Martin Hansson lyfte fram en intressant fråga tidigare om exploateringen. Det är klart att man kan diskutera hur många bostäder man skulle kunna bygga och vilken typ av stadsdel man vill att Bromma parkstad ska vara. När det gäller hur man ska utforma den stadsdelen kan det vara så att vi har lite olika ingångar. Det vore väldigt intressant att ha en debatt även om den frågan och utbyta åsikter. Hur skapar vi en så härlig ny stadsdel som möjligt, där människor förstås har goda möjligheter att ta sig fram och leva ett gott liv?

Anförande nr 193

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Åsa Lindhagen hänvisade själv till marknaden. Jag tror att det var någon tidigare miljöpartist som hänvisade till att Stockholms Handelskammare också vill det här. Men både marknaden och Stockholms Handelskammare vill även att man ska bygga den fjärde landningsbanan på Arlanda. Det kommer inte minst att bli viktigt om man ska kunna utveckla elflyg. I alla fall till en början kommer det att vara mindre flygplan, och därmed kommer det att krävas utrymme för fler starter och landningar. Betyder det här att Miljöpartiet är berett att släppa motståndet mot den fjärde landningsbanan på Arlanda?

Anförande nr 194

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Nej, det betyder det förstås inte, och det tror jag att Jan Jönsson redan vet. Den kapacitet som finns på Arlanda i dag kan hantera den flygtrafik som i dag sker till och från Bromma flygplats. Det finns alltså inget behov av att bygga ut Arlanda. Det tycker jag vore helt fel väg att gå framåt.

Elflyg är något som jag väldigt gärna välkomnar, men även regeringens egna underlag till klimathandlingsplanen visar att det ligger långt fram i tiden. Jag hoppas att marknaden överträffar det, men just nu är inte detta lösningen för flygtrafiken. Nej, satsa på tåg och andra sätt att transportera sig! Arlanda kan ta den flygtrafik som i dag sker på Bromma flygplats, och så ser vi till att bygga en ny härlig stadsdel i stället.

Anförande nr 195

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Herr ordförande! Jag tycker att det är glädjande att vi hör marknadslogiken slå igenom så ofta i Miljöpartiets resonemang. Men om det nu skulle vara så att man får ett nytt besked om Bromma flygplats och ett helt nytt flygbolag skulle vilja flyga därifrån – det är inte omöjligt att det finns sådana – kommer ni då att ändra er, eller är marknadsargumentet enkelriktat?

Anförande nr 196

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vad det kommer många frågor som ni redan vet vad jag kommer att svara på! Vi har drivit det här under lång tid. Vi vill bygga bostäder. Det är klart att vi kommer att fortsätta att stå fast vid det. Vi vill inte att staden ska fortsätta att kraftigt subventionera den här marken. Vi ser att det här skulle kunna göra mycket bättre nytta för stockholmarna. Vi landar i samma ståndpunkt, men tack för frågan!

Anförande nr 197

N i k e Ö r b r i n k (KD): Man säger att Arlanda har kapaciteten, och så är det absolut. Men problemet är, i alla fall som vi ser det och i synnerhet ur ett näringslivsperspektiv, att Arlanda måste utvecklas. Jag tycker att det är intressant att jämföra siffror med till exempel Kastrup. Kastrup har 28 direktflyglinjer utanför Europa, tror jag att det är, medan Arlanda har 18. Majoriteten av Kastrups går till Nordamerika och Asien och är viktiga ur ett näringslivsperspektiv. 12 av våra 18 går till Afrika och Mellanöstern.

Det här blir ett problem ur ett konkurrensperspektiv när företag tittar på var i Norden de ska etablera sitt huvudkontor och hur det ser ut beträffande förbindelserna med resterande delar av världen. Då spelar det här roll. Arlanda har absolut kapacitet att ta över en del av inrikesflyget, men man har absolut inte kapaciteten och tillgängligheten när det gäller att kunna konkurrera med andra nordiska huvudstäder. Då blir frågan: Vad gör ni för att Stockholm inte ska bli fullkomligt isolerat som flygdestination i jämförelse med de andra nordiska huvudstäderna?

Anförande nr 198

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ja, vad gör vi för att ta steg in i framtiden och våga tänka lite annorlunda? Kanske kommer vi att transportera oss på andra sätt framöver. Kanske kommer vi inte att transportera oss över huvud taget för att vi i stället jobbar med digitala lösningar.

Rätt väg framåt ur mitt perspektiv och i den politik jag tror på är att fortsätta att satsa på att ha tåg som faktiskt kommer fram i tid och som man kan lita på; vi kan inte fortsätta att ha den enorma underhållsskuld som vi har i dag.

Nu blir det här en debatt om en helt annan fråga. Det som den här frågan handlar om för oss är att vi vill bygga bostäder på Bromma flygplats.

När det gäller den större frågan om hur vi ska transportera oss i samhället framöver vill vi ha en annan inriktning, och det är därför som vi inte vill bygga ut Arlanda. Vi kan konstatera att den flygtrafik som i dag sker på Bromma flygplats kan hanteras på Arlanda. Jag tror att vi landar i olika slutsatser om hur vi vill att framtidens infrastruktursystem ska se ut, och så kan det vara.

Anförande nr 199

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi sverigedemokrater tycker att man ska gräva där man står. Just nu har vi en fantastisk fastighet och en flygplats som vi aldrig någonsin kommer att kunna återskapa. Under flygplatsen har vi en väldigt tungt förorenad mark. Vi har även stora problem med infrastrukturen.

Vi har också en erfarenhet av megaprojekt. Henriksdals reningsverk, Nya Karolinska i regionen, Slussen – i stort sett vartenda projekt överskrider både budget och tidsplan. Även om vi kanske inte vill ha direkt kommersiellt flyg, ska vi inte försöka gräva där vi står och fundera på hur vi kan utveckla den här platsen till någonting bra på kort sikt, i stället för att låta den vara öde och potentiellt sett se fram emot 20, 25 eller kanske 30 år av fördyrande och långsiktigt, långt och tungt arbete, när det är väldigt oklart vilken nytta det kommer att leda till och vilken kostnad det kommer att landa på i slutändan?

Anförande nr 200

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag har väldigt svårt att se det ekonomiskt försvarbara i att ha en flygplats där 90 procent av flygtrafiken försvinner. Jag tror, precis som föregående talare på talarlistan, att den flygtrafiken inte kommer att komma tillbaka, med tanke på att man har förlorat så mycket av den flygtrafik som man hade före pandemin. Detta är också anledningen till att de flyttar till Arlanda. Samtidigt står vi i en situation där vi har en akut bostadsbrist och även har väldigt värdefull mark.

Min uppfattning är väldigt tydlig när det gäller saneringen av marken. Den tycker jag att staten ska stå för. Det är staten som har arrenderat marken, och det är statens verksamhet som har orsakat de här gifterna.

För mig blir det väldigt enkelt att välja mellan att ha en flygplats mitt inne i Stockholm på väldigt värdefull mark och att bygga tusentals bostäder, som kan underlätta bostadssituationen och komma åt den bostadsbrist som finns i Stockholm i dag.